

**ЧЕРНІГІВСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА
АДМІНІСТРАЦІЯ
СЛУЖБА У СПРАВАХ ДІТЕЙ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ
АДМІНІСТРАЦІЇ**

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ПИТАННЯ:
«СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ДІТЕЙ, ЯКІ
ПЕРЕБУВАЮТЬ У СКЛАДНИХ ЖИТТЄВИХ ОБСТАВИНАХ»
(на допомогу працівникам служб у справах дітей)**

Зміст

Вступ.....	3
Постанова КМУ від 24.09.2008 №866 «Питання діяльності органів опіки та піклування, пов'язаної із захистом прав дитини»	4
Постанова КМУ від 27.01.1995 №57 «Про затвердження Правил перетинання державного кордону громадянами України» (<i>витяг</i>).	58
Закон України «Про правовий статус осіб, зниклих безвісти за особливих обставин».	67

Вступ

На даний час наша держава переживає складні часи. Очевидно, що воєнний стан та активні бойові дії в Україні визначають нові реалії сьогодення, і встановлений чинним законодавством загальний порядок захисту прав дітей, який діяв у мирний час, у більшості випадків просто перестав працювати.

Через війну в Україні тисячі дітей залишаються сиротами, втрачають зв'язок з рідними та потрапляють у складні життєві обставини. Завдання кожної громади максимально забезпечити захист прав дітей під час воєнного стану. І не лише своїх, місцевих, а і тих, хто приїжджає до наших громад в пошуку прихистку з територій, які окуповані або тривають бойові дії. Але під час евакуацій і переїздів, внаслідок бомбардувань або боїв діти можуть загубитися, втратити батьків, приїхати в інший населений пункт без дорослих.

Тому в умовах війни виникла нагальна потреба законодавчого врегулювання ряду питань щодо захисту прав дітей, вирішення яких за загальним порядком, який діяв у мирний час, було неможливим.

Зазначені методичні рекомендації стануть у нагоді працівникам служб у справах дітей щодо процедури надання статусу дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування, особливостей виїзду дітей за кордон та інше.

З повагою

**Начальник Служби у справах дітей
Чернігівської облдержадміністрації**

Людмила ЗЕЛЕНЬКО

**КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
ПОСТАНОВА**

від 24 вересня 2008 р. № 866

Київ

**Питання діяльності органів опіки та піклування, пов'язаної
із захистом прав дитини**

{Із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ

№ 20 від 06.01.2010

№ 1017 від 03.11.2010

№ 423 від 20.04.2011

№ 913 від 31.08.2011

№ 1024 від 05.10.2011

№ 377 від 17.05.2012

№ 415 від 23.05.2012

№ 868 від 19.09.2012

№ 224 від 03.04.2013

№ 624 від 22.10.2014

№ 551 від 05.08.2015

№ 437 від 13.07.2016

№ 832 від 16.11.2016

№ 148 від 16.03.2017

№ 576 від 09.08.2017

№ 877 від 15.11.2017

№ 301 від 11.04.2018

№ 616 від 22.08.2018

№ 620 від 22.08.2018

№ 800 від 03.10.2018

№ 436 від 22.05.2019

№ 765 від 21.08.2019

№ 85 від 29.01.2020

№ 132 від 19.02.2020

№ 585 від 01.06.2020

№ 586 від 01.06.2020

№ 783 від 26.08.2020

№ 853 від 02.09.2020

№ 1158 від 25.11.2020

№ 348 від 14.04.2021

№ 843 від 04.08.2021

№ 893 від 20.08.2021

№ 1035 від 06.10.2021

№ 349 від 22.03.2022

№ 447 від 15.04.2022

№ 580 від 10.05.2022

№ 636 від 31.05.2022

№ 940 від 23.08.2022

№ 1013 від 10.09.2022}

Кабінет Міністрів України **постановляє**:

1. Затвердити такі, що додаються:

Порядок провадження органами опіки та піклування діяльності, пов'язаної із захистом прав дитини;

Типове положення про комісію з питань захисту прав дитини.

2. Визнати такою, що втратила чинність, постанову Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2007 р. № 1228 "Питання організації виконання законодавства щодо опіки, піклування над дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування" (Офіційний вісник України, 2007 р., № 79, ст. 2946).

3. Районним, районним у м. Києві та Севастополі державним адміністраціям утворити у двомісячний строк комісії з питань захисту прав дитини та затвердити положення про них.

Рекомендувати виконавчим органам міських, районних у містах рад утворити комісії з питань захисту прав дитини.

4. Міністерствам, іншим центральним органам виконавчої влади привести у двомісячний строк власні нормативно-правові акти у відповідність з цією постановою.

Прем'єр-міністр України
Інд. 28

Ю.ТИМОШЕНКО

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 24 вересня 2008 р. № 866

ПОРЯДОК **провадження органами опіки та піклування діяльності,** **пов'язаної із захистом прав дитини**

{У тексті Порядку слова "міська, районна у місті, сільська, селищна рада" в усіх відмінках і формах числа замінено словами "міська, районна у місті, сільська, селищна рада, у тому числі об'єднана територіальна громада" у відповідному відмінку і числі, слова "міська, районна у місті, рада" та "міська, районна в місті рада" в усіх відмінках і формах числа замінено словами "міська, районна у місті (у разі утворення) рада, сільська, селищна рада об'єднаної територіальної громади" у відповідному відмінку і числі згідно з Постановою КМ № 877 від 15.11.2017}

Загальна частина

1. Цей Порядок визначає механізм провадження органами опіки та піклування діяльності, пов'язаної із захистом прав дитини.

2. Терміни, що використовуються у цьому Порядку, застосовуються у значеннях, наведених у Законах України "Про охорону дитинства", "Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування", "Про соціальні послуги" і "Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю", "Про запобігання та протидію домашньому насильству".

{Пункт 2 із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 1017 від 03.11.2010, № 585 від 01.06.2020}

3. Органами опіки та піклування є районні, районні у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчі органи міських, районних у містах, сільських, селищних рад, у тому числі об'єднаних територіальних громад (далі - органи опіки та піклування), які провадять діяльність із соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі забезпечення їх права на виховання у сім'ї, надання статусу дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування, дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій і збройних конфліктів, влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, встановлення опіки та піклування над дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування, із захисту особистих, майнових і житлових прав дітей, запобігання та протидії домашньому насильству стосовно дітей та за участю дітей.

{Абзац перший пункту 3 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 585 від 01.06.2020}

Органи опіки та піклування провадять свою діяльність, пов'язану із захистом прав дитини, з дотриманням таких принципів:

- забезпечення найкращих інтересів дитини;
- недопущення дискримінації дітей;
- конфіденційності інформації про дитину.

Безпосереднє ведення справ і координація діяльності стосовно захисту прав дітей, зокрема дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, дітей, які постраждали внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів, а також стосовно здійснення передбачених законодавством заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству стосовно дітей та за участю дітей покладаються на служби у справах дітей районних, районних у м. Києві та Севастополі держадміністрацій, виконавчих органів міських, районних у містах (у разі їх утворення) рад, сільських, селищних рад об'єднаних територіальних громад (далі - служби у справах дітей).

{Абзац шостий пункту 3 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 585 від 01.06.2020}

Для здійснення визначених законом повноважень щодо захисту прав дітей міські, районні у містах (у разі їх утворення), сільські, селищні ради об'єднаних територіальних громад забезпечують:

{Пункт 3 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ № 783 від 26.08.2020}

утворення служб у справах дітей;

{Пункт 3 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ № 783 від 26.08.2020}

розроблення та затвердження положення про службу у справах дітей з урахуванням пункту 5 постанови Кабінету Міністрів України від 30 серпня 2007 р. № 1068 "Про затвердження типових положень про службу у справах дітей" (Офіційний вісник України, 2007 р., № 66, ст. 2541) та примірного положення про службу у справах дітей виконавчого органу міської, районної у місті (у разі її утворення) ради, сільської, селищної ради, затвердженого Мінсоцполітики;

{Пункт 3 доповнено новим абзацом згідно з Постановою КМ № 348 від 14.04.2021}

роботу єдиного електронного банку даних про дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, і сім'ї потенційних усиновлювачів, опікунів, піклувальників, прийомних батьків, батьків-вихователів;

{Пункт 3 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ № 783 від 26.08.2020}

прийом від райдержадміністрацій особових справ дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа, які походять з відповідної територіальної громади,

дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах та проживають (перебувають) на території відповідної територіальної громади, згідно з примірним порядком, затвердженим Мінсоцполітики;

{Пункт 3 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ № 783 від 26.08.2020; із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 1158 від 25.11.2020}

облік дітей, які залишились без батьківського піклування, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування; дітей, які можуть бути усиновлені; дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які прибули з інших територій; усиновлених дітей, за умовами проживання та виховання яких здійснюється нагляд; дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах; потенційних опікунів, піклувальників, прийомних батьків, батьків-вихователів; кандидатів в усиновлювачі; нерухомого майна дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, у тому числі дітей, які до утворення служб у справах дітей міськими, районними у містах (у разі їх утворення), сільськими, селищними радами об'єднаних територіальних громад перебували на відповідному обліку в службах у справах дітей райдержадміністрацій (облік потенційних прийомних батьків, батьків-вихователів, дітей, які можуть бути усиновлені, та кандидатів в усиновлювачі ведуть виключно служби у справах дітей виконавчих органів міських, районних у містах (у разі їх утворення) рад).

{Пункт 3 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ № 1158 від 25.11.2020}

{Пункт 3 в редакції Постанов КМ № 301 від 11.04.2018, № 800 від 03.10.2018}

Соціальний захист дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах

3¹. З метою створення належних умов для забезпечення реалізації права кожної дитини на виховання в сім'ї, підтримки сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах, і захисту прав дітей у таких сім'ях органи державної влади, органи місцевого самоврядування, заклади освіти, охорони здоров'я, соціального захисту населення, інші заклади та установи, зокрема структурні підрозділи районних, районних у м. Києві та Севастополі держадміністрацій, виконавчих органів міських, районних у містах (у разі утворення) рад, сільських, селищних рад об'єднаних територіальних громад з питань освіти, охорони здоров'я, соціального захисту населення, здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі тощо, служби у справах дітей, центри соціальних служб, фахівці із соціальної роботи або інші надавачі соціальних послуг, органи Національної поліції, територіальні органи ДСНС та підпорядковані підрозділи, спеціалізовані установи з надання безоплатної первинної правової допомоги, регіональні та місцеві центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги, бюро правової допомоги, суди, органи прокуратури, уповноважені органи з питань пробації, інші загальні та спеціалізовані служби підтримки осіб, постраждалих від домашнього насильства та насильства за ознакою статі, відповідно до [Закону України](#) "Про запобігання та протидію домашньому насильству" (далі - уповноважені суб'єкти) забезпечують виявлення дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, за місцем їх проживання (перебування), надання їм послуг у межах повноважень та у спосіб, що передбачені [Конституцією](#) та законами України, інформують інших уповноважених суб'єктів у разі необхідності здійснення комплексних заходів щодо захисту прав та інтересів таких дітей і надання підтримки їх сім'ям (у разі наявності) відповідно до [Порядку](#) забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі дітей, які постраждали від жорстокого поводження, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 1 червня 2020 р. № 585.

{Пункт 3¹ в редакції Постанов КМ № 800 від 03.10.2018, № 585 від 01.06.2020}

{Пункт 3² виключено на підставі Постанови КМ № 800 від 03.10.2018}

{Пункт 3³ виключено на підставі Постанови КМ № 800 від 03.10.2018}

{Порядок доповнено розділом згідно з Постановою КМ № 624 від 22.10.2014}

Виявлення дітей, які залишились без батьківського піклування

4. Особи, яким стало відомо про факт залишення дитини без батьківського піклування, зобов'язані негайно повідомити про це службу у справах дітей за місцем виявлення дитини.

Служба у справах дітей або виконавчий орган сільської, селищної ради, до яких надійшло повідомлення про дитину, яка залишилась без батьківського піклування, повинні з'ясувати місце знаходження дитини, її вік, відомості про батьків або осіб, які їх замінюють, обставини, за яких дитина залишилась без батьківського піклування, прізвище, ім'я, по батькові та адресу особи, від якої надійшло повідомлення, та отримати іншу інформацію, що має істотне значення.

Служба у справах дітей у разі потреби подає відповідному центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді відомості про дитину, її батьків або осіб, які їх замінюють, та інформацію про обставини, за яких дитина залишилась без батьківського піклування, для надання необхідних соціальних послуг.

{Пункт 4 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ № 1017 від 03.11.2010; в редакції Постанови КМ № 624 від 22.10.2014}

4¹. Виявлення розлучених із сім'єю дітей, які є іноземцями або особами без громадянства та виявили бажання особисто чи через інших осіб набути статусу біженця або особи, яка потребує додаткового захисту (далі - діти, розлучені із сім'єю), відповідно до [Закону України "Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту"](#), а також взаємодія державних органів та органів місцевого самоврядування проводиться у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

{Порядок доповнено пунктом 4¹ згідно з Постановою КМ № 832 від 16.11.2016}

5. Сільський, селищний голова або інша уповноважена особа виконавчого органу сільської, селищної ради протягом доби після надходження інформації про дитину, яка залишилась без батьківського піклування, передає її службі у справах дітей.

6. Усі повідомлення про дітей, залишених без батьківського піклування, служба у справах дітей реєструє в [журналі обліку повідомлень про дітей, які залишились без батьківського піклування](#), що ведеться за формою згідно з додатком 1.

Служба у справах дітей, а у разі, коли дитина виявлена на території села, селища, - виконавчий орган сільської, селищної ради разом з працівниками уповноваженого підрозділу органу Національної поліції та охорони здоров'я протягом доби після надходження повідомлення про дитину, яка залишилась без батьківського піклування, проводять обстеження умов її перебування, стану здоров'я та з'ясовують обставини, за яких дитина залишилась без батьківського піклування.

{Абзац другий пункту 6 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 437 від 13.07.2016}

За результатами обстеження умов перебування дитини складається акт, в якому зазначається дата, місце проведення обстеження, відомості про дитину, її батьків, інших осіб, з якими вона проживає, умови утримання дитини та стан її здоров'я, за яких обставин та з яких причин дитина залишилась без батьківського піклування, а також заходи, що були вжиті для захисту прав дитини.

Обстеження умов перебування не проводиться у разі, коли дитина перебуває у закладі охорони здоров'я, притулку для дітей служби у справах дітей, центрі соціально-психологічної реабілітації дітей.

Тимчасове влаштування дітей, які залишились без батьківського піклування, проводиться відповідно до [пункту 31](#) цього Порядку.

7. У разі коли дитина покинута в пологовому будинку, іншому закладі охорони здоров'я, або її відмовилися забрати батьки чи інші родичі, підкинута чи знайдена, складається акт за формою, затвердженою МОЗ і МВС.

7¹. У разі коли мати, яка не перебуває у шлюбі, не забрала дитину з пологового будинку або з іншого закладу охорони здоров'я, адміністрація закладу охорони здоров'я негайно повідомляє про таку дитину службу у справах дітей та центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді за місцем проживання матері, а якщо місце проживання матері невідоме, - службу у справах дітей за місцем розташування закладу охорони здоров'я.

{Абзац перший пункту 7¹ в редакції Постанови КМ № 624 від 22.10.2014}

Центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді зобов'язаний з'ясувати обставини відмови матері забрати дитину з пологового будинку або з іншого закладу охорони здоров'я, провести у разі потреби відповідну роботу із соціальної підтримки матері з метою зміни її намірів і створення сприятливих умов для виконання нею обов'язків з виховання та утримання дитини та поінформувати у двомісячний строк службу у справах дітей про результати проведеної роботи.

{Пункт 7¹ доповнено новим абзацом згідно з Постановою КМ № 624 від 22.10.2014}

Служба у справах дітей надсилає протягом семи днів з дня надходження такого повідомлення запит до відділу реєстрації актів цивільного стану за місцем державної реєстрації народження дитини з метою отримання повного витягу з Державного реєстру актів цивільного стану громадян про реєстрацію народження дитини.

Після надходження від відділу державної реєстрації актів цивільного стану повного витягу з Державного реєстру актів цивільного стану громадян про реєстрацію народження дитини із зазначенням відомостей про батька, записаних на підставі статей 126 і 128 [Сімейного кодексу України](#), служба у справах дітей вживає заходів до з'ясування його фактичного місцезнаходження та надсилає (вручає) йому письмове повідомлення про обов'язок забрати дитину для утримання та виховання з пологового будинку або з іншого закладу охорони здоров'я.

У повідомленні служба у справах дітей зазначає відомості про дитину, адресу закладу охорони здоров'я, у якому перебуває дитина, строк, протягом якого необхідно забрати дитину, а також правові наслідки у разі, якщо батько відмовиться забрати або не забере дитину з пологового будинку або з іншого закладу охорони здоров'я у визначений строк.

{Порядок доповнено пунктом 7¹ згідно з Постановою КМ № 1024 від 05.10.2011}

8. Якщо виникла безпосередня загроза життю або здоров'ю дитини, орган опіки та піклування, якому стало відомо про це, приймає рішення про негайне відібрання дитини у батьків або осіб, які їх замінюють.

Для прийняття рішення про негайне відібрання дитини у батьків або осіб, які їх замінюють, служба у справах дітей негайно після отримання повідомлення про безпосередню загрозу життю або здоров'ю дитини разом з уповноваженим підрозділом органів Національної поліції, фахівцем із соціальної роботи, представниками закладу охорони здоров'я проводить оцінку рівня безпеки дитини згідно з [додатком 10](#). До проведення оцінки рівня безпеки дитини можуть бути додатково залучені уповноважені суб'єкти в межах своїх повноважень.

{Абзац другий пункту 8 в редакції Постанови КМ № 800 від 03.10.2018}

У разі виявлення (підтвердження) за результатами оцінки рівня безпеки дитини фактів безпосередньої загрози її життю або здоров'ю та потреби у вжитті невідкладних заходів до забезпечення її безпеки дитина може бути невідкладно направлена до закладів охорони здоров'я для обстеження стану її здоров'я, надання необхідної медичної допомоги в стаціонарних умовах та документування фактів жорстокого поводження з нею або тимчасово влаштована відповідно до [пункту 31](#) цього Порядку.

{Абзац третій пункту 8 із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 1017 від 03.11.2010, № 551 від 05.08.2015, № 437 від 13.07.2016; в редакції Постанови КМ № 800 від 03.10.2018}

Після вжиття невідкладних заходів до забезпечення безпеки дитини служба у справах дітей в той же день подає районній, районній у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчому органу міської, районної у місті (в разі утворення) ради, сільській, селищній раді об'єднаної територіальної громади клопотання про невідкладне відібрання дитини у батьків або осіб, які їх замінюють. Після надходження клопотання уповноважена особа районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчого органу міської, районної у місті (у разі утворення) ради, сільської, селищної ради об'єднаної територіальної громади протягом одного дня розглядає порушене питання та приймає відповідне рішення.

{Абзац четвертий пункту 8 в редакції Постанови КМ № 800 від 03.10.2018}

{Абзац п'ятий пункту 8 виключено на підставі Постанови КМ № 1035 від 06.10.2021}

Про відібрання дитини у батьків або осіб, які їх замінюють, орган опіки та піклування того ж дня письмово інформує органи прокуратури за місцем проживання дитини та у семиденний строк після прийняття рішення звертається до суду з позовом про позбавлення батьків чи одного з них батьківських прав, про відібрання дитини в матері, батька без позбавлення батьківських прав.

{Абзац пункту 8 в редакції Постанови КМ № 800 від 03.10.2018}

Служба у справах дітей за участю інших структурних підрозділів районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчого органу міської, районної у місті, сільської, селищної ради, у тому числі об'єднаної територіальної громади здійснює підготовку документів для звернення органу опіки та піклування до суду про позбавлення батьків чи одного з них батьківських прав або відібрання дитини у матері, батька без позбавлення їх батьківських прав.

У разі прийняття судом рішення про відібрання дитини у батьків без позбавлення їх батьківських прав служба у справах дітей протягом тижня інформує центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді за місцем проживання сім'ї для надання соціальних послуг сім'ї. Результати проведеної центром соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді роботи враховуються службою у справах дітей під час підготовки висновку про доцільність поновлення або позбавлення батьків батьківських прав.

{Абзаци пункту 8 замінено абзацом згідно з Постановою КМ № 624 від 22.10.2014}

Якщо протягом року після прийняття судом рішення про відібрання дитини у батьків не усунені причини, які перешкоджали належному вихованню дитини її батьками, служба у справах дітей за місцем походження дитини, позбавленої батьківського піклування, зобов'язана вжити заходів до позбавлення батьків їх батьківських прав.

9. Протягом двох місяців після виявлення дитини, яка залишилась без батьківського піклування, служба у справах дітей за місцем виявлення дитини разом з адміністрацією закладу, до якого тимчасово її влаштовано, органами Національної поліції, охорони здоров'я вживає заходів до встановлення особи дитини, місця її проживання, відомостей про батьків або осіб, які їх замінюють, інших родичів, місця їх проживання (перебування) та організовує роботу з повернення дитини на виховання в сім'ю чи заклад, який вона самовільно залишила, або забезпечує підготовку документів для надання їй статусу дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування.

{Абзац перший пункту 9 із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 624 від 22.10.2014, № 437 від 13.07.2016}

У разі коли дитина деякий час перебувала поза сімейним оточенням і місце проживання (перебування) її батьків не встановлено, її влаштування і встановлення статусу дитини-сироти

або дитини, позбавленої батьківського піклування, забезпечує служба у справах дітей за місцем виявлення дитини.

Строки підготовки документів для надання дитині, розлученій із сім'єю, статусу дитини, позбавленої батьківського піклування, встановлюються з урахуванням строків, визначених [Законом України “Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту”](#) для визнання дитини біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту.

{Пункт 9 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ № 832 від 16.11.2016}

10. Після встановлення особи дитини та місця її проживання служба у справах дітей письмово повідомляє батьків або осіб, які їх замінюють, службу у справах дітей за місцем проживання дитини, а у разі, коли дитині надано статус дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування, - службу у справах дітей за місцем її походження, про місце знаходження дитини.

11. Служба у справах дітей за місцем проживання (перебування) дитини:

{Абзац перший пункту 11 в редакції Постанови КМ № 624 від 22.10.2014}

протягом 15 календарних днів після надходження повідомлення вивчає умови проживання та утримання дитини батьками або особами, які їх замінюють, розглядає питання про доцільність (недоцільність) повернення дитини до батьків, осіб, які їх замінюють, або до закладу (якщо встановлено, що дитина самовільно залишила медичний, навчальний, виховний заклад, інший заклад або установу, в яких проживають діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування), готує відповідний висновок з урахуванням інтересів дитини, надсилає його керівникові закладу, в якому тимчасово перебуває дитина;

{Абзац пункту 11 в редакції Постанови КМ № 624 від 22.10.2014}

не пізніше ніж протягом одного місяця з дня надходження повідомлення забезпечує повернення дитини до батьків, осіб, які їх замінюють, або до закладу, який вона самовільно залишила (у разі прийняття рішення про доцільність повернення дитини);

{Абзац пункту 11 в редакції Постанови КМ № 624 від 22.10.2014}

не пізніше ніж протягом одного місяця з дня надходження повідомлення вирішує питання щодо подальшого влаштування дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування (у разі прийняття рішення про недоцільність повернення дитини до опікуна/піклувальника, в прийомну сім'ю, дитячий будинок сімейного типу або до закладу, який вона самовільно залишила);

{Абзац пункту 11 в редакції Постанови КМ № 624 від 22.10.2014}

готує документи відповідно до [пунктів 13-25](#) цього Порядку (в разі прийняття рішення про недоцільність повернення дитини до батьків).

{Абзац пункту 11 в редакції Постанови КМ № 624 від 22.10.2014}

У разі коли дитина тимчасово перебуває в сім'ї родичів або інших осіб, з якими у неї склалися близькі стосунки (сусіди, знайомі), висновок про доцільність (недоцільність) повернення її до батьків або закладу, який вона самовільно залишила, надсилається службі у справах дітей за місцем виявлення дитини.

Під час вирішення питання про повернення дитини до батьків, осіб, які їх замінюють, або до закладу, який вона самовільно залишила, враховується думка дитини, якщо вона досягла такого віку та рівня розвитку, що може її висловити. Думка дитини має бути зазначена у висновку про доцільність (недоцільність) її повернення.

{Пункт 11 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 1017 від 03.11.2010}

12. Передача дитини батькам, особам, які їх замінюють, адміністрації закладу, який вона самовільно залишила, здійснюється у присутності працівника служби у справах дітей за місцем розташування закладу, в якому тимчасово перебувала дитина, про що складається акт за формою згідно з **додатком 2** у трьох примірниках, перший з яких зберігається у такому закладі, другий - у службі у справах дітей і третій - у батьків або осіб, які їх замінюють.

{Пункт 12 в редакції Постанов КМ № 1017 від 03.11.2010, № 624 від 22.10.2014}

Ведення обліку дітей, які залишились без батьківського піклування, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування

13. Облік дітей, які залишились без батьківського піклування, здійснює служба у справах дітей за місцем проживання батьків дитини або одного з них, з яким проживала дитина до настання обставин, за яких вона залишилася без піклування батьків, незалежно від місця виявлення дитини, а дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, - служба у справах дітей за місцем походження дитини.

У разі коли батьки дитини або місце їх проживання невідомі, дитина, яка залишилась без батьківського піклування, береться на облік у службі у справах дітей за місцем виявлення дитини або місцем розташування закладу охорони здоров'я, в якому дитину залишили.

Облік дітей, розлучених із сім'єю, веде служба у справах дітей за місцем виявлення дитини.

{Пункт 13 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ № 832 від 16.11.2016}

14. Відомості про дитину, яка залишилась без батьківського піклування, збираються службою у справах дітей протягом 10 днів після надходження повідомлення про таку дитину. Зазначений строк може бути продовжений за рішенням керівника служби у справах дітей, але не більше ніж на 25 днів.

Служба у справах дітей на підставі зібраних відомостей про дитину приймає рішення, яке оформлюється наказом, про взяття її на первинний облік дітей, які залишились без батьківського піклування, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування (далі - первинний облік), і вносить дані про таку дитину до **книги первинного обліку**, яка ведеться за формою згідно з додатком 3. Дитина вважається такою, що взята на первинний облік, з дати прийняття такого рішення.

Підставою для прийняття рішення про взяття дитини на первинний облік є акт обстеження умов перебування дитини, в якому зазначається факт відсутності батьківського піклування, або інші документи, що підтверджують факт залишення дитини без батьківського піклування.

Підставою для прийняття рішення про взяття дитини, розлученої із сім'єю, на первинний облік є акт про виявлення дитини, розлученої із сім'єю, складений за формою, встановленою Кабінетом Міністрів України.

{Пункт 14 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ № 832 від 16.11.2016}

Після взяття дитини на первинний облік служба у справах дітей разом з працівниками уповноважених суб'єктів, до компетенції яких належить питання надання послуг дітям і сім'ям і забезпечення захисту їх прав, складає індивідуальний план соціального захисту дитини, залишеної без батьківського піклування, дитини-сироти, дитини, позбавленої батьківського піклування (далі - індивідуальний план), за формою, затвердженою Мінсоцполітики, який затверджується комісією з питань захисту прав дитини.

{Пункт 14 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ № 800 від 03.10.2018; в редакції Постанови КМ № 585 від 01.06.2020}

{Абзац шостий пункту 14 виключено на підставі Постанови КМ № 585 від 01.06.2020}

У разі коли дитина-сирота, дитина, позбавлена батьківського піклування, проживає (перебуває) у закладі охорони здоров'я, освіти або іншому дитячому закладі не за місцем її первинного обліку, індивідуальний план складається службою у справах дітей за місцем первинного обліку дитини з урахуванням пропозицій служби у справах дітей, інших уповноважених суб'єктів за місцем її проживання (перебування).

{Пункт 14 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ № 800 від 03.10.2018; в редакції Постанови КМ № 585 від 01.06.2020}

У разі коли дитина-сирота, дитина, позбавлена батьківського піклування, влаштована під опіку або піклування, в прийомну сім'ю або дитячий будинок сімейного типу та проживає не за місцем її первинного обліку, індивідуальний план складається службою у справах дітей за місцем її проживання (перебування).

{Пункт 14 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ № 585 від 01.06.2020}

15. Відомості про дитину, яка поставлена на первинний облік, вносяться до єдиного електронного банку даних про дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, і сім'ї потенційних усиновлювачів, опікунів, піклувальників, прийомних батьків, батьків-вихователів (далі - єдиний банк даних).

У єдиному банку даних відомості про кожну дитину зберігаються в електронній обліково-статистичній картці дитини, яка складається на підставі документів, що посвідчують особу дитини. З електронної обліково-статистичної картки виготовляється дублікат на паперовому носії інформації (далі - дублікат обліково-статистичної картки).

16. Форма електронної обліково-статистичної картки дитини затверджується Мінсоцполітики.

{Пункт 16 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 415 від 23.05.2012}

17. Дублікат обліково-статистичної картки підписується оператором єдиного банку даних із зазначенням дати його виготовлення, засвідчується підписом керівника, скріпленим печаткою служби у справах дітей, і зберігається в її особовій справі.

У разі зміни місця проживання (перебування), форми влаштування дитини до її особової справи додається дублікат обліково-статистичної картки, виготовлений на момент переміщення дитини.

18. Служба у справах дітей за місцем первинного обліку дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування, здійснює її супровід до досягнення повноліття або зняття її з цього обліку на підставах, передбачених у [пункті 20](#) цього Порядку.

Служба у справах дітей у разі зміни форми влаштування дитини передає її особову справу з оригіналами документів за новим місцем влаштування. Переміщення дитини, зміна її життєвих обставин чи стану здоров'я фіксуються в її електронній обліково-статистичній картці.

На кожну дитину-сироту та дитину, позбавлену батьківського піклування, формується особова справа, яка зберігається в службі у справах дітей протягом п'яти років після досягнення дитиною повноліття. Після закінчення цього строку особова справа передається до архіву.

Порядок ведення особової справи дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування, затверджується Мінсоцполітики.

{Абзац четвертий пункту 18 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 415 від 23.05.2012}

19. Про зміну місця проживання (перебування), форми влаштування та статусу дитини служба у справах дітей за місцем її проживання (перебування) протягом семи днів подає

інформацію службі у справах дітей за місцем первинного обліку дитини, а у разі, коли дитина може бути усиновленою, - також уповноваженому органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань дітей, службі у справах дітей обласної, Київської та Севастопольської міської держадміністрації, в яких дитина перебуває на регіональному обліку, Нацсоцслужбі, до якої додаються копії відповідних документів.

{Абзац перший пункту 19 із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 415 від 23.05.2012, № 348 від 14.04.2021}

У разі надходження нової інформації про дитину служба у справах дітей за місцем її первинного обліку протягом доби вносить таку інформацію до електронної обліково-статистичної картки дитини.

Якщо встановлено, що дитина перебуває на первинному обліку одночасно у кількох службах у справах дітей, її залишають на обліку в службі у справах дітей за місцем набуття дитиною статусу дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування. У разі коли дитина ще не набула такого статусу, вона залишається на обліку в службі у справах дітей, яка раніше прийняла рішення про взяття дитини на первинний облік.

У разі коли дитина проживає (перебуває) не за місцем її походження, відомості про таку дитину заносяться до книги обліку дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які прибули з інших територій, в якій зазначається прізвище, ім'я, по батькові дитини, дата народження, місце первинного обліку, форма влаштування, місце її проживання, номер і дата листа-повідомлення про зміну місця проживання.

{Пункт 19 доповнено новим абзацом згідно з Постановою КМ № 1017 від 03.11.2010}

У разі тимчасового виїзду дитини-сироти, дитини, позбавленої батьківського піклування за межі України з метою лікування, навчання, участі у фестивалях, наукових виставках, учнівських олімпіадах та конкурсах, екологічних, технічних, мистецьких, туристичних, дослідницьких, спортивних заходах, оздоровлення та відпочинку дитини за кордоном, у тому числі у складі організованої групи дітей, та перебування її за межами України строком до 90 днів опікуни, піклувальники, прийомні батьки, батьки-вихователі та інші законні представники дитини зобов'язані повідомити про це службу у справах дітей за місцем первинного обліку. У разі тимчасового виїзду дитини-сироти, дитини, позбавленої батьківського піклування, за межі України строком більш як на 90 днів опікуни, піклувальники, прийомні батьки, батьки-вихователі та інші законні представники дитини зобов'язані повідомити про це службу у справах дітей за місцем первинного обліку та поставити дитину на консульський облік за місцем її фактичного перебування.

{Пункт 19 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ № 85 від 29.01.2020}

20. Рішення про зняття дитини з первинного обліку приймається відповідною службою у справах дітей і оформлюється наказом у разі:

повернення дитини на виховання до батьків або до одного з них;

усиновлення дитини;

досягнення дитиною повноліття;

набуття дитиною чи надання їй повної цивільної дієздатності;

смерті дитини;

взяття дитини на первинний облік за місцем походження.

{Пункт 20 доповнено новим абзацом згідно з Постановою КМ № 1017 від 03.11.2010}

Дитина вважається такою, що знята з первинного обліку, з дати прийняття відповідного рішення.

{Пункт 20 доповнено новим абзацом згідно з Постановою КМ № 1017 від 03.11.2010}

Інформація про зняття дитини з первинного обліку вноситься до книги первинного обліку дітей, які залишились без батьківського піклування, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, і єдиного банку даних.

Рішення про зняття з первинного обліку дитини, розлученої із сім'єю, приймається також на підставі:

{Пункт 20 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ № 832 від 16.11.2016}

рішення суду про відмову у визнанні дитини біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту;

{Пункт 20 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ № 832 від 16.11.2016}

рішення ДМС про втрату чи позбавлення дитини статусу біженця або особи, яка потребує додаткового захисту, чи про скасування рішення про визнання дитини біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, крім випадку, коли вона втратила статус біженця або особи, яка потребує додаткового захисту, у зв'язку з набуттям громадянства України.

{Пункт 20 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ № 832 від 16.11.2016}

Набуття дитиною статусу дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування

21. Для надання дитині статусу дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування, служба у справах дітей за місцем походження дитини протягом двох місяців повинна зібрати необхідні документи (свідоцтво про народження дитини та документи, що засвідчують обставини, за яких дитина залишилась без батьківського піклування).

Для надання дитині, розлученій із сім'єю, статусу дитини, позбавленої батьківського піклування, служба у справах дітей за місцем її виявлення збирає необхідні документи (свідоцтво про народження дитини та/або посвідчення біженця або особи, яка потребує додаткового захисту, а також документи, що засвідчують обставини, за яких дитина залишилась без батьківського піклування) з урахуванням строків, визначених [Законом України](#) "Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту" для визнання дитини біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту.

{Пункт 21 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ № 832 від 16.11.2016}

22. Рішення про надання статусу дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування, приймається районною, районною у м. Києві та Севастополі держадміністрацією, виконавчим органом міської чи районної у місті (в разі утворення) ради, сільської, селищної ради об'єднаної територіальної громади за місцем походження такої дитини за поданням служби у справах дітей.

{Абзац перший пункту 22 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 877 від 15.11.2017}

У рішенні зазначаються прізвище, ім'я, по батькові дитини, дата народження, обставини, за яких вона залишилась без батьківського піклування, документи, які підтверджують ці обставини, та форма влаштування дитини.

23. Статус дитини-сироти надається дітям, у яких померли або загинули батьки, що підтверджується свідоцтвом про смерть кожного з них.

24. Статус дитини, позбавленої батьківського піклування, надається дітям:

1) батьки яких позбавлені батьківських прав, що підтверджується рішенням суду;

- 2) які відібрані у батьків без позбавлення батьківських прав, що підтверджується рішенням суду;
- 3) батьки яких визнані безвісно відсутніми, що підтверджується рішенням суду;
- 4) батьки яких оголошені судом померлими, що підтверджується свідоцтвом про смерть, виданим органами реєстрації актів цивільного стану;
- 5) батьки яких визнані недієздатними, що підтверджується рішенням суду;
- 6) батьки яких відбувають покарання в місцях позбавлення волі, що підтверджується вироком суду;
- 7) батьки яких під час здійснення кримінального провадження тримаються під вартою, що підтверджується ухвалою слідчого судді (суду);
- 8) батьки яких перебувають у розшуку органами Національної поліції, пов'язаному з відсутністю відомостей про їх місцезнаходження, що підтверджується ухвалою суду або довідкою органів Національної поліції про розшук батьків та відсутність відомостей про їх місцезнаходження;
- 9) у зв'язку з тривалою хворобою батьків, яка перешкоджає їм виконувати свої батьківські обов'язки, що підтверджується висновком лікарсько-консультативної комісії закладу охорони здоров'я про наявність у батька, матері хвороби, що перешкоджає виконанню ними батьківських обов'язків, виданим у порядку, встановленому МОЗ;
- 10) підкинутим, батьки яких невідомі, покинутим в пологовому будинку, іншому закладі охорони здоров'я або яких відмовилися забрати з цих закладів батьки, інші родичі, про що складено акт за формою, затвердженою МОЗ і МВС;
- 11) батьки яких не виконують свої обов'язки з виховання та утримання дитини з причин перебування батьків на територіях, які розташовані в районі проведення воєнних (бойових) дій або які перебувають в тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні)/тимчасово окупованій території, що підтверджується актом, складеним службою у справах дітей за формою згідно з додатком 11;
- 12) батьки яких перебувають у розшуку як зниклі безвісти за особливих обставин або визнані такими, що зникли безвісти за особливих обставин, що підтверджується витягом з Єдиного реєстру осіб, зниклих безвісти за особливих обставин (до початку його функціонування витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань);
- 13) батьки яких є військовополоненими (перебувають у полоні держави-агресора), що підтверджується довідкою державного підприємства, на яке покладено функції Національного інформаційного бюро відповідно до [Закону України](#) "Про оборону України", за формою, встановленою Мінреінтеграції;
- 14) батьки яких позбавлені особистої свободи (затримані, взяті у заручники) органами влади держави-агресора (окупаційних адміністрацій та збройних формувань), що підтверджується довідкою державного підприємства, на яке покладено функції Національного інформаційного бюро відповідно до [Закону України](#) "Про оборону України", за формою, встановленою Мінреінтеграції;
- 15) розлученим із сім'єю, визнаним біженцями або особами, які потребують додаткового захисту, відповідно до [Закону України](#) "Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту" (за наявності письмової інформації територіального органу ДМС про розшук батьків або інших законних представників і відсутність відомостей про їх місцезнаходження).

{Пункт 24 в редакції Постанови КМ № 1013 від 10.09.2022}

25. Якщо у випадках, зазначених у **пунктах 23 і 24** цього Порядку, дитину виховувала одинока мати, до документів додається довідка, видана органом реєстрації актів цивільного стану за місцем реєстрації народження дитини, про те, що відомості про батька внесені за вказівкою матері відповідно до **статті 135** Сімейного кодексу України.

26. Дитина втрачає статус дитини-сироти у разі:

- 1) усиновлення дитини, що підтверджується рішенням суду;
- 2) визнання батьківства, що підтверджується рішенням суду та свідоцтвом про народження дитини;
- 3) встановлення факту батьківства, що підтверджується рішенням суду та свідоцтвом про народження дитини.

{Підпункт 4 пункту 26 виключено на підставі Постанови КМ № 1017 від 03.11.2010}

27. Дитина втрачає статус дитини, позбавленої батьківського піклування, у разі поновлення піклування обох або одного з батьків на підставі:

- 1) скасування рішення суду про позбавлення батьківських прав;
- 2) поновлення матері, батька дитини у батьківських правах;
- 3) скасування рішення суду про відібрання дитини у батьків без позбавлення батьківських прав;
- 4) рішення суду про повернення батькам дитини, яка в судовому порядку була відібрана у них;
- 5) скасування рішення суду про визнання матері, батька дитини недієздатними;
- 6) рішення суду про визнання матері, батька дитини дієздатними;
- 7) скасування рішення суду про оголошення матері, батька дитини померлими;
- 8) скасування рішення суду про оголошення матері, батька дитини безвісно відсутніми;
- 9) усиновлення дитини, що підтверджується рішенням суду;
- 10) визнання батьківства, що підтверджується рішенням суду та свідоцтвом про народження;
- 11) встановлення факту батьківства, що підтверджується рішенням суду та свідоцтвом про народження дитини;

{Підпункт 12 пункту 27 виключено на підставі Постанови КМ № 1017 від 03.11.2010}

13) документів, що підтверджують особу дитини, відомостей про батьків та висновку органу опіки та піклування про можливість передачі батькам (або одному з них) дитини, у тому числі дитини, якій надано статус дитини, позбавленої батьківського піклування, на підставі **підпунктів 11 і 12** пункту 24 та **пункту 79^а** цього Порядку;

{Підпункт 13 пункту 27 із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 624 від 22.10.2014, № 832 від 16.11.2016, № 447 від 15.04.2022}

14) довідки про повернення матері, батька з місць позбавлення волі або звільнення з-під варти, заяви матері, батька, поданої районній, районній у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчому органу міської, районної у місті (у разі утворення) ради, сільської, селищної ради об'єднаної територіальної громади, про повернення їм дитини та висновку цього органу про можливість передачі дитини для подальшого виховання матері, батькові.

Служба у справах дітей за місцем походження дитини, позбавленої батьківського піклування, на підставі заяви матері, батька, які повернулися з місць позбавлення волі, про повернення їм дитини обстежує їх житлово-побутові умови, перевіряє наявність або відсутність заробітку чи іншого доходу, про що складає відповідний акт, звертається до закладу, установи чи організації, що надає соціальні послуги дітям і сім'ям з дітьми (далі - соціальний заклад), та/або фахівця із соціальної роботи щодо забезпечення проведення оцінки їх потреб з метою встановлення спроможності матері, батька виконувати обов'язки з виховання дитини та догляду за нею та готує висновок районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчого органу міської, районної у місті (у разі утворення) ради, сільської, селищної ради об'єднаної територіальної громади про можливість передачі дитини для подальшого виховання матері чи батькові.

{Абзац другий підпункту 14 пункту 27 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 800 від 03.10.2018}

Якщо за результатами розгляду питання про можливість передачі дитини матері, батькові, які повернулися з місць позбавлення волі, районна, районна у м. Києві та Севастополі держадміністрація, виконавчий орган міської, районної у місті (у разі утворення) ради, сільської, селищної ради об'єднаної територіальної громади зробить висновок про неможливість передачі дитини для подальшого виховання матері, батькові служба у справах дітей за місцем походження дитини, позбавленої батьківського піклування, протягом двох місяців збирає документи, необхідні для порушення питання про позбавлення батьків їх батьківських прав. Такі документи можуть бути підготовлені також у разі, коли після повернення з місць позбавлення волі або звільнення з-під варти, батьки не звернулися із заявою про повернення дитини;

15) знайдення батьків, які перебували у розшуку як зниклі безвісти за особливих обставин або були визнані такими, що зникли безвісти за особливих обставин;

{Пункт 27 доповнено підпунктом 15 згідно з Постановою КМ № 1013 від 10.09.2022}

16) повернення матері, батька з полону на підставі заяви матері, батька, поданої районній, районній у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчому органу міської, районної у місті (у разі утворення) ради, сільської, селищної ради, за місцем перебування дитини, про повернення їм дитини та висновку цього органу про можливість передачі дитини для подальшого виховання матері, батькові;

{Пункт 27 доповнено підпунктом 16 згідно з Постановою КМ № 1013 від 10.09.2022}

17) повернення матері, батька, які були позбавлені особистої свободи (затримані, взяті у заручники) органами влади держави-агресора (окупаційних адміністрацій та збройних формувань), на підставі заяви матері, батька, поданої районній, районній у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчому органу міської, районної у місті (у разі утворення) ради, сільської, селищної ради, за місцем перебування дитини, про повернення їм дитини та висновку цього органу про можливість передачі дитини для подальшого виховання матері, батькові;

{Пункт 27 доповнено підпунктом 17 згідно з Постановою КМ № 1013 від 10.09.2022}

18) виїзду батьків з тимчасово окупованих територій України або у випадку деокупації цих територій на підставі заяви матері, батька, поданої районній, районній у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчому органу міської, районної у місті (у разі утворення) ради, сільської, селищної ради, за місцем перебування дитини, про повернення їм дитини та висновку цього органу про можливість передачі дитини для подальшого виховання матері, батькові.

{Пункт 27 доповнено підпунктом 18 згідно з Постановою КМ № 1013 від 10.09.2022}

28. Дитина втрачає статус дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування, також у разі досягнення нею повноліття.

{Пункт 28 в редакції Постанови КМ № 1017 від 03.11.2010}

29. У разі зміни або втрати дитиною статусу дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування, служба у справах дітей за місцем проживання (перебування) дитини протягом 10 днів повідомляє про це службу у справах дітей за місцем походження дитини.

30. Рішення про втрату дитиною статусу дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування на підставах, зазначених у пунктах 26 і 27 цього Порядку, приймається районною, районною у м. Києві та Севастополі держадміністрацією, виконавчим органом міської чи районної у місті (в разі утворення) ради, сільської, селищної ради об'єднаної територіальної громади за місцем її походження за поданням служби у справах дітей.

{Абзац перший пункту 30 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 877 від 15.11.2017}

Рішення про втрату дитиною статусу дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування, не приймається в разі її смерті.

{Пункт 30 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ № 832 від 16.11.2016}

{Пункт 30 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 1017 від 03.11.2010}

Влаштування дітей, які залишились без батьківського піклування, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування

31. Тимчасове влаштування дитини, яка залишилася без батьківського піклування, у тому числі дитини, розлученої із сім'єю, проводять у межах компетенції служба у справах дітей та уповноважений орган Національної поліції за місцем виявлення дитини.

Дитина, яка залишилася без батьківського піклування, у тому числі дитина, розлучена із сім'єю, тимчасово може бути влаштована у:

сім'ю родичів, знайомих;

{Абзац третій пункту 31 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 148 від 16.03.2017; в редакції Постанови КМ № 800 від 03.10.2018}

сім'ю патронатного вихователя;

{Абзац четвертий пункту 31 в редакції Постанови КМ № 800 від 03.10.2018}

притулок для дітей служби у справах дітей;

{Абзац п'ятий пункту 31 в редакції Постанови КМ № 800 від 03.10.2018}

центр соціально-психологічної реабілітації дітей;

{Абзац шостий пункту 31 в редакції Постанови КМ № 800 від 03.10.2018}

центр соціальної підтримки дітей та сімей;

{Абзац сьомий пункту 31 в редакції Постанови КМ № 800 від 03.10.2018}

соціально-реабілітаційний центр (дитяче містечко);

{Абзац пункту 31 в редакції Постанови КМ № 800 від 03.10.2018}

будинок дитини, дитячий будинок-інтернат системи соціального захисту населення;

{Абзац пункту 31 в редакції Постанови КМ № 800 від 03.10.2018; із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 585 від 01.06.2020}

стаціонарну службу (відділення) центру соціальних служб, що здійснює соціально-психологічну реабілітацію дітей;

{Пункт 31 доповнено новим абзацом згідно з Постановою КМ № 585 від 01.06.2020}

стаціонарну службу (відділення) соціально-психологічної реабілітації дітей (надання послуги соціально-психологічної реабілітації дітям, які перебувають у складних життєвих обставинах) центру надання соціальних послуг.

{Пункт 31 доповнено новим абзацом згідно з Постановою КМ № 585 від 01.06.2020}

Дитина, в якій є родичі або інші особи, з якими в неї на момент залишення без батьківського піклування склалися близькі стосунки (сусіди, знайомі) та які бажають залишити її на виховання у своїй сім'ї, може перебувати в їх сім'ї до прийняття рішення про влаштування дитини. Підставою для тимчасового перебування дитини в сім'ї родичів або інших осіб, з якими у неї склалися близькі стосунки, є наказ служби у справах дітей про тимчасове влаштування дитини, виданий на підставі:

заяви особи про надання згоди на тимчасове влаштування в її сім'ю дитини, а також копія паспортного документа або посвідчення біженця, посвідчення особи, яка потребує додаткового захисту, або довідки про звернення за захистом в Україні. У разі подання копії паспортного документа іноземця до неї додається копія посвідки на постійне проживання або посвідки на тимчасове проживання в Україні;

акта обстеження умов проживання особи;

згоди дитини (якщо вона може висловити свою думку) у вигляді її письмової заяви, написаної власноручно в присутності посадової особи, яка приймає документи, про що робиться відмітка на заяві із зазначенням прізвища, імені, по батькові, підпису посадової особи та дати.

Якщо дитина не може дати письмової згоди, про форму та зміст такої згоди посадова особа, яка приймає документи, складає акт за формою, встановленою Мінсоцполітики;

письмової згоди всіх повнолітніх членів сім'ї, що проживають разом із особою, яка надала згоду на тимчасове влаштування в її сім'ю дитини для проживання на одній житловій площі, написаної власноручно в присутності посадової особи, яка приймає документи, про що на заяві робиться відмітка із зазначенням прізвища, імені, по батькові, підпису посадової особи та дати.

Якщо місце проживання особи, яка надала згоду на тимчасове влаштування в її сім'ю дитини, не є місцем виявлення дитини, обстеження умов проживання такої особи проводить служба у справах дітей за місцем проживання особи.

Тимчасове влаштування дитини в сім'ю патронатного вихователя здійснюється у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

{Пункт 31 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ № 148 від 16.03.2017}

{Пункт 31 в редакції Постанови КМ № 832 від 16.11.2016}

32. Якщо під час обстеження умов перебування дитини підтвердився факт залишення дитини без батьківського піклування, служба у справах дітей або виконавчий орган сільської, селищної ради протягом одного дня забезпечують тимчасове влаштування такої дитини.

33. Тимчасове влаштування підкинутої чи знайденої дитини, дитини з ознаками насильства або жорстокого поводження, а також дитини, розлученої із сім'єю, проводиться після надання їй необхідної медичної допомоги, завершення медичного обстеження чи лікування.

Медичне обстеження підкинутої чи знайденої дитини, дитини з ознаками насильства або жорстокого поводження у медичному закладі або її влаштування до нього в разі виникнення

потреби в наданні їй медичної допомоги чи лікуванні проводиться за клопотанням служби у справах дітей чи уповноваженого органу Національної поліції за місцем виявлення дитини.

Медичне обстеження дитини, розлученої із сім'єю, у медичному закладі або її влаштування до нього в разі виникнення потреби в наданні їй медичної допомоги чи лікуванні проводиться за клопотанням служби у справах дітей за місцем виявлення дитини за сприяння територіального органу ДМС.

{Пункт 33 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 624 від 22.10.2014; в редакції Постанови КМ № 832 від 16.11.2016}

34. Безпритульні діти підлягають негайному влаштуванню у притулок або центр за місцем виявлення дитини у встановленому законодавством порядку.

Після тимчасового влаштування такої дитини служба у справах дітей за місцем виявлення дитини та адміністрація притулку, центру вживають заходів до встановлення особи дитини, її родинних зв'язків тощо.

Після встановлення особи дитини розглядається питання про її повернення на виховання до батьків або осіб, які їх замінюють, відповідно до пунктів 10-12 цього Порядку. В разі неможливості або недоцільності повернення дитини на виховання до батьків або осіб, які їх замінюють, служба у справах дітей за місцем походження дитини збирає документи, зазначені у пункті 24 цього Порядку, для підтвердження обставин, за яких дитина втратила батьківське піклування.

{Абзац третій пункту 34 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 624 від 22.10.2014}

35. Після встановлення статусу дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування, районна, районна у м. Києві та Севастополі держадміністрація, виконавчий орган міської, районної в місті (у разі утворення) ради, сільської, селищної ради об'єднаної територіальної громади за місцем походження такої дитини вживає вичерпних заходів до влаштування її в сім'ю громадян України (усиновлення, під опіку, піклування, у прийомну сім'ю, дитячий будинок сімейного типу).

До закладів охорони здоров'я, загальної середньої освіти (у тому числі спеціальної та спеціалізованої), іншого закладу або установи (незалежно від форми власності та підпорядкування), в яких проживають діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, дитина може бути зарахована у разі, коли з певних причин відсутня можливість влаштування її на виховання в сім'ю.

Матеріали, підготовлені службою у справах дітей, в яких обґрунтовано викладені підстави для зарахування дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування, до закладу охорони здоров'я, загальної середньої освіти (у тому числі спеціальної та спеціалізованої), іншого закладу або установи (незалежно від форми власності та підпорядкування), в яких проживають діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, розглядаються на засіданні комісії з питань захисту прав дитини.

Зарахування дітей до закладу охорони здоров'я, загальної середньої освіти (у тому числі спеціальної та спеціалізованої), іншого закладу або установи (незалежно від форми власності та підпорядкування), в яких проживають діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, здійснюється відповідно до направлення (путівки) служби у справах дітей за формою згідно з додатком 12.

Направлення (путівку) на зарахування дитини до закладу охорони здоров'я, загальної середньої освіти (у тому числі спеціальної та спеціалізованої), іншого закладу або установи (незалежно від форми власності та підпорядкування), в яких проживають діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, районного, міського (районного в місті), сільського, селищного підпорядкування видає служба у справах дітей за місцем первинного обліку дитини

за погодженням із структурним підрозділом з питань освіти, охорони здоров'я, соціального захисту населення місцевої держадміністрації або виконавчим органом сільської, селищної, міської (районної в місті) ради, у сфері управління якого перебуває заклад.

У разі коли дитина зараховується до закладу охорони здоров'я, загальної середньої освіти (у тому числі спеціальної та спеціалізованої), іншого закладу або установи (незалежно від форми власності та підпорядкування), в яких проживають діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, регіонального підпорядкування, направлення (путівка) видається службою у справах дітей обласної, Київської або Севастопольської міської держадміністрації (органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим) за наявності всіх необхідних документів за погодженням із відповідним структурним підрозділом з питань освіти, охорони здоров'я, соціального захисту населення місцевої держадміністрації, у сфері управління якого перебуває заклад.

Рішення про зарахування дитини до закладу охорони здоров'я, загальної середньої освіти (у тому числі спеціальної та спеціалізованої), іншого закладу або установи (незалежно від форми власності та підпорядкування), в яких проживають діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, приймається районною, районною у м. Києві та Севастополі держадміністрацією, виконавчим органом міської, районної в місті (у разі утворення) ради, сільської, селищної ради об'єднаної територіальної громади за місцем походження або за місцем проживання (перебування) дитини. У цьому рішенні обов'язково зазначається найменування закладу або установи та строк перебування в ньому дитини, який не може перевищувати: шести місяців у разі зарахування дитини до будинку дитини (у тому числі спеціалізованого), одного року у разі зарахування дитини до дитячого будинку-інтернату, одного навчального року у разі зарахування дитини до закладу загальної середньої освіти. Продовження строку перебування дитини в закладі незалежно від типу, форми власності та підпорядкування визначається рішенням органу опіки та піклування після розгляду на засіданні комісії з питань захисту прав дитини стану виконання індивідуального плану соціального захисту дитини в частині забезпечення її права на виховання в сім'ї.

Зарахування дитини до закладу охорони здоров'я, загальної середньої освіти (у тому числі спеціальної та спеціалізованої), іншого закладу або установи (незалежно від форми власності та підпорядкування), в яких проживають діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, не звільняє районну, районну у м. Києві та Севастополі держадміністрацію, виконавчий орган міської, районної в місті (у разі утворення) ради, сільської, селищної ради об'єднаної територіальної громади за місцем походження або за місцем проживання (перебування) дитини від обов'язку продовжувати роботу з реалізації права цієї дитини на сімейне виховання.

Не допускається одночасне застосування до дитини різних форм влаштування.

Під час визначення форми влаштування в інтересах дитини мають бути враховані обставини, за яких дитина втратила батьківське піклування, її життєвий шлях, родинні зв'язки, наявність братів і сестер, контакти із соціальним оточенням, стан здоров'я, освіта, інші потреби.

{Пункт 35 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 624 від 22.10.2014; в редакції Постанови КМ № 853 від 02.09.2020 - застосовується з 1 вересня 2020 року}

36. Рідні брати і сестри не можуть бути роз'єднані під час влаштування. У разі неможливості влаштувати їх разом через стан здоров'я одного з братів/сестер опікуни, піклувальники, прийомні батьки, батьки-вихователі, керівники закладів зобов'язані забезпечити постійні контакти між дітьми, в тому числі періодичні зустрічі, листування, телефонні розмови, обмін фотокартками тощо. Якщо за віком або станом здоров'я дитина не може самостійно писати, повідомлення від її імені та з її слів пишуть особи, які здійснюють догляд за дитиною. Періодичність зустрічей встановлюється залежно від обставин перебування дітей, але не рідше ніж два рази на рік.

37. Для влаштування дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування, служба у справах дітей за місцем походження дитини повинна зібрати такі документи:

свідоцтво про народження або посвідчення біженця або посвідчення особи, яка потребує додаткового захисту, видане відповідно до [Закону України](#) “Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту”;

{Абзац другий пункту 37 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 832 від 16.11.2016}

реєстраційний номер облікової картки платника податків (у разі наявності);

{Абзац третій пункту 37 в редакції Постанови КМ № 624 від 22.10.2014}

відомості про батьків (документи, зазначені в [пунктах 23-25](#) цього Порядку) та родичів дитини;

довідку про склад сім'ї або осіб, зареєстрованих у житловому приміщенні, будинку;

які підтверджують право власності дитини на нерухомість (у разі наявності);

опис майна дитини;

[висновок про стан здоров'я, фізичний та розумовий розвиток дитини](#), складений за формою згідно з додатком 4;

відомості або документи про освіту дитини (для дітей шкільного віку);

дублікат обліково-статистичної картки;

довідку про призначення та виплату пенсії, державної соціальної допомоги, аліментів тощо (у разі наявності);

ощадну книжку дитини або договір про відкриття рахунка в установі банку (у разі наявності);

рішення про надання статусу дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування.

У разі влаштування дитини, розлученої із сім'єю, яка набула статусу дитини, позбавленої батьківського піклування, до її особової справи додаються:

{Пункт 37 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ № 832 від 16.11.2016}

акт про виявлення дитини, розлученої із сім'єю, складений за формою, встановленою Кабінетом Міністрів України;

{Пункт 37 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ № 832 від 16.11.2016}

посвідчення біженця або посвідчення особи, яка потребує додаткового захисту;

{Пункт 37 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ № 832 від 16.11.2016}

письмова інформація територіального органу ДМС про розшук батьків або інших законних представників та відсутність відомостей про їх місцезнаходження.

{Пункт 37 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ № 832 від 16.11.2016}

38. Діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, можуть бути влаштовані тільки в сім'ї повнолітніх осіб.

Діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, не можуть бути влаштовані в сім'ї осіб, які:

визнані в установленому порядку недієздатними або обмежено дієздатними;

позбавлені батьківських прав, якщо ці права не були поновлені;

були усиновлювачами, опікунами, піклувальниками, прийомними батьками, батьками-вихователями іншої дитини, але усиновлення було скасовано або визнано недійсним, опіку, піклування чи діяльність прийомної сім'ї або дитячого будинку сімейного типу було припинено з їх вини;

були засуджені за злочини проти життя і здоров'я, волі, честі та гідності, статевої свободи та статевої недоторканості особи, проти громадської безпеки, громадського порядку та моральності, у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів, а також за злочини, передбачені статтями 148, 150, 150¹, 164, 166, 167, 169, 181, 187, 324 і 442 [Кримінального кодексу України](#), або мають непогашену чи не зняту в установленому законом порядку судимість за вчинення інших злочинів;

перебувають на обліку або на лікуванні у психоневрологічному чи наркологічному диспансері;

зловживають спиртними напоями або наркотичними засобами;

страждають на хвороби, перелік яких затверджений МОЗ щодо осіб, які не можуть бути усиновлювачами;

є особами з інвалідністю I і II групи, які за висновком медико-соціальної експертної комісії потребують стороннього догляду;

{Абзац десятий пункту 38 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 132 від 19.02.2020}

проживають на спільній житловій площі з членами сім'ї, які мають розлади здоров'я або поведінку чи спосіб життя, що може негативно вплинути на здоров'я дитини, її фізичний, психічний, моральний стан або інтелектуальний розвиток;

не мають постійного місця проживання та постійного заробітку (доходу);

поведінка та інтереси яких суперечать інтересам дитини, яка може бути влаштована в сім'ю на виховання.

{Пункт 38 в редакції Постанови КМ № 20 від 06.01.2010}

39. Особи, в сім'ї яких влаштовуються діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, зобов'язані пройти за направленням служб у справах дітей курс навчання з проблем виховання таких дітей (за винятком осіб, які бажають усиновити дитину) в центрі соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді.

{Абзац перший пункту 39 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 1017 від 03.11.2010}

Родичі дитини, які мають намір взяти її під опіку, піклування, не зобов'язані проходити курс навчання, але за власним бажанням відповідно до рекомендації служби у справах дітей за місцем походження дитини або за місцем свого проживання вони можуть його пройти.

{Абзац другий пункту 39 в редакції Постанови КМ № 1017 від 03.11.2010, № 624 від 22.10.2014}

40. Особа, яка виявила бажання взяти на виховання в сім'ю дитину-сироту або дитину, позбавлену батьківського піклування, звертається із заявою до служби у справах дітей за місцем свого проживання та подає такі документи:

1) копію документа, що посвідчує особу;

2) копію реєстраційного номера облікової картки платника податків з Державного реєстру фізичних осіб - платників податків або інформація про відмову від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків (для фізичних осіб, які через свої релігійні

переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та офіційно повідомили про це відповідному контролюючому органу) (за наявності);

3) копію документа, де зазначено унікальний номер запису в Єдиному державному демографічному реєстрі (за наявності);

4) довідку про заробітну плату за останніх шість місяців або відомості з Державного реєстру фізичних осіб - платників податків про суми виплачених доходів та утриманих податків або довідка про подану декларацію про майновий стан і доходи за попередній календарний рік.

Якщо особа, яка бажає взяти дитину-сироту або дитину, позбавлену батьківського піклування, під опіку, піклування, перебуває в шлюбі, довідку про заробітну плату за останніх шість місяців або відомості з Державного реєстру фізичних осіб - платників податків про суми виплачених доходів та утриманих податків, або довідку про подану декларацію про майновий стан і доходи може подавати тільки така особа.

Особи, які бажають утворити прийомну сім'ю або дитячий будинок сімейного типу, додатково подають довідку про наявність або відсутність виконавчого провадження стосовно боргових зобов'язань;

5) копію свідоцтва про шлюб або витяг з Державного реєстру актів цивільного стану громадян про шлюб (для осіб, які перебувають у шлюбі);

6) висновок про стан здоров'я заявника, складений за формою згідно з [додатком 5](#);

7) довідку про наявність чи відсутність судимості для кожного заявника, видана територіальним центром з надання сервісних послуг МВС за місцем проживання заявника;

8) документ, що підтверджує право власності або користування житловим приміщенням (для осіб, які бажають утворити прийомну сім'ю або на власній житловій площі дитячий будинок сімейного типу, - документ, що підтверджує право власності);

9) документ, що підтверджує відомості про місце проживання (перебування) заявника та членів його сім'ї, які проживають з ним на спільній житловій площі (для осіб, які бажають утворити прийомну сім'ю або дитячий будинок сімейного типу);

10) довідку від нарколога та психіатра для осіб, які проживають разом із заявниками;

11) письмову згоду всіх повнолітніх членів сім'ї, що проживають разом з особою, яка бажає взяти дитину-сироту або дитину, позбавлену батьківського піклування, під опіку, піклування, утворити прийомну сім'ю або на власній житловій площі дитячий будинок сімейного типу, справжність підпису на якій засвідчено нотаріально, або написана власноручно в присутності посадової особи, яка здійснює прийом документів, про що робиться позначка на заяві із зазначенням прізвища, власного імені, по батькові (за наявності), підпису посадової особи та дати;

12) згоду другого з подружжя, справжність підпису на якій засвідчено нотаріально (якщо особа, яка бажає взяти дитину-сироту або дитину, позбавлену батьківського піклування, під опіку, піклування, перебуває в шлюбі).

Заяву може бути подано в паперовій формі безпосередньо під час особистого прийому в службі у справах дітей або в електронній формі через Єдиний державний вебпортал електронних послуг та інтегровані з ним інформаційні системи Мінсоцполітики, органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування відповідно до [пункту 40¹](#) цього Порядку. У заяві зазначається адреса проживання заявника (за наявності кількох місць проживання - адреса кожного з них), дані документа, що посвідчує особу, номер телефону та адреса електронної пошти.

Від подружжя, яке бажає утворити прийомну сім'ю або дитячий будинок сімейного типу, приймається спільна заява, підписана кожним з подружжя.

У разі коли особа, яка бажає взяти дитину-сироту або дитину, позбавлену батьківського піклування, під опіку, піклування, перебуває в шлюбі, висновок про стан здоров'я та довідка про наявність чи відсутність судимості подаються кожним із подружжя.

Заява вважається поданою, якщо до неї додані всі документи, зазначені в цьому пункті. Витребування у заявників документів, не зазначених у цьому пункті, не допускається.

Строк дії документів становить один рік з дня їх видачі, якщо інше не передбачено законодавством.

{Пункт 40 в редакції Постанови КМ № 636 від 31.05.2022}

40¹. Якщо особи, які бажають взяти дитину-сироту або дитину, позбавлену батьківського піклування, під опіку, піклування, не є родичами дитини, або заявники бажають утворити прийомну сім'ю або дитячий будинок сімейного типу, мають право подати заяву, передбачену **пунктом 40** цього Порядку, в електронній формі через Єдиний державний вебпортал електронних послуг (далі - електронна заява) у разі, коли вони пройшли електронну ідентифікацію та автентифікацію з використанням інтегрованої системи електронної ідентифікації, кваліфікованого електронного підпису або інших засобів електронної ідентифікації, які дають змогу однозначного встановлення особи.

Обов'язковими додатками до заяви є документи, визначені **підпунктами 2-10** пункту 40 цього Порядку. У разі наявності технічної можливості такі документи (у тому числі у вигляді відомостей) передаються в електронній формі шляхом інформаційної взаємодії з відповідними базами даних, державними реєстрами та інформаційними системами в особистому кабінеті заявника на Єдиному державному вебпорталі електронних послуг.

Якщо один або кілька документів, визначених **підпунктами 2 - 9** пункту 40 цього Порядку, відсутні у відповідних базах даних, державних реєстрах та інформаційних системах, заявник додає до електронної заяви їх скановані копії, а також скановані копії документів, передбачених **підпунктом 10** пункту 40 цього Порядку.

Заявники, які бажають утворити прийомну сім'ю або дитячий будинок сімейного типу, подають спільну електронну заяву та документи, визначені **підпунктами 1-10** пункту 40 цього Порядку, для кожного з подружжя відповідно до **абзаців другого та третього** цього пункту.

У разі коли заявник, який бажає взяти дитину-сироту або дитину, позбавлену батьківського піклування, під опіку, піклування, перебуває в шлюбі, у своїй електронній заяві він зазначає про згоду другого з подружжя, якщо інше не передбачено законодавством, а також додає скановані копії висновку про стан здоров'я та довідки про наявність чи відсутність судимості другого з подружжя. Про це заявником робиться відмітка в електронній заяві.

На електронну заяву та скановані копії документів заявником накладається його кваліфікований електронний підпис, кваліфікований електронний підпис другого з подружжя, якщо заявник перебуває в шлюбі, а також кваліфікований електронний підпис всіх повнолітніх членів сім'ї заявника.

Електронна заява, подана через Єдиний державний вебпортал електронних послуг, надсилається через інтегровані з ним інформаційні системи Мінсоцполітики, органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування до служби у справах дітей за місцем проживання заявника.

Копія документа, що посвідчує особу заявника (з одночасним пред'явленням його оригіналу), оригінали документів, скановані копії яких подані разом із електронною заявою, передаються заявником працівнику служби у справах дітей під час обстеження його житлово-побутових умов, передбаченого **пунктами 41 і 41¹** цього Порядку. Про згоду заявника надати оригінали документів для проведення перевірки робиться відмітка в електронній заяві.

За результатами реєстрації електронної заяви в інформаційних системах Мінсоцполітики заявнику в особистий кабінет на Єдиному державному вебпорталі електронних послуг надсилаються реєстраційні реквізити цієї заяви.

{Порядок доповнено пунктом 40¹ згідно з Постановою КМ № 636 від 31.05.2022}

40². Служба у справах дітей протягом п'яти робочих днів після надходження електронної заяви або заяви у паперовій формі та всіх документів та/або відомостей, зазначених у **пунктах 40 і 40¹** цього Порядку, перевіряє документи щодо відповідності вимогам законодавства.

Документи, що надійшли разом із електронною заявою шляхом інформаційної взаємодії з відповідними базами даних, державними реєстрами та інформаційними системами в особистому кабінеті заявника на Єдиному державному вебпорталі електронних послуг, перевірки не підлягають.

Скановані копії документів, додані заявником або заявниками до електронної заяви, підлягають перевірці щодо відповідності оригіналам під час обстеження умов проживання заявника або заявників.

Під час обстеження умов проживання заявник передає службі у справах дітей:

письмову згоду всіх повнолітніх членів сім'ї, що проживають разом з особою, яка бажає взяти дитину-сироту або дитину, позбавлену батьківського піклування, під опіку, піклування, утворити прийомну сім'ю або на власній житловій площі дитячий будинок сімейного типу, справжність підпису на якій засвідчено нотаріально, або написану власноручно в присутності посадової особи, яка здійснює обстеження житлово-побутових умов заявника, про що робиться позначка на заяві із зазначенням прізвища, власного імені, по батькові (за наявності), підпису посадової особи та дати;

згоду другого з подружжя, справжність підпису на якій засвідчено нотаріально (якщо особа, яка бажає взяти дитину-сироту або дитину, позбавлену батьківського піклування, під опіку, піклування, перебуває в шлюбі).

Про результати перевірки документів служба у справах дітей інформує заявника в електронній формі з одночасним повідомленням за допомогою телефонного зв'язку.

У разі коли документи, зазначені у **пунктах 40 і 40¹** цього Порядку, подано не в повному обсязі, служба у справах дітей інформує заявника про необхідність подання таких документів.

{Порядок доповнено пунктом 40² згідно з Постановою КМ № 636 від 31.05.2022}

41. У разі коли заявники, які бажають взяти дитину-сироту або дитину, позбавлену батьківського піклування, під опіку, піклування, є родичами дитини, служба у справах дітей протягом п'яти робочих днів після перевірки документів, зазначених у **пунктах 40 і 40¹** цього Порядку, поданих разом з електронною заявою або заявою у паперовій формі, у разі відповідності їх законодавству:

вносить відомості про заявників до єдиного банку даних;

проводить обстеження умов проживання заявників, за результатами якого складає акт згідно з **додатком 9** (у разі, коли місцем проживання заявників є територія села, селища, подає клопотання до служби у справах дітей відповідної сільської, селищної ради про обстеження умов проживання заявників та складення акта);

реєструє заявників у журналі обліку потенційних опікунів, піклувальників, прийомних батьків, батьків-вихователів, що ведеться за формою згідно з **додатком 6**;

готує висновок про доцільність (недоцільність) встановлення опіки, піклування та відповідність її/його інтересам дитини.

{Пункт 41 в редакції Постанови КМ № 636 від 31.05.2022}

41¹. У разі коли заявники, які бажають взяти дитину-сироту або дитину, позбавлену батьківського піклування, під опіку, піклування, не є родичами дитини або бажають утворити прийомну сім'ю або дитячий будинок сімейного типу, служба у справах дітей протягом п'яти робочих днів після проведення перевірки документів, зазначених у **пунктах 40 і 40¹** цього Порядку, поданих разом з електронною заявою або заявою у паперовій формі, у разі відповідності їх законодавству:

вносить відомості про заявників до єдиного банку даних;

проводить обстеження умов проживання заявників, за результатами якого складає акт (у разі, коли місцем проживання заявників є територія села, селища, подає клопотання до служби у справах дітей відповідної сільської, селищної ради про обстеження умов та складення акта).

У разі відповідності наданих документів/відомостей та умов проживання заявника вимогам законодавства працівник служби у справах дітей подає до обласного, Київського міського центру соціальних служб електронний запит щодо проходження заявником курсу підготовки з питань виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Обласний, Київський міський центр соціальних служб протягом трьох робочих днів інформує службу у справах дітей про наявні можливості та найближчі дати навчання, про що працівник служби у справах дітей повідомляє заявнику або заявникам та надає направлення в електронній або паперовій формі на проходження курсу підготовки з питань виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, із зазначенням закладу, установи чи організації, що буде проводити навчання.

Протягом 10 робочих днів після завершення курсу підготовки з питань виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, заклад, установа чи організація, що проводили навчання, надає заявнику або заявникам довідку про проходження курсу підготовки з питань виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, за формою, встановленою Мінсоцполітики, та надсилає її копію до служби у справах дітей у паперовій або електронній формі.

За результатами перевірки документів, проходження курсу підготовки з питань виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, та обстеження умов проживання заявника або заявників служба у справах дітей протягом п'яти робочих днів:

реєструє осіб у журналі обліку потенційних опікунів, піклувальників, прийомних батьків, батьків-вихователів, що ведеться за формою згідно з **додатком 6**;

готує висновок про доцільність (недоцільність) встановлення опіки, піклування та відповідність її/його інтересам дитини.

{Порядок доповнено пунктом 41¹ згідно з Постановою КМ № 636 від 31.05.2022}

42. Опіка, піклування над дитиною встановлюється рішенням районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчого органу міської, районної у місті (у разі утворення) ради, сільської, селищної ради об'єднаної територіальної громади за наявності документів, зазначених у **пункті 40** цього Порядку, або судом.

Опікуном, піклувальником призначається переважно особа, яка перебуває у сімейних, родинних відносинах з підопічним, з урахуванням особистих стосунків між ними, можливості особи виконувати обов'язки опікуна чи піклувальника.

43. У разі призначення опікуна, піклувальника враховується бажання дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування. Бесіда з дитиною проводиться працівником служби у справах дітей з урахуванням її віку, обставин, за яких вона втратила батьківське піклування, не принижуючи гідність дитини та осіб, які виявили бажання взяти її під опіку, піклування. За результатами бесіди складається довідка.

44. Рішення про встановлення опіки, піклування приймається у місячний строк після подання заяви і документів, зазначених у [пункті 40](#) цього Порядку.

45. У разі встановлення опіки, піклування над дитиною, яка перебуває у закладі для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, служба у справах дітей разом з адміністрацією закладу забезпечує передачу дитини на виховання опікуну, піклувальнику і відрахування її із закладу протягом 15 днів після прийняття рішення про встановлення опіки, піклування.

46. Опікун, піклувальник має право:

самостійно визначати способи виховання з урахуванням думки дитини і рекомендацій органу опіки та піклування;

вимагати повернення дитини від будь-якої особи, яка тримає її у себе не на підставі закону або рішення суду;

давати згоду на усиновлення підопічного;

самостійно здійснювати витрати, необхідні для задоволення потреб підопічного, за рахунок призначеної державної допомоги, пенсії, аліментів, доходів від майна підопічного;

представляти інтереси підопічного в установах, організаціях і закладах.

47. Опікун, піклувальник зобов'язаний:

виховувати дитину, піклуватися про її здоров'я, психічний стан, фізичний і духовний розвиток, готувати до самостійного життя, забезпечувати її догляд і лікування;

створити належні побутові умови та умови для здобуття дитиною повної загальної середньої освіти;

вживати заходів до захисту цивільних прав та інтересів підопічного;

щороку з моменту призначення подавати службі у справах дітей за місцем свого проживання (перебування) висновок про стан здоров'я опікуна, піклувальника, складений за формою згідно з [додатком 5](#).

{Пункт 47 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ № 800 від 03.10.2018}

48. Соціальний супровід стосовно дітей, які перебувають під опікою, піклуванням та у складних життєвих обставинах, здійснюється центром соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді за місцем проживання дитини з опікуном, піклувальником.

{Пункт 48 в редакції Постанови КМ № 1017 від 03.11.2010}

49. Орган, який встановив опіку, піклування, за заявою особи може звільнити її від здійснення повноважень опікуна, піклувальника.

Заява про звільнення від здійснення повноважень опікуна, піклувальника розглядається протягом місяця.

Районна, районна у м. Києві та Севастополі держадміністрація, виконавчий орган міської, районної у місті (у разі утворення) ради, сільської, селищної ради об'єднаної територіальної громади або суд може звільнити особу від здійснення повноважень опікуна, піклувальника у разі невиконання нею своїх обов'язків, у тому числі вчинення домашнього насильства стосовно дитини, поміщення дитини до медичного, навчального, виховного закладу, іншого закладу або установи, в яких проживають діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, у разі, коли між опікуном, піклувальником та дитиною склалися стосунки, які перешкоджають здійсненню опіки, піклування, а також за наявності обставин, зазначених у статті 212 [Сімейного кодексу України](#).

{Абзац третій пункту 49 із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 20 від 06.01.2010, № 585 від 01.06.2020}

Служба у справах дітей готує проект рішення районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчого органу міської, районної у місті (у разі утворення) ради, сільської, селищної ради об'єднаної територіальної громади про звільнення опікуна, піклувальника від здійснення повноважень або на вимогу суду - проект висновку районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчого органу міської, районної у місті (у разі утворення) ради, сільської, селищної ради об'єднаної територіальної громади про доцільність звільнення опікуна, піклувальника від зазначених повноважень.

{Пункт 49 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 624 від 22.10.2014}

50. Опіка, піклування припиняється у разі:

передачі дитини батькам (усиновлювачам);

реєстрації шлюбу;

надання дитині повної цивільної дієздатності;

відмови від обов'язкової евакуації у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайної ситуації, під час дії на території України або в окремих її місцевостях надзвичайного або воєнного стану;

{Пункт 50 доповнено новим абзацом згідно з Постановою КМ № 940 від 23.08.2022}

смерті опікуна, піклувальника або підопічного.

Проект висновку районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчого органу міської, районної у місті (у разі утворення) ради, сільської, селищної ради об'єднаної територіальної громади для подання до суду (у разі встановлення опіки, піклування судом) або проект рішення районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчого органу міської, районної у місті (у разі утворення) ради, сільської, селищної ради об'єднаної територіальної громади про припинення опіки готує відповідна служба у справах дітей.

Якщо дитина досягла 14-річного віку, особа, яка виконувала обов'язки опікуна, стає піклувальником без прийняття окремого рішення.

Окреме рішення також не приймається у разі досягнення підопічним повноліття або його смерті.

{Пункт 50 в редакції Постанови КМ № 1017 від 03.11.2010}

51. У разі загрози для життя або здоров'я дитини районна, районна у м. Києві та Севастополі держадміністрація, виконавчий орган міської чи районної у місті (в разі утворення) ради, сільської, селищної ради об'єднаної територіальної громади може прийняти рішення про негайне відібрання дитини в опікуна, піклувальника.

{Абзац перший пункту 51 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 877 від 15.11.2017}

Якщо дитина відібрана в опікуна, піклувальника, служба у справах дітей за місцем проживання дитини забезпечує її тимчасове влаштування та протягом семи днів подає клопотання голові районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчого органу міської, районної у місті (у разі утворення) ради, сільської, селищної ради об'єднаної територіальної громади про припинення опіки, піклування, який протягом десяти днів розглядає клопотання та приймає відповідне рішення.

52. Служба у справах дітей із залученням працівників органів освіти та охорони здоров'я за місцем проживання дитини здійснює контроль за умовами утримання, навчання, виховання

дитини, над якою встановлено опіку, піклування, яка влаштована у прийомну сім'ю, дитячий будинок сімейного типу, шляхом відвідування родини. Періодичність відвідувань устанавлюється окремим графіком, але не рідше ніж один раз на рік, крім першої перевірки, яка проводиться через три місяці після встановлення опіки, піклування, влаштування в прийомну сім'ю, дитячий будинок сімейного типу.

{Пункт 52 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 1017 від 03.11.2010}

53. Щороку служба у справах дітей готує висновок про стан утримання, навчання та виховання дитини на основі інформації, що подається працівником центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, який здійснює соціальне супроводження прийомної сім'ї, дитячого будинку сімейного типу, вихователем дошкільного навчального закладу або класним керівником загальноосвітнього навчального закладу, в якому навчається дитина, дільничним лікарем-педіатром, уповноваженою посадовою особою Національної поліції.

{Пункт 53 в редакції Постанови КМ № 1017 від 03.11.2010; із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 437 від 13.07.2016}

53¹. Районна, районна у м. Києві та Севастополі держадміністрація, виконавчий орган міської, районної у місті (у разі утворення) ради, сільської, селищної ради об'єднаної територіальної громади у разі подання батьками, які залишили дитину в пологовому будинку або іншому закладі охорони здоров'я на підставах, передбачених частиною третьою статті 143 Сімейного кодексу України, заяви про відвідування, спілкування, забирання дитини додому на вихідні дні чи на канікули приймає у 10-денний строк після підготовки службою у справах дітей відповідного висновку рішення про надання дозволу на спілкування.

До заяви додаються копія паспорта та висновок про стан здоров'я кожного з батьків, складений за формою згідно з додатком 5.

{Порядок доповнено пунктом 53¹ згідно з Постановою КМ № 1017 від 03.11.2010}

53². Служба у справах дітей за місцем проживання батьків протягом 20 робочих днів після надходження заяви про відвідування, спілкування, забирання дитини додому на вихідні дні чи на канікули:

проводить бесіду з батьками з метою з'ясування мотивів відновлення родинних стосунків, ставлення до дитини;

складає акт обстеження житлово-побутових умов батьків;

з'ясовує позицію служби у справах дітей за місцем перебування дитини на первинному обліку та закладу, в якому вона перебуває;

розглядає питання щодо можливості спілкування дитини з батьками та готує відповідний висновок про надання дозволу або відмову в його наданні.

{Порядок доповнено пунктом 53² згідно з Постановою КМ № 1017 від 03.11.2010}

54. Після завершення строку перебування у прийомній сім'ї, дитячому будинку сімейного типу, припинення піклування у зв'язку з досягненням повноліття, наданням повної цивільної дієздатності, завершенням навчання у закладі для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, дитині видаються:

{Абзац перший пункту 54 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 1017 від 03.11.2010}

свідоцтво про народження;

довідка про присвоєння ідентифікаційного номера;

рішення про надання дитині статусу дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування;

відомості про батьків (документи, які підтверджують відсутність батьків або неможливість виконання ними своїх обов'язків);

відомості про наявність і місце проживання братів і сестер, інших близьких родичів;

опис майна;

у разі наявності рухомого або нерухомого майна - документи або засвідчені в установленому порядку їх копії, які підтверджують право власності дитини на це майно або право користування цим майном чи його часткою;

у разі відсутності в дитини житла - копія рішення районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчого органу міської, районної у місті (у разі утворення) ради, сільської, селищної ради про взяття дитини на облік громадян України, які потребують поліпшення житлових умов;

{Абзац дев'ятий пункту 54 в редакції Постанови КМ № 800 від 03.10.2018}

документи про освіту (у разі наявності);

{Абзац десятий пункту 54 в редакції Постанови КМ № 800 від 03.10.2018}

договір про відкриття рахунка в установі банку (у разі наявності);

{Абзац одинадцятий пункту 54 в редакції Постанови КМ № 800 від 03.10.2018}

особисті речі дитини.

{Абзац пункту 54 в редакції Постанови КМ № 800 від 03.10.2018}

Захист майнових та житлових прав дітей, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування

55. Особи, яким стало відомо про наявність у дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування, майна, повідомляють про це службу у справах дітей за місцем знаходження майна.

Служба у справах дітей за місцем знаходження майна дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування, протягом десяти днів після надходження повідомлення про наявність у неї майна, складає опис такого майна за формою згідно з додатком 7 (далі - опис майна).

56. До опису майна додаються оригінали документів, які підтверджують право власності дитини на майно або їх копії, засвідчені в установленому порядку.

Опис майна складається у двох примірниках, підписується особами, які брали участь у його складанні. Один примірник опису та завірені копії документів зберігаються в службі у справах дітей за місцем знаходження майна, другий примірник та оригінали документів - в особовій справі дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування, яка зберігається за місцем влаштування дитини.

{Абзац другий пункту 56 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 1017 від 03.11.2010}

Якщо місце походження дитини не є місцем знаходження її майна, опис майна складається у трьох примірниках. У такому разі один примірник опису майна та завірені копії документів зберігаються в службі у справах дітей за місцем знаходження майна, другий примірник та оригінали документів - в особовій справі дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування, яка зберігається за місцем влаштування дитини, а третій примірник та завірені копії документів подаються в службу у справах дітей за місцем походження дитини.

{Абзац третій пункту 56 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 1017 від 03.11.2010}

57. Районна, районна у м. Києві та Севастополі держадміністрація, виконавчий орган міської, районної у місті (у разі утворення) ради, сільської, селищної ради об'єднаної територіальної громади за місцем знаходження майна забезпечує збереження майна дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, і вживає заходів до встановлення опіки над майном. Рішення про встановлення опіки над майном приймається за місцем знаходження майна за поданням служби у справах дітей.

58. Для прийняття рішення про встановлення опіки над майном дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування, служба у справах дітей подає такі документи:

копію рішення про влаштування дитини;

опис майна, над яким встановлюється опіка;

документи, які підтверджують право власності дитини на майно;

акт обстеження житлово-побутових умов потенційного опікуна над майном та висновок про можливість виконання ним обов'язків опікуна;

заяву опікуна, піклувальника дитини про відмову бути опікуном над майном дитини, засвідчену нотаріально або написану ним власноручно в присутності посадової особи, яка здійснює прийом документів, про що робиться позначка на заяві із зазначенням прізвища, ім'я, по батькові, підпису посадової особи та дати.

59. Особі, яка призначається опікуном над майном дитини, служба у справах дітей за місцем знаходження майна видає рішення про встановлення опіки над майном, копію опису майна дитини, копії документів, які підтверджують право власності дитини на майно, та забезпечує передачу їм майна дитини на підставі акта приймання-передачі.

Акт приймання-передачі майна складається у двох примірниках, підписується усіма особами, які були присутні під час його складання. Один примірник акта зберігається в службі у справах дітей за місцем знаходження майна, другий передається опікуну над майном.

60. Районна, районна у м. Києві та Севастополі держадміністрація, виконавчий орган міської, районної у місті (у разі утворення) ради, сільської, селищної ради об'єднаної територіальної громади у разі втрати дитиною статусу дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування, досягнення дитиною повноліття, надання дитині або набуття нею повної цивільної дієздатності, відмови опікуна над майном від виконання своїх обов'язків, смерті опікуна над майном, смерті дитини приймає рішення про припинення опіки над майном.

У разі неналежного виконання своїх обов'язків опікун над майном дитини може бути звільнений від виконання обов'язків за рішенням органу, який призначив його опікуном.

У разі припинення опіки над майном або звільнення опікуна від його обов'язків служба у справах дітей за місцем знаходження майна зобов'язана протягом п'яти днів прийняти від опікуна майно дитини за актом приймання-передачі.

З метою захисту майнових прав дитини у разі, коли місце проживання (перебування) дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування, місце її походження не є місцем знаходження її майна:

{Пункт 60 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ № 624 від 22.10.2014}

служба у справах дітей за місцем проживання (перебування) дитини інформує служби у справах дітей за місцем походження дитини та за місцем знаходження її майна про зміну життєвих обставин дитини протягом двох тижнів з моменту отримання повідомлення про зміну зазначених обставин;

{Пункт 60 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ № 624 від 22.10.2014}

служба у справах дітей за місцем знаходження майна дитини повідомляє служби у справах дітей за місцем походження дитини та за місцем її проживання (перебування) про звільнення опікуна над майном дитини від виконання своїх обов'язків, його смерть протягом двох тижнів з моменту отримання повідомлення про зміну зазначених обставин.

{Пункт 60 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ № 624 від 22.10.2014}

61. Служба у справах дітей за місцем знаходження нерухомого майна дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування, веде облік такого майна за формою згідно з додатком 8.

62. Якщо право користування житлом є тільки у дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування, за клопотанням служби у справах дітей за місцем її походження або проживання за заявою опікуна, піклувальника районна, районна у м. Києві та Севастополі держадміністрація, виконавчий орган міської, районної у місті (у разі утворення) ради, сільської, селищної ради об'єднаної територіальної громади за місцем знаходження житла вживає заходів для передачі його у власність дитини.

{Пункт 62 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 423 від 20.04.2011}

63. У разі коли дитина-сирота та дитина, позбавлена батьківського піклування, є спадкоємцем майна, районна, районна у м. Києві та Севастополі держадміністрація, виконавчий орган міської, районної у місті (у разі утворення) ради, сільської, селищної ради об'єднаної територіальної громади за місцем походження дитини призначає особу, яка буде представляти інтереси дитини на час здійснення права на спадкування.

64. У разі коли в дитини-сироти, дитини, позбавленої батьківського піклування, відсутнє житло, яке належить їй на праві власності (користування), або повернення до нього неможливе, після досягнення дитиною 16-річного віку служба у справах дітей за місцем походження або проживання дитини чи за місцем обліку такої дитини як внутрішньо переміщеної особи з урахуванням її бажання подає органу опіки та піклування документи дитини, необхідні для взяття її на облік громадян, які потребують поліпшення житлових умов, і на соціальний квартирний облік.

Орган опіки та піклування за місцем походження або проживання дитини-сироти, дитини, позбавленої батьківського піклування, чи за місцем обліку такої дитини як внутрішньо переміщеної особи у разі відсутності у неї житла після закінчення (припинення) її перебування під опікою, піклуванням, у прийомній сім'ї, дитячому будинку сімейного типу, закладі охорони здоров'я, освіти, іншому закладі або іншій установі, в яких проживають діти-сироти, діти, позбавлені батьківського піклування, позачергово забезпечує її житловим приміщенням.

{Пункт 64 в редакції Постанови КМ № 616 від 22.08.2018}

65. Служба у справах дітей здійснює підготовку і забезпечує контроль за виконанням рішень районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчого органу міської, районної у місті (у разі утворення) ради, сільської, селищної ради об'єднаної територіальної громади щодо захисту житлових та майнових прав дітей.

Житло, яке належить дитині-сироті та дитині, позбавленій батьківського піклування, на праві власності, може бути передане в оренду іншій особі за рішенням районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчого органу міської, районної у місті (у разі утворення) ради, сільської, селищної ради об'єднаної територіальної громади за місцем знаходження її майна. Відповідне подання готує служба у справах дітей на підставі заяви опікуна (за наявності) над майном дитини.

{Пункт 65 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ № 423 від 20.04.2011}

На підставі рішення районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчого органу міської, районної у місті (у разі утворення) ради, сільської, селищної ради об'єднаної територіальної громади між опікуном над майном дитини та особою, яка орендує

житлове приміщення, укладається договір оренди такого приміщення. Форма примірнього договору оренди житлового приміщення затверджується Мінсоцполітики.

{Пункт 65 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ № 423 від 20.04.2011; із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 415 від 23.05.2012}

Якщо житло дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування, яке належить їй на праві власності, перебуває на балансі житлово-будівельного кооперативу, об'єднання співвласників багатоквартирного будинку та у разі відсутності опікуна над таким майном районна, районна у м. Києві та Севастополі держадміністрація, виконавчий орган міської, районної у місті (у разі утворення) ради, сільської, селищної ради об'єднаної територіальної громади має право укласти з останніми договір про утримання та збереження зазначеного житла.

{Пункт 65 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ № 423 від 20.04.2011}

Питання реєстрації у зазначеному житловому приміщенні особи, яка його орендує, та осіб, які постійно проживають разом з нею, вирішується за погодженням з органами опіки та піклування.

{Пункт 65 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ № 423 від 20.04.2011}

Служба у справах дітей за місцем знаходження житла, яке належить дитині-сироті та дитині, позбавленій батьківського піклування, на праві власності, повинна не пізніше ніж за шість місяців до дати повернення такої дитини із медичного, навчального, виховного закладу, іншого закладу або установи, в яких проживають діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, від опікуна, піклувальника, з прийомної сім'ї, дитячого будинку сімейного типу повідомити особу, яка орендує приміщення, про необхідність його звільнення та підготовку для проживання дитини.

{Пункт 65 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ № 423 від 20.04.2011; із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 624 від 22.10.2014}

66. Служба у справах дітей за місцем знаходження майна надає консультації громадянам з питань підготовки необхідних документів щодо відчуження майна дитини. Для відчуження майна дитини батьки, опікуни або піклувальники подають зазначеній службі такі документи:

заяву кожного з батьків (опікунів, піклувальників);

копію паспорта громадянина України, тимчасового посвідчення громадянина України, паспортного документа іноземця;

{Абзац третій пункту 66 в редакції Постанови КМ № 624 від 22.10.2014}

копію реєстраційного номера облікової картки платника податків (у разі наявності);

{Абзац пункту 66 в редакції Постанови КМ № 624 від 22.10.2014}

документ, що підтверджує право власності (користування) дитини на відчужуване майно;

витяг з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень, виданий відповідно до законодавства;

{Абзац шостий пункту 66 в редакції Постанови КМ № 624 від 22.10.2014}

копію свідоцтва про народження дитини;

довідку з місця проживання, про склад сім'ї та реєстрацію або витяг з домової книги;

копію рішення про встановлення опіки над дитиною (для опікунів, піклувальників);

копію рішення про встановлення опіки над майном дитини (для опікунів, піклувальників);

копію свідоцтва про укладення або розірвання шлюбу між батьками дитини (у разі наявності).

У разі виїзду сім'ї на постійне місце проживання за кордон до зазначених документів додається довідка управління (відділу) у справах громадянства, імміграції та реєстрації фізичних осіб за місцем реєстрації сім'ї.

67. Дозвіл на вчинення правочинів щодо нерухомого майна, право власності на яке або право користування яким має дитина надається районною, районною у м. Києві та Севастополі держадміністрацією, виконавчим органом міської, районної у місті (у разі утворення) ради, сільської, селищної ради об'єднаної територіальної громади за поданням служби у справах дітей після проведення зазначеною службою перевірки документів за місцем знаходження майна протягом одного місяця з дня надходження заяви на вчинення правочинів щодо нерухомого майна дитини лише у разі гарантування збереження її права на житло і оформляється рішенням, витяг з якого видається заявникам службою у справах дітей. Для здійснення правочинів щодо нерухомого майна дитини батьки, опікуни або піклувальники подають службі у справах дітей документи, зазначені у [пункті 66](#) цього Порядку. Служба у справах дітей розглядає протягом 10 робочих днів подані документи та з'ясовує наявність (відсутність) обставин, що можуть бути підставою для відмови у наданні дозволу на вчинення правочинів щодо нерухомого майна дитини.

У разі виїзду сім'ї, в якій виховується дитина, за межі населеного пункту, придбання житла здійснюється з урахуванням інтересів дитини.

Районна, районна у м. Києві та Севастополі держадміністрація, виконавчий орган міської, районної у місті (у разі утворення) ради, сільської, селищної ради об'єднаної територіальної громади може відмовити у наданні дозволу на вчинення правочинів щодо нерухомого майна дитини з одночасним зверненням до нотаріуса для накладення заборони відчуження такого майна лише у випадках, передбачених частиною п'ятою статті 177 Сімейного кодексу України.

{Абзац третій пункту 67 в редакції Постанови КМ № 377 від 17.05.2012}

У разі усунення обставин, що обумовили накладення заборони відчуження нерухомого майна дитини, районна, районна у м. Києві та Севастополі держадміністрація, виконавчий орган міської, районної у місті (у разі утворення) ради, сільської, селищної ради об'єднаної територіальної громади звертається в установленому законодавством порядку до нотаріуса для зняття заборони відчуження такого майна.

{Абзац пункту 67 в редакції Постанови КМ № 377 від 17.05.2012}

Рішення районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчого органу міської, районної у місті (у разі утворення) ради, сільської, селищної ради об'єднаної територіальної громади про надання дозволу на вчинення правочинів щодо нерухомого майна дитини або відмову у його наданні може бути оскаржено до суду.

{Пункт 67 в редакції Постанови КМ № 913 від 31.08.2011}

68. Якщо батьки, опікуни, піклувальники не виконують рішення районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчого органу міської, районної у місті (у разі утворення) ради, сільської, селищної ради об'єднаної територіальної громади щодо збереження майна дитини, служба у справах дітей подає голові районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчого органу міської, районної у місті (у разі утворення) ради, сільської, селищної ради об'єднаної територіальної громади клопотання про необхідність звернення до суду з метою захисту майнових та житлових прав дитини.

Реєстрація народження дитини та розв'язання спорів між батьками щодо виховання дитини

69. Служба у справах дітей готує документи для реєстрації народження підкинутої, знайденої дитини та подання їх органам реєстрації актів цивільного стану за місцем виявлення такої дитини.

Реєстрація народження підкинутої, знайденої дитини, особу якої встановлено, проводиться за місцем проживання її батьків або одного з них, а якщо місце проживання батьків невідоме - за місцем її виявлення.

Рішення про реєстрацію народження підкинутої, знайденої дитини приймається районною, районною у м. Києві та Севастополі держадміністрацією, виконавчим органом міської, районної у місті (у разі утворення) ради, сільської, селищної ради об'єднаної територіальної громади за поданням служби у справах дітей протягом 15 днів після надходження повідомлення про таку дитину. В рішенні зазначається прізвище, ім'я, по батькові, які присвоюються дитині, прізвище, ім'я, по батькові її батьків, а якщо батьки дитини невідомі - прізвище, ім'я, по батькові чоловіка і жінки, яких органи реєстрації актів цивільного стану повинні записати батьками дитини.

У разі коли дата народження дитини невідома, служба у справах дітей подає органу охорони здоров'я клопотання про встановлення її віку.

Для реєстрації народження підкинутої, знайденої дитини служба у справах дітей подає відповідну заяву органу реєстрації актів цивільного стану.

Представнику служби у справах дітей, який подав заяву та документи для реєстрації народження дитини, видається свідоцтво про народження дитини та довідка із зазначенням статті [Сімейного кодексу України](#), на підставі якої до книги реєстрації народжень внесені відомості про батьків дитини. В подальшому ці документи зберігаються в особовій справі дитини за місцем її влаштування.

70. Реєстрація народження дитини, покинутої в пологовому будинку, іншому закладі охорони здоров'я, а також дитини, мати якої померла чи місце проживання матері встановити неможливо, проводиться органами реєстрації актів цивільного стану за місцем знаходження закладу, в якому народилась або залишена дитина, відповідно до [пункту 69](#) цього Порядку.

Про реєстрацію народження дитини орган реєстрації актів цивільного стану письмово повідомляє службу у справах дітей.

71. Для розв'язання спору, що виник між батьками, щодо визначення імені, прізвища, по батькові дитини, один з батьків подає службі у справах дітей за місцем проживання дитини заяву, копію паспорта, довідку з місця реєстрації (проживання), копію свідоцтва про укладення або розірвання шлюбу (у разі наявності).

Служба у справах дітей з метою вивчення ситуації та підготовки висновку щодо визначення або зміни прізвища, імені та по батькові дитини проводить бесіду з матір'ю, батьком та дитиною, якщо вона досягла такого віку та рівня розвитку, що може висловити свою думку.

Рішення органу опіки та піклування про розв'язання спору між батьками щодо визначення або зміни імені, прізвища, по батькові дитини приймається районною, районною у м. Києві та Севастополі держадміністрацією, виконавчим органом міської, районної у місті (у разі утворення) ради, сільської, селищної ради об'єднаної територіальної громади з урахуванням висновку служби у справах дітей.

72. Для розв'язання спору між батьками щодо визначення місця проживання дитини один із батьків подає службі у справах дітей за місцем проживання (перебування) дитини заяву, копію паспорта, довідку з місця реєстрації (проживання), копію свідоцтва про укладення або розірвання шлюбу (у разі наявності), копію свідоцтва про народження дитини, довідку з місця навчання, виховання дитини, довідку про сплату аліментів (у разі наявності).

{Абзац перший пункту 72 в редакції Постанови КМ № 800 від 03.10.2018}

Під час розв'язання спорів між батьками щодо визначення місця проживання (перебування) дитини служба у справах дітей повинна керуватися найкращими інтересами дитини з урахуванням рівних прав та обов'язків матері та батька щодо дитини.

{Абзац другий пункту 72 в редакції Постанови КМ № 800 від 03.10.2018}

Працівник служби у справах дітей за місцем проживання (перебування) дитини проводить бесіду з батьками та відвідує дитину за місцем проживання, про що складає акт обстеження умов проживання за формою згідно з додатком 9, а також звертається до соціального закладу та/або фахівця із соціальної роботи для забезпечення проведення оцінки потреб сім'ї з метою встановлення спроможності матері, батька виконувати обов'язки з виховання дитини та догляду за нею.

{Абзац третій пункту 72 в редакції Постанов КМ № 624 від 22.10.2014, № 800 від 03.10.2018}

У разі коли батьки дитини проживають у межах різних адміністративно-територіальних одиниць, той із батьків, який подав заяву про визначення місця проживання дитини з ним, звертається до служби у справах дітей за місцем свого проживання (перебування) стосовно проведення обстеження його житлово-побутових умов і складення акта обстеження умов проживання. Зазначений акт передається заявником до служби у справах дітей за місцем проживання (перебування) дитини, працівник якої проводить з ним бесіду.

{Абзац пункту 72 в редакції Постанов КМ № 624 від 22.10.2014, № 800 від 03.10.2018}

Під час розгляду питання про визначення місця проживання дитини беруться до уваги ставлення батьків до виконання батьківських обов'язків, особиста прихильність дитини до кожного з них, стан здоров'я дитини, факти вчинення домашнього насильства стосовно дитини або за її присутності та інші вагомні обставини.

{Абзац п'ятий пункту 72 в редакції Постанови КМ № 800 від 03.10.2018}

Місце проживання дитини не може бути визначене з тим із батьків, який не має самостійного доходу, зловживає спиртними напоями або вживає наркотичні засоби, своєю поведінкою може зашкодити здоров'ю та розвитку дитини.

Якщо встановлено, що жоден з батьків не може створити дитині належних умов для виховання та розвитку, служба у справах дітей подає клопотання голові районної, районної у мм. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчого органу міської, районної у місті (у разі утворення) ради, сільської, селищної ради об'єднаної територіальної громади про позбавлення таких батьків батьківських прав або відібрання дитини без позбавлення батьківських прав.

Після обстеження житлово-побутових умов, проведення бесіди з батьками та дитиною служба у справах дітей складає висновок про визначення місця проживання дитини і подає його органу опіки та піклування для прийняття відповідного рішення.

72¹. Для підтвердження місця проживання дитини під час вирішення питання її тимчасового виїзду за межі України з метою, визначеною **частиною п'ятою** статті 157 Сімейного кодексу України (лікування, навчання, участі дитини в дитячих змаганнях, фестивалях, наукових виставках, учнівських олімпіадах та конкурсах, екологічних, технічних, мистецьких, туристичних, дослідницьких, спортивних заходах, оздоровлення та відпочинку дитини за кордоном, у тому числі у складі організованої групи дітей), той з батьків, з ким проживає дитина, подає до служби у справах дітей за місцем проживання дитини такі документи:

заяву;

копію паспорта заявника;

копію паспорта дитини (у разі наявності);

довідку про реєстрацію місця проживання заявника (у разі коли в паспорті відсутні дані про реєстрацію місця проживання);

довідку про реєстрацію місця проживання дитини;

копію свідоцтва про народження дитини;

копію рішення суду про розірвання шлюбу (у разі наявності);

підтвердження про відправлення рекомендованого листа згідно з вимогами, передбаченими абзацом першим [частини п'ятої](#) статті 157 Сімейного кодексу України (у разі наявності);

копію документа, виданого лікарсько-консультативною комісією лікувально-профілактичного закладу, в порядку та за формою, встановленими МОЗ (подається для тимчасового виїзду за межі України дитини з інвалідністю, дитини, яка хворіє на тяжкі перинатальні ураження нервової системи, тяжкі вроджені вади розвитку, рідкісне орфанне захворювання, онкологічні, онкогематологічні захворювання, дитячий церебральний параліч, тяжкі психічні розлади, цукровий діабет I типу (інсулінозалежний), гострі або хронічні захворювання нирок IV ступеня, або на утримання дитини, яка отримала тяжкі травми, потребує трансплантації органа або паліативної допомоги).

Служба у справах дітей за результатами розгляду зазначених документів, відвідування дитини за місцем її проживання, проведення бесіди з тим із батьків, хто проживає окремо від дитини (у разі можливості її проведення), або бесіди з дитиною, яка досягла 14 років, готує висновок про підтвердження місця проживання дитини для її тимчасового виїзду за межі України за формою згідно до [додатком 13](#) та один з таких проектів рішень/розпоряджень районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчого органу міської, районної у місті (у разі утворення) ради, сільської, селищної ради об'єднаної територіальної громади:

про затвердження висновку служби у справах дітей про підтвердження місця проживання дитини для її тимчасового виїзду за межі України;

про відмову у затвердженні такого висновку.

Підставами для відмови у затвердженні висновку про підтвердження місця проживання дитини для її тимчасового виїзду за межі України є:

неподання заявником документів, передбачених цим пунктом;

наявність рішення суду, в якому визначено місце проживання дитини з іншим із батьків або відкриття провадження у справі щодо визначення місця проживання дитини;

встановлення під час відвідування дитини, бесіди з дитиною, яка досягла 14 років, недостовірних відомостей, поданих заявником, щодо місця її проживання.

{Пункт 72¹ доповнено новим абзацом згідно з Постановою КМ № 585 від 01.06.2020}

Районна, районна у м. Києві та Севастополі держадміністрація, виконавчий орган міської, районної у місті (у разі утворення) ради, сільської, селищної ради об'єднаної територіальної громади протягом семи робочих днів з дня подання заяви приймає рішення/розпорядження про затвердження висновку служби у справах дітей про підтвердження місця проживання дитини для її тимчасового виїзду за межі України за формою згідно з [додатком 14](#) або відмову в його затвердженні, яке оформлюється на бланку органу, який його видає.

Служба у справах дітей в день прийняття рішення/розпорядження інформує про нього:

заявника - засобами телефонного зв'язку;

того з батьків, хто проживає окремо від дитини (у разі коли місце його проживання відоме) - шляхом надсилання йому копії рішення/розпорядження рекомендованим листом.

У разі коли протягом десяти робочих днів з дня прийняття рішення/розпорядження його не оскаржено, воно набирає законної сили і його копія, завірена в установленому порядку, видається заявнику для пред'явлення під час перетинання державного кордону України.

Рішення/розпорядження діє протягом одного року з дня набрання ним законної сили.

{Порядок доповнено пунктом 72¹ згідно з Постановою КМ № 620 від 22.08.2018}

73. У разі виникнення спору між батьками щодо участі у вихованні дитини один із батьків, що проживає окремо від дитини, подає службі у справах дітей за місцем проживання (перебування) дитини заяву, копію паспорта, довідку з місця реєстрації (проживання), копію свідоцтва про укладення або розірвання шлюбу (в разі наявності), копію свідоцтва про народження дитини.

{Абзац перший пункту 73 в редакції Постанови КМ № 800 від 03.10.2018}

Працівник служби у справах дітей проводить бесіду з батьками, у разі можливості з іншими родичами дитини, а також звертається до соціального закладу та/або фахівця із соціальної роботи щодо забезпечення проведення оцінки потреб батьків з метою встановлення здатності матері, батька виконувати обов'язки щодо виховання дитини та догляду за нею. До уваги беруться ставлення батьків до виконання батьківських обов'язків, особиста прихильність дитини до кожного з них, стан здоров'я дитини, факти вчинення домашнього насильства стосовно дитини або за її присутності та інші вагомні обставини.

{Абзац другий пункту 73 в редакції Постанови КМ № 800 від 03.10.2018}

Після з'ясування обставин, що призвели до виникнення спору між батьками щодо участі у вихованні дитини, служба у справах дітей складає висновок.

Участь у вихованні дитини та у разі потреби порядок побачення з дитиною того з батьків, який проживає окремо від неї, встановлюються рішенням районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчого органу міської, районної у місті (у разі утворення) ради, сільської, селищної ради об'єднаної територіальної громади з урахуванням висновку служби у справах дітей.

74. Під час розгляду судом спорів між батьками щодо виховання дитини районна, районна у м. Києві та Севастополі держадміністрація, виконавчий орган міської, районної у місті (у разі утворення) ради, сільської, селищної ради об'єднаної територіальної громади подає суду письмовий висновок про способи участі одного з батьків у вихованні дитини, місце та час їх спілкування, складений на підставі відомостей, одержаних службою у справах дітей в результаті проведення бесіди з батьками, дитиною, родичами, які беруть участь у її вихованні, обстеження умов проживання дитини, батьків, а також на підставі інших документів, які стосуються зазначеної справи.

Особливості провадження органами опіки та піклування діяльності, пов'язаної із захистом прав дитини, батьки якої перебувають на територіях, які розташовані в районі проведення воєнних (бойових) дій або які перебувають в тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні)/тимчасово окупованій території

{Назва розділу в редакції Постанов КМ № 436 від 22.05.2019, № 1013 від 10.09.2022}

75. У разі виявлення дитини, батьки якої перебувають на територіях, які розташовані в районі проведення воєнних (бойових) дій або які перебувають в тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні)/тимчасово окупованій території, служба у справах дітей або виконавчий орган сільської, селищної ради за місцем виявлення дитини здійснюють заходи, передбачені **пунктами 4-6** цього Порядку.

{Пункт 75 в редакції Постанов КМ № 436 від 22.05.2019, № 1013 від 10.09.2022}

76. Служба у справах дітей за місцем виявлення дитини, батьки якої перебувають на територіях, які розташовані в районі проведення воєнних (бойових) дій або які перебувають в тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні)/тимчасово окупованій території, протягом семи робочих днів після її виявлення вживає заходів до встановлення особи дитини, місця її проживання, відомостей про батьків або осіб, які їх замінюють, інших родичів, місця їх проживання (перебування).

{Абзац перший пункту 76 в редакції Постанов КМ № 436 від 22.05.2019, № 1013 від 10.09.2022}

У разі неможливості повернення дитини на виховання в сім'ю служба у справах дітей забезпечує підготовку документів для надання їй статусу дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування, відповідно до **пунктів 13-25** цього Порядку.

У разі відсутності у дитини документів, що посвідчують її особу, служба у справах дітей звертається до територіального підрозділу ДМС для видачі тимчасового посвідчення, що підтверджує особу громадянина України.

При цьому служба у справах дітей за місцем виявлення дитини звертається до структурного підрозділу з питань соціального захисту населення районної, районної у м. Києві держадміністрації, виконавчого органу міської, районної у місті (у разі утворення) ради, сільської, селищної ради територіальної громади із заявою про взяття дитини на облік як внутрішньо переміщеної особи.

{Абзац четвертий пункту 76 в редакції Постанови КМ № 436 від 22.05.2019; із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 1013 від 10.09.2022}

Підстава для надання дитині статусу дитини, позбавленої батьківського піклування, визначена у **підпункті 11** пункту 24 цього Порядку, розповсюджується на дітей, батьки якої перебувають на територіях, які розташовані в районі проведення воєнних (бойових) дій або які перебувають в тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні)/тимчасово окупованій території. Акт, що підтверджує зазначену підставу, підписується представниками служби у справах дітей, територіального органу ДСНС та органу Національної поліції за місцем виявлення дитини.

{Абзац п'ятий пункту 76 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 437 від 13.07.2016; в редакції Постанов КМ № 436 від 22.05.2019, № 1013 від 10.09.2022}

{Абзац шостий пункту 76 виключено на підставі Постанови КМ № 1013 від 10.09.2022}

77. Служба у справах дітей за місцем проживання (перебування) дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування, батьки якої перебувають на територіях, які розташовані в районі проведення воєнних (бойових) дій або які перебувають в тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні)/тимчасово окупованій території, вносить відомості про таку дитину до книги обліку дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які прибули з інших територій, з окремою позначкою.

{Пункт 77 в редакції Постанов КМ № 436 від 22.05.2019, № 1013 від 10.09.2022}

{Порядок доповнено розділом згідно з Постановою КМ № 624 від 22.10.2014}

Особливості провадження органами опіки та піклування діяльності, пов'язаної із захистом прав дитини під час дії на території України надзвичайного або воєнного стану

{Назва розділу в редакції Постанови КМ № 580 від 10.05.2022}

78. Під час дії на території України надзвичайного або воєнного стану діти, які залишилися без батьківського піклування, у тому числі діти, розлучені із сім'єю, тимчасово

влаштовуються відповідно до [пункту 31](#) цього Порядку, до функціонуючих прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу на умовах тимчасового влаштування в межах передбаченої граничної чисельності дітей, які можуть бути влаштовані до таких форм виховання.

У разі відсутності технічної можливості видати наказ служби у справах дітей за місцем функціонування відповідної прийомної сім'ї або дитячого будинку сімейного типу діти влаштовуються за наказом служби у справах дітей відповідної обласної та Київської міської військової адміністрації.

У разі набуття тимчасово влаштованою дитиною статусу дитини-сироти, дитини, позбавленої батьківського піклування, така дитина влаштовується до прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу на загальних підставах з призначенням виплати державної соціальної допомоги.

79. Під час дії на території України надзвичайного або воєнного стану особа, яка перебуває у сімейних, родинних відносинах (у тому числі хрещені батьки) з дитиною-сиротою або дитиною, позбавленою батьківського піклування, виявила бажання взяти її під опіку, піклування подає службі у справах дітей за місцем свого проживання або за місцем виявлення дитини такі документи:

заяву;

копію паспорта громадянина України;

документи, що підтверджують сімейні, родинні зв'язки особи з дитиною;

довідку від нарколога та психіатра про відсутність перебування на обліку;

довідку про наявність чи відсутність судимості, видану територіальним центром з надання сервісних послуг МВС за місцем проживання заявника або через Портал "Дія". У разі неможливості її отримання, кандидат в опікуни, піклувальники подає заяву про відсутність притягнення його до кримінальної відповідальності відповідно до статей Кримінального кодексу України, зазначених у [пункті 10](#) частини першої статті 212 Сімейного кодексу України. Відповідальність за достовірність наданої службі у справах дітей інформації щодо відсутності судимості покладається на опікунів чи піклувальників.

Після припинення надзвичайного або воєнного стану довідка про наявність чи відсутність судимості опікуна, піклувальника надається службі у справах дітей протягом місяця.

У разі виявлення факту подання недостовірної інформації опіку, піклування може бути скасовано протягом місяця.

79¹. Під час дії на території України надзвичайного або воєнного стану рішення про надання статусу дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування, приймається районною, районною у м. Києві держадміністрацією, районною військовою адміністрацією або виконавчим органом міської, селищної, сільської ради за місцем проживання (перебування) або виявлення дитини з урахуванням документів, що підтверджують статус дитини.

У разі коли свідоцтво про смерть або загибель батьків відсутнє або смерть чи загибель батьків не зареєстрована відповідними уповноваженими на те органами, дитині встановлюється статус дитини, позбавленої батьківського піклування, до моменту документального підтвердження смерті або загибелі батьків.

Після припинення або скасування надзвичайного або воєнного стану статус дитини повинен бути підтвердженим чи спростованим за процедурами та на підставі документів, передбачених законодавством.

{Порядок доповнено пунктом 79¹ згідно з Постановою КМ № 447 від 15.04.2022}

79². Під час дії на території України надзвичайного або воєнного стану статус дитини, позбавленої батьківського піклування надається, зокрема, дітям, батьки яких не виконують своїх обов'язків з виховання та утримання дитини з причин, які неможливо з'ясувати у зв'язку з перебуванням батьків на території, де ведуться або велися активні бойові дії, чи на окупованій території, що підтверджується актом, складеним службою у справах дітей за формою згідно з [додатком 11](#).

Після припинення або скасування надзвичайного або воєнного стану статус дитини повинен бути підтвердженим чи спростованим на підставі документів, передбачених законодавством.

{Порядок доповнено пунктом 79² згідно з Постановою КМ № 447 від 15.04.2022}

79³. У разі наявності інформації про підстави для надання дитині статусу дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування, щодо дитини, яка перебуває на тимчасово окупованій території або за межами України, надання такій дитині відповідного статусу та встановлення над нею опіки або піклування особою, яка перебуває у сімейних, родинних відносинах (у тому числі хрещеними батьками) може здійснюватися відповідно до [пунктів 79 і 79²](#) цього Порядку за місцем проживання (перебування) опікуна, піклувальника.

Під час прийняття рішення про встановлення опіки, піклування за місцем проживання (перебування) опікуна, піклувальника щодо дитини, зазначеної в абзаці першому цього пункту згода дитини не вимагається.

{Порядок доповнено пунктом 79³ згідно з Постановою КМ № 447 від 15.04.2022}

79⁴. У разі коли законні представники дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, не виконують своїх обов'язків з виховання та утримання дитини з причини перебування законних представників на територіях, які розташовані в районі проведення воєнних (бойових) дій або які перебувають в тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні)/тимчасово окупованій території; перебувають у розшуку як зниклі безвісти або визнані такими, що зникли безвісти за особливих обставин; є військовополоненими (перебувають у полоні держави-агресора); позбавлені особистої свободи (затримані, взяті у заручники) органами влади держави-агресора (окупаційних адміністрацій та збройних формувань), такі діти за рішенням органу опіки і піклування за місцем перебування (евакуації) або виявлення такої дитини можуть бути влаштовані в іншу прийомну сім'ю, дитячий будинок сімейного типу, під опіку, піклування до відновлення можливості такими законними представниками виконувати свої обов'язки.

У такому випадку батькам-вихователям і прийомним батькам призначається виплата державної соціальної допомоги на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, та грошового забезпечення за надання соціальних послуг у дитячих будинках сімейного типу та прийомних сім'ях, здійснення видатків на сплату за них єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, допомога на дітей під опікою, піклуванням з одночасним припиненням такої виплати у попередній формі влаштування.

{Порядок доповнено пунктом 79⁴ згідно з Постановою КМ № 1013 від 10.09.2022}

80. Під час дії на території України надзвичайного або воєнного стану проходження особами, які перебувають у сімейних, родинних відносинах, (у тому числі хрещеними батьками) в сім'ї яких влаштовуються діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, під опіку, піклування, курсу навчання з виховання таких дітей у центрі соціальних служб не вимагається.

{Пункт 80 в редакції Постанови КМ № 447 від 15.04.2022}

81. Під час дії на території України надзвичайного або воєнного стану діти, які перебувають у складних життєвих обставинах, діти, які залишилися без піклування батьків, діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, які проживають або зараховані до

закладів різних типів, форм власності та підпорядкування на цілодобове перебування, можуть тимчасово влаштовуватись до інших закладів, в яких передбачено цілодобове перебування дітей, у населених пунктах, в яких можливо забезпечити безпеку дітей з урахуванням їх віку та стану здоров'я.

На період тимчасового влаштування діти вважаються вихованцями закладів різних типів, форм власності та підпорядкування, до яких вони влаштовані відповідно до законодавства до введення надзвичайного або воєнного стану.

82. Питання влаштування дітей відповідно до абзацу другого пункту 78 та пункту 79 цього Порядку не виноситься на розгляд Комісії з питань захисту прав дитини.

83. Під час дії на території України надзвичайного або воєнного стану забезпечується ведення (згідно з додатком 15) обліку дітей, які тимчасово переміщені (евакуйовані) на території України, де не ведуться бойові дії, або за межі України, таких категорій:

1) діти-сироти, діти, позбавлені батьківського піклування, особи з числа дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, які виховуються в прийомних сім'ях, дитячих будинках сімейного типу;

2) діти-сироти, діти, позбавлені батьківського піклування, які виховуються в сім'ях опікунів, піклувальників;

3) діти, які влаштовані в сім'ї патронатних вихователів;

4) діти-сироти, діти, позбавлені батьківського піклування, які не досягли 18-річного віку, в тому числі діти з інвалідністю, та проживають або зараховані до закладів різних типів, форм власності та підпорядкування на цілодобове перебування;

5) діти, які не досягли 18-річного віку, не належать до категорії дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, у тому числі діти з інвалідністю, зараховані до закладів різних типів, форм власності та підпорядкування на цілодобове перебування;

6) діти, які під час дії на території України надзвичайного або воєнного стану залишилися без батьківського піклування;

7) інші діти у разі встановлення Нацсоцслужбою потреби в їх обліку під час дії на території України надзвичайного або воєнного стану.

Облік дітей, зазначених у підпунктах 1-5 цього пункту, ведеться службами у справах дітей обласних, Київської міської військових адміністрацій за місцем походження, проживання (перебування) дітей до тимчасового переміщення (евакуації), місця розташування закладу, в якому вони проживали або були зараховані на цілодобове перебування. У разі відсутності в таких служб у справах дітей можливості забезпечити облік дитини у зв'язку з бойовими діями, взяття дитини на облік здійснює служба у справах дітей за місцем тимчасового переміщення (евакуації) дитини з приміткою "дитина з іншого регіону".

Облік дітей, зазначених у підпункті 6 цього пункту, здійснюється службами у справах дітей обласних, Київської міської військових адміністрацій за місцем виявлення таких дітей.

Облік дітей, зазначених у підпункті 7 цього пункту, ведеться Нацсоцслужбою.

Служби у справах дітей обласних, Київської міської військових адміністрацій можуть залучати до збору інформації, необхідної для ведення обліку дітей, зазначених у підпунктах 1-6 цього пункту, працівників служб у справах дітей районних, районних у м. Києві держадміністрацій, виконавчих органів міських, районних у містах (у разі їх утворення) рад, сільських, селищних рад відповідного регіону.

Служби у справах дітей обласних, Київської міської військових адміністрацій із залученням за згодою Мінсоцполітики служб у справах дітей районних, районних у м. Києві держадміністрацій, виконавчих органів міських, районних у містах (у разі їх утворення) рад,

сільських, селищних рад відповідного регіону, Нацсоцслужба у п'ятиденний строк після взяття дитини на облік дітей, які тимчасово переміщені (евакуйовані) на території України, де не ведуться бойові дії, або за межі України, вносять інформацію про таку дитину до єдиного банку даних.

У разі відсутності технічної можливості відповідних служб у справах дітей внаслідок бойових дій вносити інформацію про дітей, взятих на облік дітей, які тимчасово переміщені (евакуйовані) на території України, де не ведуться бойові дії, або за межі України, до єдиного банку даних, такі служби забезпечують передачу (зокрема засобами електронного та телефонного зв'язку) інформації з книг обліку, що ведуться згідно з [додатком 15](#), до служб обласних, Київської міської військових адміністрацій, визначених Мінсоцполітики, для внесення інформації про таких дітей до єдиного банку даних на період воєнного стану.

{Порядок доповнено пунктом 83 згідно з Постановою КМ № 580 від 10.05.2022}

83¹. У разі проведення обов'язкової евакуації у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайної ситуації, під час дії на території України або в окремих її місцевостях надзвичайного або воєнного стану Нацсоцслужба на підставі інформації місцевих держадміністрацій, органів місцевого самоврядування про наявність у безпечних районах прийомних сімей, дитячих будинків сімейного типу, сімей патронатних вихователів, закладів, в яких передбачається цілодобове перебування дітей, визначає прийомні сім'ї, дитячі будинки сімейного типу, сім'ї патронатних вихователів, заклади, до яких буде евакуйовано дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, дітей, залишених без батьківського піклування, з урахуванням їх віку та стану здоров'я.

{Порядок доповнено пунктом 83¹ згідно з Постановою КМ № 940 від 23.08.2022}

84. Під час дії на території України надзвичайного або воєнного стану Мінсоцполітики як володілець Єдиної інформаційно-аналітичної системи "Діти" (далі - система "Діти"), в якій ведеться єдиний банк даних, визначає:

порядок ведення єдиного банку даних в системі "Діти";

користувачів єдиного банку даних в системі "Діти" з правами доступу до його інформаційних ресурсів.

Інформація, що міститься в єдиному банку даних в системі "Діти", відповідно до нормативно-правових актів у сфері захисту інформації та персональних даних належить до конфіденційної інформації, що потребує захисту.

Користувачі, які отримали від Мінсоцполітики право доступу до інформації, що міститься в єдиному банку даних в системі "Діти", зобов'язані:

збирати, зберігати, використовувати та поширювати інформацію лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та захисту прав людини відповідно до вимог, встановлених нормативно-правовими актами у сфері захисту інформації та персональних даних, у порядку, визначеному Мінсоцполітики;

забезпечувати достовірність інформації, до збирання, зберігання, використання та поширення якої мають доступ;

забезпечити ефективний захист інформації від несанкціонованого доступу, змін або розголошення.

Нацсоцслужба, крім повноважень, визначених для користувачів єдиного банку даних у системі "Діти", забезпечує:

{Пункт 84 доповнено новим абзацом згідно з Постановою КМ № 636 від 31.05.2022}

контроль за здійсненням користувачами єдиного банку даних у системі “Діти” регіонального та місцевого рівня під час збору, зберігання, використання та поширення інформації, що міститься в єдиному банку даних;

{Пункт 84 доповнено новим абзацом згідно з Постановою КМ № 636 від 31.05.2022}

проведення постійного моніторингу повноти, своєчасності та достовірності наповнення єдиного банку даних.

{Пункт 84 доповнено новим абзацом згідно з Постановою КМ № 636 від 31.05.2022}

Мінсоцполітики забезпечує захист інформації, що міститься в єдиному банку даних в системі “Діти”, та вживає заходів до організації роботи, пов’язаної із її захистом під час збирання, зберігання, використання та поширення відповідно до нормативно-правових актів у сфері захисту інформації та персональних даних.

{Порядок доповнено пунктом 84 згідно з Постановою КМ № 580 від 10.05.2022}

{Порядок доповнено розділом згідно з Постановою КМ № 349 від 22.03.2022}

	Додаток 1 до Порядку
--	-------------------------

ЖУРНАЛ обліку повідомлень про дітей, які залишились без батьківського піклування

(найменування служби у справах
дітей) _____

				Розпочато _____ 200_ р. № _____			
				Закінчено _____ 200_ р. № _____			
Порядковий номер	Дата, час надходження повідомлення, вид повідомлення (усне, письмове)	Від кого надійшло повідомлення (прізвище, ім'я, по батькові, адреса фізичної особи, найменування та місцезнаходження юридичної особи)	Стислий зміст повідомлення (відомості про дитину, місце знаходження дитини, обставини, за яких дитина залишилась без батьківського піклування)	Дата обстеження умов, у яких перебуває дитина	Результати перевірки повідомлення про дитину, яка залишилась без батьківського піклування	Вжиті заходи	Примітка
1	2	3	4	5	6	7	8

Додаток 2 до Порядку (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2021 р. № 893)

АКТ

про факт передачі дитини

{Додаток 2 в редакції Постанови КМ № 893 від 20.08.2021}

Додаток 3 до Порядку

КНИГА

первинного обліку дітей, які залишились без батьківського піклування, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування

(найменування служби у справах дітей)

					Розпочато _____ 200_ р. № _____				
					Закінчено _____ 200_ р. № _____				
Порядковий номер	Прізвище, ім'я, по батькові дитини	Дата і номер наказу про взяття дитини на облік	Дата взяття дитини на облік, обліковий номер дитини в єдиному електронному банку даних про дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, і потенційних усиновлювачів, опікунів, піклувальників, прийомних батьків, батьківвихователів	Дата і місце народження дитини	Місце перебування (проживання) дитини на час взяття її на облік	Хто здійснює догляд за дитиною на час взяття її на облік	Прізвище, ім'я, по батькові матері, батька дитини	Місце проживання (перебування) батьків	Інші родичі, місце їх проживання
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Відомості про	Заходи щодо	Відомості про	Форма влаштування	Відомості про надання	Дата подання анкети	Дата і підстав	Примітка		

майно, що належить дитині на праві приватної власності	збереження майна дитини	призначення пенсії, державної допомоги (в тому числі при народженні дитини)	, адреса дитини після її влаштування	дитині статусу дитини сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування (коли і ким прийнято рішення). Відомості про зміну статусу дитини	дитини регіональному банку даних дітей, які підлягають усиновленню	а зняття дитини з обліку	
11	12	13	14	15	16	17	18

Додаток 4 до Порядку	
-------------------------	--

ВИСНОВОК

про стан здоров'я, фізичний та розумовий розвиток дитини

{Додаток 4 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 624 від 22.10.2014}

Додаток 5 до Порядку	
-------------------------	--

ВИСНОВОК

про стан здоров'я заявника

Додаток 6 до Порядку	
-------------------------	--

ЖУРНАЛ ОБЛІКУ

потенційних опікунів, піклувальників, прийомних батьків, батьків-вихователів

			Розпочато _____ 200_ р. № _____							
			Закінчено _____ 200_ р. № _____							
Порядковий номер	Прізвище, ім'я, по батькові, адреса, телефон	Дата звернення	Інформація про потенційних опікунів, піклувальників, прийомних батьків, батьків-вихователів					Рекомендації за результатами навчання	Інформація про влаштування дитини (номер, дата рішення, прізвище, ім'я, по батькові дитини, номер електронної обліковостатист	Примітка
			дата народження	паспорт (серія, номер)	сім'яний номер	наявність дітей	вік, стать дитини, яку			

				номе р, дата видач і)	ста н		бажают ь взяти на вихова ння		ичної картки дитини)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

	Додаток 7 до Порядку
--	-------------------------

ОПИС МАЙНА
дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування

	Додаток 8 до Порядку
--	-------------------------

ОБЛІК
нерухомого майна дітей-сиріт та дітей, позбавлених
батьківськоо піклування

Місцезнаходження нерухомого майна _____

Порядк овий номер	Прізви ще, ім'я, по батько ві дитин и	Дата народж ення	Ста тус	Адреса дитини (зазначає ться також прізвище , ім'я, по батькові опікуна або наймену вання закладу, в якому перебува є дитина)	Наявність у дитини житла, що належит ь їй на праві власності або на праві користу вання	Докумен т, який підтверд жує право власності і житла або користу вання ним	Адреса, за якою знаходи ться житло, що належи ть дитині. Стан утрима ння житла	Признач ення опікуна над житлом (дата, номер рішення , прізвищ е, ім'я, по батькові)	На кого відкри то особов ий рахун ок на кварти ру, будин ок (прізви ще, ім'я, по батько ві)	Наявність опису майна дитин и (дата його складе ння)	Прим ітка
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Начальник
служби у справах дітей

(підпис)

(прізвище та ініціали)

	Додаток 9 до Порядку
--	-------------------------

АКТ
обстеження умов проживання

{Додаток 9 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 1017 від 03.11.2010}

	Додаток 10 до Порядку (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 1 червня 2020 р. № 585)
--	--

АКТ
проведення оцінки рівня безпеки дитини

{Порядок доповнено додатком 10 згідно з Постановою КМ № 624 від 22.10.2014; в редакції Постанови КМ № 585 від 01.06.2020}

	Додаток 11 до Порядку (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 10 вересня 2022 р. № 1013)
--	---

АКТ
**про виявлення дитини, яка залишилася без батьківського піклування,
переміщеної з територій, які розташовані в районі проведення воєнних
(бойових) дій, або батьки якої перебувають на територіях, які розташовані
в районі проведення воєнних (бойових) дій або які перебувають в
тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні)/тимчасово окупованій
території**

_____ 20____ р. _____
(місто, район)

Я, _____,
(прізвище, ім'я, по батькові (за наявності) представника служби у справах дітей, посада)

у присутності особи, яка виявила дитину або повідомила про неї _____,
(прізвище, ім'я, по батькові (за наявності))

_____,
(адреса місця проживання (перебування), місце роботи, інші відомості)

разом із:
співробітником територіального органу ДСНС _____
(прізвище, ім'я, по батькові (за наявності))

_____,
представника територіального органу ДСНС, посада)

працівником органу Національної поліції _____
(прізвище, ім'я, по батькові (за наявності)),

спеціальне звання (за наявності) працівника Національної поліції, посада)
склали акт про те, що _____ 20__ р. виявлена дитина, яка залишилася без
батьківського піклування:

_____ (прізвище, ім'я, по батькові (за наявності), вік та стать дитини)
_____ на підставі свідчення про народження дитини, документа, який посвідчує особу дитини,
_____ із слів дитини, інших осіб із зазначенням прізвища, ім'я, по батькові (за наявності), року народження,
_____ місця проживання (перебування) (необхідне підкреслити)

перелік документів, які є у дитини (у разі наявності) _____

місце, час та обставини, за яких дитину виявлено _____

місце проживання (перебування) дитини на території, яка розташована в районі проведення
воєнних (бойових) дій/тимчасово окупованій території в умовах воєнного стану в
Україні _____

обставини, що спричинили переміщення з території, яка розташована в районі проведення
воєнних (бойових) дій/тимчасово окупованій території в умовах воєнного стану в Україні

відомості про батьків дитини та причини невиконання ними обов'язків з виховання та
утримання дитини:

мати _____
(прізвище, ім'я, по батькові (за наявності), рік народження, місце проживання (перебування)),

_____ (причини невиконання нею обов'язків з виховання та утримання дитини)

батько _____
(прізвище, ім'я, по батькові (за наявності), рік народження, місце проживання (перебування)),

_____ (причини невиконання ним обов'язків з виховання та утримання дитини)

Додаткова інформація, яка стала відома від дитини або інших осіб

Адреса місця проживання (перебування) дитини, строк проживання

_____ (прізвище, ім'я, по батькові (за наявності) особи, з якою проживає дитина,

адреса, контактний номер телефону, в разі, коли це заклад, - його найменування)

(прізвище та ініціали представника служби
у справах дітей)

(посада)

(підпис)

(прізвище та ініціали представника
територіального органу ДСНС)

(посада)

(підпис)

(прізвище та ініціали, спеціальне звання (за
наявності) працівника Національної поліції)

(посада)

(підпис)

МП (печатка служби у справах дітей)

{Порядок доповнено додатком 11 згідно з Постановою КМ № 624 від 22.10.2014; із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 437 від 13.07.2016, № 436 від 22.05.2019; в редакції Постанови КМ № 1013 від 10.09.2022}

	Додаток 12 до Порядку
--	--------------------------

НАПРАВЛЕННЯ (ПУТІВКА)

на влаштування/зарахування дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування, до закладу охорони здоров'я, загальної середньої освіти (у тому числі спеціальної та спеціалізованої), іншого закладу або установи (незалежно від форми власності та підпорядкування)

{Порядок доповнено додатком 12 згідно з Постановою КМ № 624 від 22.10.2014; із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 877 від 15.11.2017; в редакції Постанови КМ № 843 від 04.08.2021}

	Додаток 13 до Порядку
--	--------------------------

ВИСНОВОК

про підтвердження місця проживання дитини для її тимчасового виїзду за межі України

{Порядок доповнено додатком 13 згідно з Постановою КМ № 620 від 22.08.2018}

	Додаток 14 до Порядку
--	--------------------------

РІШЕННЯ/РОЗПОРЯДЖЕННЯ

{Порядок доповнено додатком 14 згідно з Постановою КМ № 620 від 22.08.2018}

КНИГА
обліку дітей, які тимчасово переміщені (евакуйовані) на території
України, де не ведуться бойові дії, або за межі України*

Порядковий номер	Дата внесення інформації про тимчасове переміщення (евакуацію) дитини	Прізвище, ім'я, по батькові (за наявності) дитини, число, місяць, рік її народження	Категорія обліку дитини**	Місце проживання (перебування) дитини до тимчасового переміщення (евакуації) (адреса, найменування закладу, в якому проживала або була зарахована на цілодобове перебування дитина)	Прізвище, ім'я, по батькові (за наявності), контактні дані, статус супроводжуючої особи (законний представник, працівник закладу, інше), інформація про зміну супроводжуючої особи
1	2	3	4	5	6
Інформація про тимчасове переміщення (евакуацію) дітей в межах України або за межами України, у тому числі повторне (дата, адреса нового місця перебування, форми влаштування)		Інформація про повернення дитини за місцем її проживання (перебування) до тимчасового переміщення (евакуації)		Інформація про правові підстави і документи, які підтверджують вибуття дитини під час тимчасового перебування (евакуації)	Примітка
7		8		9	10

*Може вестись в електронній формі, зокрема засобами Єдиної інформаційно-аналітичної системи "Діти".

**Визначається відповідно до підпунктів 1-7 пункту 83 Порядку провадження органами опіки та піклування діяльності, пов'язаної із захистом прав дитини, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 вересня 2008 р. № 866 (Офіційний вісник України, 2008 р., № 76, ст. 2561), - із змінами, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 10 травня 2022 р. № 580.

{Порядок доповнено додатком 15 згідно з Постановою КМ № 580 від 10.05.2022}

<p>ЗАТВЕРДЖЕНО постановою Кабінету Міністрів України від 24 вересня 2008 р. № 866 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 3 жовтня 2018 р. № 800)</p>

ТИПОВЕ ПОЛОЖЕННЯ
про комісію з питань захисту прав дитини

1. Комісія з питань захисту прав дитини (далі - комісія) є органом, що утворюється головою районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчого органу

міської, районної у місті (у разі утворення) ради, сільської, селищної ради об'єднаної територіальної громади.

2. Комісія у своїй діяльності керується [Конституцією](#) і законами України, а також указами Президента України та постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції і законів України, актами Кабінету Міністрів України та цим Положенням.

3. Основним завданням комісії є сприяння забезпеченню реалізації прав дитини на життя, охорону здоров'я, освіту, соціальний захист, сімейне виховання та всебічний розвиток.

4. Комісія відповідно до покладених на неї завдань:

1) затверджує індивідуальний план соціального захисту дитини, яка перебуває у складних життєвих обставинах, дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування, який складається за формою, затвердженою Мінсоцполітики, членами міждисциплінарної команди із числа органів державної влади та органів місцевого самоврядування, зокрема служби у справах дітей, структурних підрозділів районних, районних у м. Києві та Севастополі держадміністрацій, виконавчих органів міських, районних у містах (у разі утворення) рад, сільських, селищних рад об'єднаних територіальних громад з питань освіти, охорони здоров'я, соціального захисту населення, уповноважених підрозділів органів Національної поліції, закладів освіти, охорони здоров'я, соціального захисту населення (далі - уповноважені суб'єкти), контролює виконання уповноваженими суб'єктами заходів цього плану відповідно до їх компетенції, забезпечує його перегляд та коригування;

{Підпункт 1 пункту 4 в редакції Постанови КМ № 585 від 01.06.2020}

2) розглядає питання щодо:

подання службою у справах дітей заяви та документів для реєстрації народження дитини, батьки якої невідомі;

доцільності надання дозволу органом опіки та піклування бабі, діду, іншим родичам дитини забрати її з пологового будинку або іншого закладу охорони здоров'я, якщо цього не зробили батьки дитини;

доцільності підготовки та подання до суду позову чи висновку органу опіки та піклування про позбавлення, поновлення батьківських прав, відібрання дитини у батьків без позбавлення батьківських прав;

вирішення спорів між батьками щодо визначення або зміни прізвища та імені дитини;

вирішення спорів між батьками щодо визначення місця проживання дитини;

вирішення спорів щодо участі одного з батьків у вихованні дитини та визначення способів такої участі;

підтвердження місця проживання дитини для її тимчасового виїзду за межі України;

доцільності побачення з дитиною матері, батька, які позбавлені батьківських прав;

визначення форми влаштування дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування;

доцільності встановлення, припинення опіки, піклування;

стану утримання і виховання дітей у сім'ях опікунів, піклувальників, прийомних сім'ях, дитячих будинках сімейного типу та виконання покладених на них обов'язків;

стану збереження майна, право власності на яке або право користування яким мають діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування;

розгляду звернень дітей щодо неналежного виконання батьками, опікунами, піклувальниками обов'язків з виховання або щодо зловживання ними своїми правами;

доцільності продовження строку перебування дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування, у закладі охорони здоров'я, освіти, іншому закладі або установі, в яких проживають діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування;

надання статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів;

забезпечення реалізації прав дитини на життя, охорону здоров'я, освіту, соціальний захист, сімейне виховання та всебічний розвиток;

3) розглядає підготовлені уповноваженими суб'єктами матеріали про стан сім'ї, яка перебуває у складних життєвих обставинах, у тому числі сім'ї, в якій батьки не виконують батьківських обов'язків (існує ризик відібрання дитини чи дитину вже відібрано у батьків без позбавлення їх батьківських прав), сім'ї, дитина з якої влаштовується до закладу інституційного догляду та виховання дітей на цілодобове перебування за заявою батьків, сім'ї, в якій вчинено домашнє насильство стосовно дітей та за участю дітей, і за результатами розгляду цих матеріалів подає уповноваженим суб'єктам рекомендації щодо доцільності:

обов'язкового надання соціальних послуг особам, які не виконують батьківських обов'язків, вчинили домашнє насильство чи жорстоке поводження з дитиною;

направлення (в разі потреби) батьків, які неналежно виконують батьківські обов'язки, для проходження індивідуальних корекційних програм до уповноважених суб'єктів, які відповідно до компетенції розробляють і виконують такі програми;

{Підпункт 3 пункту 4 в редакції Постанови КМ № 585 від 01.06.2020}

4) розглядає питання щодо забезпечення прав і найкращих інтересів дітей, влаштованих/зарахованих на цілодобове перебування до закладів різних типів, форм власності та підпорядкування, і соціальної підтримки їх сімей відповідно до визначених потреб із забезпеченням:

врахування думки дитини, якщо вона досягла такого віку та рівня розвитку, що може її висловити, та підстав для її влаштування/зарахування на цілодобове перебування до зазначеного закладу, умов проживання сім'ї дитини;

розроблення та здійснення заходів щодо забезпечення надання дітям, влаштованим/зарахованим на цілодобове перебування до зазначених закладів, та їх сім'ям необхідних освітніх, медичних, соціальних, реабілітаційних послуг;

розроблення та схвалення рекомендацій сім'ям дітей, влаштованих/зарахованих на цілодобове перебування до зазначених закладів, щодо подолання причин виникнення потреби в такому влаштуванні/зарахуванні;

{Підпункт 4 пункту 4 із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 586 від 01.06.2020, № 853 від 02.09.2020 - застосовується з 1 вересня 2020 року; в редакції Постанови КМ № 843 від 04.08.2021}

5) розглядає питання щодо обґрунтованості наявності поважних причин, у зв'язку з якими опікун чи піклувальник несвоєчасно подали заяву для продовження виплати допомоги на дітей, над якими встановлено опіку чи піклування (поважними причинами є перебування на лікуванні, причини, через які фізично неможливо своєчасно подати заяву, або наявність об'єктивних обставин, коли опікун чи піклувальник не могли звернутися із заявою, та інші причини, визначені комісією), а також приймає рішення про доцільність виплати допомоги за минулий період.

{Пункт 4 доповнено підпунктом 5 згідно з Постановою КМ № 765 від 21.08.2019}

{Абзац другий підпункту 5 пункту 4 виключено на підставі Постанови КМ № 843 від 04.08.2021}

5. Комісія має право:

одержувати в установленому законодавством порядку необхідну для її діяльності інформацію від органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій;

подавати пропозиції щодо вжиття заходів до посадових осіб у разі недотримання ними вимог законодавства про захист прав дітей, у тому числі дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування;

утворювати робочі групи, залучати до їх роботи уповноважених суб'єктів, громадські об'єднання (за згодою) для підготовки пропозицій з питань, які розглядає комісія;

залучати до розв'язання актуальних проблем дітей благодійні організації, громадські об'єднання, суб'єктів підприємницької діяльності (за згодою).

6. Комісію очолює голова районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчого органу міської, районної у місті (в разі утворення) ради, сільської, селищної ради об'єднаної територіальної громади.

Організація діяльності комісії забезпечується відповідною службою у справах дітей.

Заступник голови районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчого органу міської, районної у місті (у разі утворення) ради, сільської, селищної ради об'єднаної територіальної громади може виконувати повноваження заступника голови комісії.

7. До складу комісії на громадських засадах входять керівники структурних підрозділів районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчого органу міської, районної у місті (в разі утворення) ради, сільської, селищної ради об'єднаної територіальної громади з питань освіти, охорони здоров'я, соціального захисту населення, служби у справах дітей, центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, заступники керівників органів Національної поліції (органів ювенальної превенції) та Мін'юсту, закладів освіти, охорони здоров'я, соціального захисту населення.

8. Основною організаційною формою діяльності комісії є засідання, які проводяться в разі потреби, але не рідше ніж один раз на місяць.

Засідання комісії є правоможним, якщо на ньому присутні не менше як дві третини загальної кількості її членів.

До участі в засіданнях комісії обов'язково запрошуються повнолітні особи, стосовно яких приймається рішення або складається висновок органу опіки та піклування. Ці особи повинні бути належним чином повідомлені про час та місце проведення засідання.

У разі неявки таких осіб на засідання та неповідомлення про поважні причини відсутності рішення або висновок можуть бути прийняті без їх участі на наступному засіданні комісії, про час та місце проведення якого такі особи повинні бути попередженні письмово.

На засідання можуть запрошуватися представники підприємств, установ, організацій, а також громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які перебувають на території України на законних підставах, що беруть безпосередню участь у розв'язанні проблем конкретної дитини, з правом дорадчого голосу, дитина, якщо вона досягла такого віку та рівня розвитку, що може висловити свою думку.

Особи, залучені до участі в засіданні комісії, зобов'язані дотримуватись принципів діяльності комісії, зокрема не розголошувати стороннім особам відомості, що стали їм відомі у зв'язку з участю у роботі комісії, і не використовувати їх у своїх інтересах або інтересах третіх осіб.

{Пункт 8 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ № 585 від 01.06.2020}

9. Комісія відповідно до компетенції приймає рішення, організовує їх виконання, подає рекомендації органу опіки та піклування для прийняття відповідного рішення або підготовки висновку для подання його до суду.

10. Рішення або рекомендації комісії приймаються шляхом відкритого голосування простою більшістю голосів членів комісії, присутніх на засіданні. У разі рівного розподілу голосів вирішальним є голос голови комісії.

11. Окрема думка члена комісії, який голосував проти прийняття рішення або рекомендацій, викладається у письмовій формі та додається до нього (них).

12. Голова, його заступник і члени комісії беруть участь у її роботі на громадських засадах.

{Типове положення в редакції Постанови КМ № 800 від 03.10.2018}

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
ПОСТАНОВА

від 27 січня 1995 р. № 57

Київ

Про затвердження Правил перетинання державного кордону громадянами України

(ВИТЯГ)

{Із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ

[№ 1758 від 27.12.2001](#)

[№ 1402 від 04.09.2003](#)

[№ 962 від 28.07.2004](#)

[№ 932 від 11.07.2007](#)

[№ 360 від 17.04.2008](#)

[№ 724 від 25.08.2010](#)

[№ 415 від 23.05.2012](#)

[№ 868 від 19.09.2012](#)

[№ 534 від 16.10.2014](#)

[№ 733 від 19.10.2016](#)

[№ 76 від 14.02.2018](#)

[№ 527 від 04.07.2018](#)

[№ 619 від 22.08.2018](#)

[№ 117 від 20.02.2019](#)

[№ 85 від 29.01.2020](#)

[№ 166 від 28.02.2022](#)

[№ 179 від 01.03.2022](#)

[№ 264 від 12.03.2022](#)

[№ 383 від 29.03.2022](#)

[№ 399 від 01.04.2022](#)

[№ 411 від 05.04.2022](#)

[№ 615 від 20.05.2022](#)

[№ 661 від 10.06.2022](#)

[№ 992 від 02.09.2022](#)

[№ 1044 від 10.09.2022](#)

Відповідно до [статті 3](#) Закону України "Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України" Кабінет Міністрів України **постановляє:**

Затвердити [Правила перетинання державного кордону громадянами України](#) (додаються).

Прем'єр-міністр України
Перший заступник Міністра
Кабінету Міністрів України
Інд. 39

В. МАСОЛ
І. ДОЦЕНКО

ЗАТВЕРДЖЕНО

постановою Кабінету Міністрів України
від 27 січня 1995 р. № 57
(у редакції постанови Кабінету Міністрів
України [від 25 серпня 2010 р. № 724](#))

ПРАВИЛА

перетинання державного кордону громадянами України

1. Ці Правила визначають порядок перетинання громадянами України державного кордону.

2. Перетинання громадянами України (далі - громадяни) державного кордону здійснюється в пунктах пропуску через державний кордон та пунктах контролю (далі - пункти пропуску), якщо інше не передбачено законом, за одним з таких документів, що дають право на виїзд з України і в'їзд в Україну:

- 1) паспорт громадянина України для виїзду за кордон;
- 2) дипломатичний паспорт;
- 3) службовий паспорт;
- 4) проїзний документ дитини (чинний протягом строку, на який він виданий);
{Підпункт 4 пункту 2 в редакції Постанови КМ [№ 527 від 04.07.2018](#)}
- 5) посвідчення особи моряка;
- 6) посвідчення члена екіпажу.

У разі коли громадянин, який постійно проживає в Україні, втратив зазначені документи (далі - паспортні документи) за межами України або якщо строк дії таких документів закінчився під час перебування громадянина за межами України, або встановлено, що вони є недійсними з інших причин, документом, що дає право на в'їзд в Україну, є посвідчення особи на повернення в Україну, яке видається дипломатичним представництвом або консульською установою України за кордоном.

У передбачених міжнародними договорами або законодавством України випадках перетинання громадянином державного кордону здійснюється також за іншими документами. У такому разі прикордонний контроль здійснюється у порядку, який застосовується під час надання громадянином паспортних документів.

У випадках, визначених законодавством, для перетинання державного кордону громадяни крім паспортних документів повинні мати також підтверджуючі документи.

2¹. У разі введення на території України надзвичайного або воєнного стану перетинати державний кордон мають право:

особи з інвалідністю за наявності довідки до акта огляду медико-соціальною експертною комісією (форма первинної облікової документації [№ 157-1/о](#)) або посвідчення, яке підтверджує відповідний статус, або пенсійного посвідчення чи посвідчення, що підтверджує призначення соціальної допомоги відповідно до Законів України "[Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю](#)", "[Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю](#)", в яких зазначено групу та причину інвалідності, або довідки для отримання пільг особами з інвалідністю, які не мають права на пенсію чи соціальну допомогу, за формою, затвердженою Мінсоцполітики (далі - документи, що підтверджують інвалідність);

особи, які мають дружину (чоловіка) із числа осіб з інвалідністю і супроводжують таких дружину (чоловіка) для виїзду за межі України, за наявності документів (їх нотаріально засвідчених копій), що підтверджують родинні зв'язки, інвалідність;

особи, які мають одного із своїх батьків чи батьків дружини (чоловіка) із числа осіб з інвалідністю I чи II групи і супроводжують одного із таких батьків для виїзду за межі України, за наявності документів (їх нотаріально засвідчених копій), що підтверджують родинні зв'язки, інвалідність, а також документів, що підтверджують спільне проживання (їх

задеклароване або зареєстроване місце проживання (перебування) збігається із задекларованим або зареєстрованим місцем проживання (перебування) їх батьків чи батьків дружини (чоловіка), або здійснення догляду за своїми батьками чи батьками дружини (чоловіка), що підтверджується актом встановлення факту здійснення догляду за одним із своїх батьків чи батьків дружини (чоловіка), або документів (посвідчення, довідки) про отримання компенсації (допомоги, надбавки) на догляд. Акт встановлення факту здійснення догляду складається на підставі звернення особи з інвалідністю I чи II групи або особи, яка здійснює догляд, до районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчого органу сільської, селищної, міської ради із заявою про здійснення особою такого догляду. У випадку, якщо особа з інвалідністю I чи II групи є взятою на облік внутрішньо переміщеною особою, звернення із заявою про здійснення догляду подається за місцем реєстрації фактичного місця проживання такої внутрішньо переміщеної особи. На підставі такого звернення особи з інвалідністю I чи II групи або особи, яка здійснює догляд, районною, районною у м. Києві та Севастополі держадміністрацією, виконавчим органом сільської, селищної, міської ради не пізніше ніж протягом п'яти робочих днів після надходження заяви складається акт встановлення факту здійснення догляду в довільній формі. Зазначений акт надсилається заявнику або видається особисто за його бажанням;

особи, які здійснюють постійний догляд за особами з інвалідністю I чи II групи і супроводжують таких осіб для виїзду за межі України, за наявності документів (посвідчення, довідки) про отримання компенсації (допомоги, надбавки) на догляд або документів, що підтверджують інвалідність, та акта встановлення факту здійснення догляду. Акт встановлення факту здійснення догляду за особою з інвалідністю I чи II групи складається на підставі звернення особи з інвалідністю I чи II групи або особи, яка здійснює догляд, до районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчого органу сільської, селищної, міської ради із заявою про здійснення особою такого догляду. У випадку, якщо особа з інвалідністю I чи II групи є взятою на облік внутрішньо переміщеною особою, звернення із заявою про здійснення догляду подається за місцем реєстрації фактичного місця проживання такої внутрішньо переміщеної особи. На підставі такого звернення особи з інвалідністю I чи II групи або особи, яка здійснює догляд, районною, районною у м. Києві та Севастополі держадміністрацією, виконавчим органом сільської, селищної, міської ради не пізніше ніж протягом п'яти робочих днів після надходження заяви складається акт встановлення факту здійснення догляду в довільній формі. Зазначений акт надсилається заявнику або видається особисто за його бажанням;

батьки, опікуни, піклувальники, прийомні батьки, батьки-вихователі, які виховують дитину з інвалідністю віком до 18 років, за наявності свідоцтва про народження дитини або документів, що підтверджують відповідні повноваження особи, що супроводжує дитину з інвалідністю (у разі здійснення супроводу опікуном, піклувальником, одним або обома прийомними батьками, батьками-вихователями), посвідчення, що підтверджує призначення соціальної допомоги відповідно до [Закону України](#) "Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю", в якому зазначено статус "дитина з інвалідністю", або довідки про отримання державної соціальної допомоги дітям з інвалідністю, виданої структурним підрозділом з питань соціального захисту населення районної, районної у м. Києві держадміністрації, виконавчим органом міської ради, до території територіальної громади якої входить територія міста обласного значення, районної у місті (у разі її утворення) ради (незалежно від того, кого призначено отримувачем допомоги), або індивідуальної програми реабілітації дитини з інвалідністю, виданої лікарсько-консультативною комісією закладу охорони здоров'я, або медичного висновку про дитину з інвалідністю до 18 років (їх нотаріально засвідчених копій);

батьки, на утриманні яких перебуває повнолітня дитина, яка є особою з інвалідністю I чи II групи, за наявності свідоцтва про її народження та документів, що підтверджують інвалідність (їх нотаріально засвідчених копій);

баби, діди, повнолітні брати, сестри, мачухи, вітчими, які супроводжують дітей з інвалідністю для виїзду за межі України, у разі їх приналежності до категорії осіб, які не підлягають призову на військову службу під час мобілізації, за наявності у них відповідних

підтвердних документів та документів, що підтверджують родинні зв'язки (їх нотаріально засвідчених копій);

особи, які потребують постійного догляду, - у супроводі одного із членів сім'ї першого ступеня споріднення (у значенні, наведеному у [підпункті 14.1.263](#) пункту 14.1 статті 14 Податкового кодексу України) за наявності документів, що підтверджують родинні зв'язки, та висновку лікарсько-консультативної комісії закладу охорони здоров'я про потребу у постійному сторонньому догляді або у супроводі особи, яка здійснює постійний догляд за зазначеними особами, за наявності документів (посвідчення, довідки) про отримання компенсації (допомоги, надбавки) на догляд або висновку лікарсько-консультативної комісії закладу охорони здоров'я про потребу у постійному сторонньому догляді та акта встановлення факту здійснення догляду. Акт встановлення факту здійснення догляду за іншою особою, яка потребує постійного догляду, складається на підставі звернення особи, яка здійснює догляд, до районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчого органу сільської, селищної, міської ради із заявою про здійснення особою такого догляду. У випадку, якщо особа, яка потребує постійного догляду, є взятою на облік внутрішньо переміщеною особою, звернення із заявою про здійснення догляду подається за місцем реєстрації фактичного місця проживання такої внутрішньо переміщеної особи. На підставі такого звернення особи, яка здійснює догляд, районною, районною у м. Києві та Севастополі держадміністрацією, виконавчим органом сільської, селищної, міської ради не пізніше ніж протягом п'яти робочих днів після надходження заяви складається акт встановлення факту здійснення догляду в довільній формі. Зазначений акт надсилається заявнику або видається особисто за його бажанням;

опікуни осіб з інвалідністю, визнаних судом недієздатними, які супроводжують таких осіб для виїзду за межі України, за наявності рішення про призначення опікуна над такою особою, а у разі, коли опікуна такій особі не призначено, - один з повнолітніх членів сім'ї першого чи другого ступеня споріднення (у значенні, наведеному у [підпункті 14.1.263](#) пункту 14.1 статті 14 Податкового кодексу України) за наявності документів, що підтверджують родинні зв'язки, інвалідність (їх нотаріально засвідчених копій);

особи з інвалідністю або інші особи, які потребують постійного догляду, які проживають (перебувають) у закладах/установах незалежно від форми власності та підпорядкування і отримують соціальні послуги із стаціонарного догляду, паліативного догляду, підтриманого проживання (далі - заклади догляду), - у супроводі працівників закладу догляду, уповноважених директором закладу догляду або особою, яка його заміщує (за наявності наказу директора закладу догляду або особи, яка його заміщує, про виїзд осіб з інвалідністю або інших осіб, які потребують постійного догляду, за межі України та документів, що підтверджують інвалідність). При цьому осіб з інвалідністю або інших осіб, які потребують постійного догляду, можуть супроводжувати працівники закладу догляду, які перебувають на військовому обліку у територіальних центрах комплектування та соціальної підтримки, Центральному управлінні або регіональних органах СБУ, підрозділах Служби зовнішньої розвідки, з розрахунку одна особа на 25 осіб з інвалідністю та інших осіб, які потребують постійного догляду.

2⁻². У разі введення на території України надзвичайного або воєнного стану супровід дітей, хворих на тяжкі перинатальні ураження нервової системи, тяжкі вроджені вади розвитку, рідкісні орфанні захворювання, онкологічні, онкогематологічні захворювання, дитячий церебральний параліч, тяжкі психічні розлади, цукровий діабет I типу (інсулінозалежний), гострі або хронічні захворювання нирок IV ступеня, дитини, яка отримала тяжку травму, потребує трансплантації органа, потребує паліативної допомоги, що підтверджується документом, виданим лікарсько-консультативною комісією закладу охорони здоров'я в порядку та за формою, що встановлені МОЗ, здійснюється матір'ю та/або батьком, опікуном, піклувальником, одним або обома прийомними батьками, батьками-вихователями, які здійснюють такий супровід, за наявності довідки про отримання державної допомоги на дитину, хвору на тяжкі перинатальні ураження нервової системи, тяжкі вроджені вади розвитку, рідкісні орфанні захворювання, онкологічні, онкогематологічні захворювання, дитячий церебральний параліч, тяжкі психічні розлади, цукровий діабет I типу

(інсулінозалежний), гострі або хронічні захворювання нирок IV ступеня, на дитину, яка отримала тяжку травму, потребує трансплантації органа, потребує паліативної допомоги, яким не встановлено інвалідність, виданої структурним підрозділом з питань соціального захисту населення районної, районної у м. Києві держадміністрації, виконавчим органом міської ради, до території територіальної громади якої входить територія міста обласного значення, районної у місті (у разі її утворення) ради (незалежно від того, кого призначено отримувачем допомоги), або документа, виданого лікарсько-консультативною комісією закладу охорони здоров'я в порядку та за формою, що встановлені МОЗ, а також документів, що підтверджують родинні зв'язки (у разі здійснення супроводу матір'ю та/або батьком), або документів, що підтверджують відповідні повноваження особи, що супроводжує таку дитину (у разі здійснення супроводу опікуном, піклувальником, одним або обома прийомними батьками, батьками-вихователями). Виїзд за межі України супроводжуваних осіб самостійно без дітей, зазначених у цьому пункті, може здійснюватися на підставі документів, зазначених у цьому пункті та [абзаці дванадцятому](#) пункту 2⁻¹.

{Правила доповнено пунктом 2⁻² згідно з Постановою КМ [№ 264 від 12.03.2022](#); в редакції Постанови КМ [№ 383 від 29.03.2022](#); із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ [№ 1044 від 10.09.2022](#)}

2⁻³. У разі введення на території України надзвичайного або воєнного стану виїзд за межі України дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, які не досягли 18-річного віку та проживають або зараховані до закладів різних типів, форми власності та підпорядкування на цілодобове перебування (далі - діти), здійснюється у супроводі законного представника або іншої уповноваженої ним особи та за наявності:

паспорта громадянина України або свідоцтва про народження дитини (за відсутності паспорта громадянина України)/документів, що містять відомості про особу, на підставі яких Держприкордонслужба дозволить перетин державного кордону;

наказу директора закладу/установи, де проживали/перебували діти, або особи, яка його заміщує, про виїзд дітей за межі України;

письмового погодження за підписом голови або заступника обласної військової адміністрації (засвідченого печаткою) про дозвіл на виїзд за межі України дітей, погодженого з Нацслужбою. Таке погодження може надаватися за допомогою електронних засобів зв'язку. У разі неможливості отримати таке погодження обласної військової (військово-цивільної) адміністрації дозвіл на виїзд за межі України дітей за запитом директора закладу/установи, де проживали/перебували діти, надає Нацсоцслужба, про що повідомляє Мінсоцполітики протягом одного робочого дня з наданням відомостей про дітей, супроводжуваних осіб/особу, державу остаточного перебування;

запрошення установ, організацій різних типів та форм власності, які уповноважені державою остаточного перебування дітей або органами місцевого самоврядування такої держави на здійснення заходів щодо прийому та супроводу дітей з інших країн. У запрошенні зазначається держава остаточного перебування дітей, кількість та категорія дітей, умови їх перебування, відповідальна організація, яка буде супроводжувати дітей протягом усього періоду їх перебування за межами України, гарантії щодо повернення дітей на територію України.

{Абзац п'ятий пункту 2⁻³ із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ [№ 383 від 29.03.2022](#)}

У разі введення на території України надзвичайного або воєнного стану виїзд за межі України дітей, які не досягли 18-річного віку та не належать до категорії дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, але які зараховані до закладів різних типів, форм власності та підпорядкування на цілодобове перебування, влаштовані до сімей патронатних вихователів, здійснюється у супроводі особи, уповноваженої керівником відповідного закладу/працівником закладу, який його заміщує або органом опіки та піклування чи обласною військовою адміністрацією, у супроводі патронатного вихователя, який здійснює догляд за дітьми, за наявності:

паспорта громадянина України або свідоцтва про народження дитини (за відсутності паспорта громадянина України)/документів, що містять відомості про особу, на підставі яких Держприкордонслужба дозволить перетин державного кордону;

наказу директора закладу/установи, де проживали/перебували діти, або особи, яка його заміщує;

письмового погодження за підписом голови або заступника обласної військової адміністрації (засвідченого печаткою) про дозвіл на виїзд за межі України дітей, погодженого Нацсоцслужбою. Таке погодження може надаватися за допомогою електронних засобів зв'язку. У разі неможливості отримати таке погодження обласної військової (військово-цивільної) адміністрації дозвіл на виїзд за межі України дітей за запитом директора закладу/установи, де проживали/перебували діти, надає Нацсоцслужба, про що повідомляє Мінсоцполітики протягом одного робочого дня з наданням відомостей про дітей, супроводжуваних осіб/особу, державу остаточного перебування;

рішення органу опіки та піклування про влаштування дитини до сім'ї патронатного вихователя та письмового погодження за підписом голови або заступника обласної військової (військово-цивільної) адміністрації (засвідченого печаткою) про дозвіл на виїзд за межі України такої сім'ї або дітей, які влаштовані в сім'ю патронатного вихователя, із зазначенням держави їх остаточного перебування;

запрошення установ, організацій різних типів та форм власності, які уповноважені державою остаточного перебування дітей або органами місцевого самоврядування такої держави на здійснення заходів щодо прийому та супроводу дітей з інших країн. У запрошенні зазначається держава остаточного перебування дітей, кількість та категорія дітей, умови їх перебування, відповідальна організація, яка буде супроводжувати дітей протягом усього періоду їх перебування за межами України, гарантії щодо повернення дітей на територію України.

{Абзац одинадцятий пункту 2⁻³ із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ [№ 383 від 29.03.2022](#)}

Виїзд за межі України дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, які не досягли 18-річного віку, визначених у [підпунктах 2-5](#) пункту 6 цих Правил, в супроводі одного із законних представників здійснюється за наявності письмового погодження служби у справах дітей за місцем звернення чи служби у справах дітей обласної військової (військово-цивільної) адміністрації на виїзд із зазначенням держави остаточного перебування дітей.

{Абзац дванадцятий пункту 2⁻³ із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ [№ 383 від 29.03.2022](#)}

Виїзд за межі України дітей, які не досягли 16-річного віку, в супроводі одного з батьків, баби, діда, повнолітніх брата, сестри, мачухи, вітчима або інших осіб, уповноважених одним з батьків письмовою заявою, завіреною органом опіки та піклування, здійснюється без нотаріально посвідченої згоди другого з батьків та за наявності паспорта громадянина України або свідоцтва про народження дитини (за відсутності паспорта громадянина України)/документів, що містять відомості про особу, на підставі яких Держприкордонслужба дозволить перетин державного кордону. При цьому в разі введення на території України надзвичайного або воєнного стану рішення щодо надання дозволу на виїзд за межі України особі чоловічої статі, яка супроводжує дитину, яка не досягла 16-річного віку, приймається з урахуванням приналежності супроводжувачої особи до переліку категорій осіб, які звільнені від військової служби та мобілізації, за наявності у неї підтвердних документів.

{Абзац тринадцятий пункту 2⁻³ із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ [№ 383 від 29.03.2022](#)}

Нацсоцслужба протягом трьох робочих днів після погодження дозволу на виїзд за межі України дітей, зазначених в [абзацах першому, шостому, дванадцятому та тринадцятому](#) цього пункту, повідомляє про це МЗС із зазначенням держави остаточного перебування дітей.

Після прибуття дітей, зазначених в [абзацах першому, шостому, дванадцятому та тринадцятому](#) цього пункту, до держави остаточного перебування особи, що супроводжують дітей, зобов'язані протягом семи робочих днів звернутися до закордонної дипломатичної установи України в державі перебування для постановки їх на тимчасовий консульський облік.

{Абзац п'ятнадцятий пункту 2⁻³ із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ [№ 1044 від 10.09.2022](#)}

Закордонна дипломатична установа України протягом одного робочого дня зобов'язана через МЗС поінформувати Мінсоцполітики та Нацсоцслужбу про взяття дітей на консульській облік. Для виїзду дітей за межі України можуть бути сформовані групи дітей із супроводжуючими особами з розрахунку один супроводжуючий не більш як на 15 дітей/один супроводжуючий не більш як на чотири дитини з інвалідністю.

{Абзац шістнадцятий пункту 2⁻³ із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ [№ 1044 від 10.09.2022](#)}

3. Виїзд з України громадян, які не досягли 16-річного віку, здійснюється за згодою обох батьків (усиновлювачів) (далі - батьки) та в їх супроводі або в супроводі осіб, уповноважених ними, які на момент виїзду з України досягли 18-річного віку, у тому числі в супроводі членів екіпажу повітряного судна, на якому вони прямують.

{Пункт 3 в редакції Постанови КМ [№ 527 від 04.07.2018](#)}

4. Виїзд з України громадян, які не досягли 16-річного віку, в супроводі одного з батьків або інших осіб, уповноважених одним з батьків за нотаріально посвідченою згодою, здійснюється:

1) за нотаріально посвідченою згодою другого з батьків із зазначенням у ній держави прямування та відповідного часового проміжку перебування у цій державі, якщо другий з батьків відсутній у пункті пропуску;

2) без нотаріально посвідченої згоди другого з батьків:

якщо другий з батьків є іноземцем або особою без громадянства, що підтверджується записом про батька у свідоцтві про народження дитини, та який (яка) відсутній у пункті пропуску;

якщо у паспорті громадянина України для виїзду за кордон, з яким перетинає державний кордон громадянин, який не досяг 16-річного віку, є запис про вибуття на постійне місце проживання за межі України чи відмітка (штамп) про взяття на постійний консульський облік у закордонній дипломатичній установі України або перебування такого громадянина на постійному консульському обліку підтверджується довідкою про перебування на консульському обліку, яка формується з використанням засобів відомчої інформаційної системи МЗС;

{Абзац третій підпункту 2 пункту 4 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ [№ 733 від 19.10.2016](#); в редакції Постанови КМ [№ 85 від 29.01.2020](#)}

у разі пред'явлення документів або їх нотаріально засвідчених копій:

свідоцтва про смерть другого з батьків;

рішення суду про позбавлення батьківських прав другого з батьків;

рішення суду про визнання другого з батьків безвісно відсутнім;

рішення суду про визнання другого з батьків недієздатним;

рішення суду про надання дозволу на виїзд з України громадянину, який не досяг 16-річного віку, без згоди та супроводу другого з батьків;

довідки про народження дитини, виданої відділом реєстрації актів цивільного стану, із зазначенням підстав внесення відомостей про батька відповідно до [частини першої](#) статті 135 Сімейного кодексу України (під час виїзду дитини за кордон у супроводі одинокої матері);

довідки про наявність заборгованості із сплати аліментів, сукупний розмір якої перевищує суму відповідних платежів за чотири місяці, виданої органом державної виконавчої служби, приватним виконавцем;

{Підпункт 2 пункту 4 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ [№ 76 від 14.02.2018](#); в редакції Постанови КМ [№ 619 від 22.08.2018](#)}

свідоцтва про народження дитини, виданого компетентним органом іноземної держави, що не містить відомостей про батька дитини, легалізованого або засвідченого апостилем, а також без будь-якого додаткового засвідчення у випадках, передбачених міжнародним договором України.

{Підпункт 2 пункту 4 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ [№ 527 від 04.07.2018](#)}

3) без нотаріально посвідченої згоди другого з батьків у разі тимчасового виїзду з України на строк до одного місяця під час пред'явлення рішення суду або органу опіки та піклування (районної, районної у м.м. Києві та Севастополі держадміністрацій, виконавчого органу міської, районної у місті (у разі його утворення), сільської, селищної ради об'єднаної територіальної громади) або їх копій, засвідчених нотаріально чи органом, який їх видав, у якому визначено (підтверджено) місце проживання дитини з одним із батьків, який має намір виїзду з дитиною або який уповноважив на це нотаріально посвідченою згодою інших осіб;

{Пункт 4 доповнено підпунктом 3 згідно з Постановою КМ [№ 619 від 22.08.2018](#)}

4) без нотаріально посвідченої згоди другого з батьків у разі тимчасового виїзду з України на строк до одного місяця та більше дитини з інвалідністю, дитини, яка хворіє на захворювання, передбачені [частиною п'ятою](#) статті 157 Сімейного кодексу України, під час пред'явлення таких документів або їх копій, засвідчених нотаріально чи органом, який їх видав:

довідки, виданої органом державної виконавчої служби, приватним виконавцем, про наявність заборгованості із сплати аліментів (у разі коли сукупний розмір заборгованості перевищує суму відповідних платежів за три місяці);

документа, виданого лікарсько-консультативною комісією лікувально-профілактичного закладу, в порядку та за формою, встановленими МОЗ (у разі коли сума заборгованості по аліментах становить понад три місяці, але не більше чотирьох місяців).

{Пункт 4 доповнено підпунктом 4 згідно з Постановою КМ [№ 619 від 22.08.2018](#)}

5. Виїзд з України громадян, які не досягли 16-річного віку, в супроводі осіб, які уповноважені обома батьками, здійснюється за нотаріально посвідченою згодою обох батьків із зазначенням держави прямування та відповідного часового проміжку перебування у цій державі.

6. Виїзд з України дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, які не досягли 16-річного віку, здійснюється:

1) які проживають (перебувають) у закладах охорони здоров'я, навчальному або іншому дитячому закладі, - у разі пред'явлення нотаріально посвідченої згоди керівника цього закладу та у супроводі уповноваженої ним особи;

2) які влаштовані на виховання та спільне проживання до прийомної сім'ї, - у разі пред'явлення оригіналу договору про влаштування дитини до прийомної сім'ї або його нотаріально засвідченої копії та у супроводі прийомних батьків або одного з них;

3) які влаштовані на виховання та спільне проживання до дитячого будинку сімейного типу, - у разі пред'явлення оригіналу договору про організацію діяльності дитячого будинку сімейного типу або його нотаріально засвідченої копії та у супроводі батьків-вихователів або одного з них;

4) які перебувають під опікою, піклуванням за рішенням органів опіки та піклування, - у разі пред'явлення оригіналу рішення/розпорядження про встановлення опіки (піклування) або його нотаріально засвідченої копії та у супроводі опікуна або піклувальника;

{Підпункт 4 пункту 6 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ [№ 117 від 20.02.2019](#)}

5) які перебувають під опікою, піклуванням за рішенням суду, - у разі пред'явлення рішення суду про встановлення опіки (піклування) або його нотаріально засвідченої копії та у супроводі опікуна або піклувальника;

б) які відповідно до договору про патронат передані органом опіки і піклування на виховання в сім'ю іншої особи (патронатного вихователя) до досягнення дитиною повноліття - у разі пред'явлення оригіналу зазначеного договору, посвідченого підписом уповноваженої особи відповідної місцевої держадміністрації або міської (за винятком міст районного значення) ради, скріпленим гербовою печаткою, або його нотаріально засвідченої копії та у супроводі патронатного вихователя.

Виїзд з України громадян, які не досягли 16-річного віку, в супроводі одного з прийомних батьків, батьків-вихователів здійснюється за нотаріально посвідченою згодою другого з батьків із зазначенням держави прямування та відповідного часового проміжку перебування у цій державі, якщо другий з них відсутній у пункті пропуску через державний кордон.

Виїзд з України дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, які не досягли 16-річного віку, зокрема тих, що проживають (перебувають) у районах проведення антитерористичної операції, попередньо повинен бути погоджений із службою у справах дітей відповідної місцевої держадміністрації або міської (за винятком міст районного значення) ради у порядку, визначеному Мінсоцполітики.

{Абзац дев'ятий пункту 6 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ [№ 415 від 23.05.2012](#); в редакції Постанови КМ [№ 534 від 16.10.2014](#)}

Виїзд з України дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, які не досягли 16-річного віку, після їх усиновлення іноземцями здійснюється у супроводі батьків-усиновлювачів у разі пред'явлення рішення суду про усиновлення або його нотаріально засвідченої копії.

Виїзд за кордон на відпочинок та оздоровлення груп дітей, до складу яких входять діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування, віком від 7 до 18 років, здійснюється відповідно до вимог [Порядку організації виїзду дітей за кордон на оздоровлення та відпочинок](#), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 10 листопада 2021 р. № 1167 (Офіційний вісник України, 2021 р., № 89, ст. 5759).

{Пункт 6 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ [№ 117 від 20.02.2019](#); із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ [№ 661 від 10.06.2022](#)}

7. Громадяни в'їздять в Україну без будь-яких обмежень.

{Пункт 12 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ [№ 619 від 22.08.2018](#)}

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про правовий статус осіб, зниклих безвісти за особливих обставин

{Назва Закону в редакції Закону [№ 2191-IX від 14.04.2022](#)}

(Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 38, ст.280)

*{Із змінами, внесеними згідно із Законами
[№ 113-IX від 19.09.2019](#), ВВР, 2019, № 42, ст.238
[№ 2191-IX від 14.04.2022](#)}*

{У тексті Закону слово "Комісія" в усіх відмінках замінено словом "Уповноважений" у відповідному відмінку згідно із Законом [№ 2191-IX від 14.04.2022](#)}

Цей Закон визначає правовий статус осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, та забезпечує правове регулювання суспільних відносин, пов'язаних із набуттям правового статусу осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, з обліком, розшуком та соціальним захистом таких осіб і членів їхніх сімей.

Для цілей цього Закону особливими обставинами вважаються збройний конфлікт, воєнні дії, тимчасова окупація частини території України, надзвичайні ситуації природного чи техногенного характеру.

{Прембула в редакції Закону [№ 2191-IX від 14.04.2022](#)}

Розділ I

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

1. У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:

близькі родичі та члени сім'ї особи, зниклої безвісти за особливих обставин, - чоловік, дружина, батько, мати, вітчим, мачуха, син, дочка, пасинок, падчерка, рідний брат, рідна сестра, дід, баба, прадід, прабаба, внук, внучка, правнук, правнучка, усиновлювач чи усиновлений, опікун чи піклувальник, особа, яка перебуває під опікою або піклуванням, а також особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом і мають взаємні права та обов'язки, у тому числі особи, які спільно проживають, але не перебувають у шлюбі;

{Частину першу статті 1 доповнено новим абзацом згідно із Законом [№ 2191-IX від 14.04.2022](#)}

вилучення тіл (останків) померлих (загиблих) осіб – комплекс виконуваних кваліфікованим персоналом заходів та робіт, спрямованих на вилучення тіл (останків) померлих (загиблих) з їх місцезнаходження на місцевості або з необлікованих поховань з метою ідентифікації останків та їх подальшого перепоховання відповідно до ритуальних (релігійних) обрядів;

Єдиний реєстр осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, - електронна база даних, призначена для зберігання, захисту, обробки, використання і поширення визначеної цим Законом інформації про осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, їх невпізнані останки, наявність чи відсутність рішення суду про визнання осіб, зниклих безвісти, безвісно відсутніми або оголошення померлими, а також інших даних, що використовуються для забезпечення обліку осіб, зниклих безвісти, з метою їх розшуку;

заявник - особа, яка подала заяву про розшук особи, стосовно якої немає відомостей про її місцеперебування;

ідентифікація тіл (останків) померлих (загиблих) осіб – комплекс експертних (лабораторних) дослідницьких заходів, спрямованих на достовірне встановлення особистості невідомого тіла;

інформація, що може сприяти розшуку особи, зниклої безвісти за особливих обставин, - будь-які відомості та/або дані про особу, зниклу безвісти, що можуть сприяти визначенню її місцеперебування, ідентифікації невідомих останків, визначенню місця поховання або місцезнаходження останків померлої особи;

{Абзац сьомий частини першої статті 1 в редакції Закону [№ 2191-IX від 14.04.2022](#)}

медична ідентифікація тіл (останків) померлих (загиблих) осіб - процес та результат визначення належності останків конкретній особі шляхом порівняння відомої інформації про особу, зниклу безвісти (прижиттєвої інформації), та інформації, отриманої за результатами дослідження мертвого тіла (посмертної інформації);

невідомі останки померлої особи – останки людини (тіло або частини тіла), належність яких конкретній особі не може бути встановлена без проведення додаткових заходів для ідентифікації;

особа, зникла безвісти, - фізична особа, стосовно якої немає відомостей про її місцеперебування на момент подання заявником заяви про її розшук;

{Абзац одинадцятий частини першої статті 1 виключено на підставі Закону [№ 2191-IX від 14.04.2022](#)}

особа, зникла безвісти за особливих обставин, - особа, зникла безвісти у зв'язку із збройним конфліктом, воєнними діями, тимчасовою окупацією частини території України, надзвичайними ситуаціями природного чи техногенного характеру;

{Абзац дванадцятий частини першої статті 1 в редакції Закону [№ 2191-IX від 14.04.2022](#)}

посмертна інформація - обставини смерті (зникнення), фізичні дані, дані медичної історії, особисті прикмети, стоматологічні дані, антропологічні дані та генетичний профіль;

пошукова група - гуманітарна місія органів, уповноважених на облік та/або розшук осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, а також на виконання інших функцій, пов'язаних з реалізацією цього Закону, організацій та/або окремих осіб, спрямована на пошук осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, їх останків, розшук і фіксацію місць поховання осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, проведення вилучення тіл (останків) померлих (загиблих) осіб та вивезення їх останків. Пошукові групи мають право збирати інформацію (відомості, дані), людські останки та інші матеріали за погодженням з Національною поліцією України. З цією метою за потреби з дозволу центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері дотримання норм міжнародного гуманітарного права на всій території України, пошукові групи мають право встановлювати контакти з юридичними та фізичними особами на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях, Автономній Республіці Крим та місті Севастополі, інших тимчасово окупованих територіях України. [Порядок створення та діяльності пошукових груп](#) визначається Кабінетом Міністрів України;

{Абзац чотирнадцятий частини першої статті 1 в редакції Закону [№ 2191-IX від 14.04.2022](#)}

{Абзац п'ятнадцятий частини першої статті 1 виключено на підставі Закону [№ 2191-IX від 14.04.2022](#)}

судово-медична ідентифікація тіл (останків) померлих (загиблих) осіб - комплекс заходів та методів, спрямованих на достовірне встановлення належності останків конкретній особі з використанням словесного портрета, стоматологічних даних, особливих прикмет, генетичного аналізу тканин у зіставленні з прижиттєво задокументованими медичними та антропологічними даними.

Термін "[збройний конфлікт](#)" у цьому Законі вживається у значенні, наведеному в Законі України "Про національну безпеку України".

{Абзац сімнадцятий частини першої статті 1 в редакції Закону № 2191-IX від 14.04.2022}

Стаття 2. Законодавство про правовий статус осіб, зниклих безвісти за особливих обставин

1. Правовий статус осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, визначається цим Законом та іншими законами України, а також міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

{Стаття 2 в редакції Закону № 2191-IX від 14.04.2022}

Стаття 3. Сфера дії Закону

1. Цей Закон регулює суспільні відносини, пов'язані з набуттям правового статусу осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, з обліком, розшуком та соціальним захистом таких осіб і членів їхніх сімей.

{Стаття 3 в редакції Закону № 2191-IX від 14.04.2022}

Стаття 4. Набуття правового статусу особи, зниклої безвісти за особливих обставин

1. Особа набуває статусу такої, що зникла безвісти за особливих обставин, з моменту внесення про неї відомостей, що містяться у заяві про факт зникнення, до Єдиного реєстру осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, у порядку, передбаченому цим Законом, та вважається такою, що зникла безвісти за особливих обставин, з моменту подання заявником заяви про факт зникнення особи.

2. Особа вважається зниклою безвісти за особливих обставин до моменту припинення її розшуку у порядку, передбаченому цим Законом.

3. Надання особі статусу зниклої безвісти за особливих обставин відповідно до цього Закону не позбавляє її родичів або інших осіб права звернення до суду із заявою про визнання такої особи безвісно відсутньою чи оголошення її померлою у порядку, передбаченому законодавством.

4. Якщо особа, зникла безвісти за особливих обставин, була оголошена померлою, але її місцеперебування, місце поховання чи місцезнаходження її останків не було встановлено, проведення розшуку в розумінні цього Закону не припиняється до встановлення її місцеперебування, місця поховання чи місцезнаходження її останків.

Іноземець чи особа без громадянства, яка зникла на території України, набуває правового статусу особи, зниклої безвісти за особливих обставин, у порядку, передбаченому цим Законом, якщо така особа перебувала на території України на законних підставах.

{Стаття 4 в редакції Закону № 2191-IX від 14.04.2022}

Розділ II

ПРАВА ОСІБ, ЗНИКЛИХ БЕЗВІСТИ ЗА ОСОБЛИВИХ ОБСТАВИН, ТА ЇХНІХ РОДИЧІВ. ПРАВОВІ НАСЛІДКИ НАБУТТЯ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ОСОБИ, ЗНИКЛОЇ БЕЗВІСТИ ЗА ОСОБЛИВИХ ОБСТАВИН

{Назва розділу II в редакції Закону № 2191-IX від 14.04.2022}

Стаття 5. Права особи, зниклої безвісти за особливих обставин

{Назва статті 5 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2191-IX від 14.04.2022}

1. Особа, зникла безвісти за особливих обставин, має всі права, гарантовані [Конституцією](#) та законами України, а також має право на всебічне розслідування обставин її зникнення та встановлення її місцеперебування.

Держава зобов'язана вжити всіх можливих заходів для розшуку особи, зниклої безвісти за особливих обставин.

2. Права та інтереси особи, зниклої безвісти за особливих обставин, а також її майно підлягають захисту до моменту припинення її розшуку у порядку, передбаченому цим Законом, або оголошення її померлою відповідно до законодавства.

3. У разі якщо особа, зникла безвісти за особливих обставин на території України, є громадянином іншої держави, Національна поліція України зобов'язана в установленому законодавством порядку повідомити уповноважені органи держави, громадянином якої така особа є, про факт її зникнення та про результати її розшуку.

{Текст статті 5 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2191-IX від 14.04.2022}

Стаття 6. Права близьких родичів та членів сім'ї осіб, зниклих безвісти за особливих обставин

1. Близькі родичі та члени сім'ї особи, зниклої безвісти за особливих обставин, мають право на отримання достовірних відомостей про місцеперебування особи, зниклої безвісти за особливих обставин, обставини її загибелі (смерті), місце поховання (якщо воно відоме).

2. Реалізація права, передбаченого частиною першою цієї статті, відбувається шляхом подання заяви про розшук особи, зниклої безвісти за особливих обставин, та отримання достовірної інформації про хід та результати проведення її розшуку в порядку, визначеному цим Законом та іншими законами України.

3. Органи державної влади, уповноважені на здійснення обліку та/або розшуку осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, зобов'язані надавати інформацію про хід та результати їх розшуку в порядку, встановленому цим Законом, близьким родичам та членам сім'ї таких осіб.

4. Члени сім'ї особи, зниклої безвісти за особливих обставин, мають право на соціальний захист у порядку, визначеному законодавством України.

5. Громадяни, громадські об'єднання, юридичні особи приватного права можуть за їх згодою залучатися Національною поліцією України до розшуку осіб, зниклих безвісти за особливих обставин.

Громадяни, громадські об'єднання, юридичні особи приватного права з власної ініціативи, за погодженням з Національною поліцією України, мають право брати участь у розшуку осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, надавати допомогу і сприяння органам Національної поліції України у розшуку таких осіб у формах, не заборонених законодавством.

Громадяни, громадські об'єднання, юридичні особи приватного права, які беруть участь у розшуку осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, мають право отримувати від державних органів інформацію про особу, зниклу безвісти за особливих обставин, маршрут та територію, на яких доцільно проводити розшук, іншу інформацію, яка може сприяти ефективному розшуку особи, зниклої безвісти за особливих обставин, крім даних, які отримано в результаті слідчих дій чи оперативно-розшукової діяльності.

{Стаття 6 в редакції Закону [№ 2191-IX від 14.04.2022](#)}

Стаття 7. Заборона дискримінації

1. Будь-яка дискримінація осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, та їхніх близьких родичів і членів сім'ї за ознакою раси, кольору шкіри, статі, віросповідання, політичних чи інших поглядів, національного чи соціального походження, належності до будь-якої соціальної групи, території походження чи зникнення, економічного чи соціального становища, сексуальної орієнтації, фізичних можливостей чи за іншими ознаками забороняється.

{Стаття 7 в редакції Закону [№ 2191-IX від 14.04.2022](#)}

Стаття 8. Правові наслідки набуття правового статусу особи, зниклої безвісти за особливих обставин

{Назва статті 8 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 2191-IX від 14.04.2022](#)}

1. Набуття правового статусу особи, зниклої безвісти за особливих обставин, не зменшує обсяг цивільної правоздатності такої особи.

{Частина перша статті 8 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 2191-IX від 14.04.2022](#)}

2. З моменту внесення даних про особу, зниклу безвісти за особливих обставин, до Єдиного реєстру осіб, зниклих безвісти за особливих обставин над майном такої особи може бути встановлено опіку в порядку, передбаченому [Цивільним кодексом України](#).

{Абзац перший частини другої статті 8 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 2191-IX від 14.04.2022](#) - щодо набрання чинності в частині Єдиного реєстру осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, див. [пункт 1](#) розділу II}

Опікун над майном особи, зниклої безвісти за особливих обставин, здійснює управління цим майном, а також забезпечує виконання зобов'язань такої особи за рахунок цього майна.

{Абзац другий частини другої статті 8 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 2191-IX від 14.04.2022](#)}

Опіка над майном особи, зниклої безвісти за особливих обставин, здійснюється та припиняється у порядку, передбаченому [Цивільним кодексом України](#).

{Абзац третій частини другої статті 8 в редакції Закону № 2191-IX від 14.04.2022}

3. У разі якщо обидва з батьків дитини є особами, зниклими безвісти за особливих обставин, над такою дитиною встановлюється опіка/піклування у порядку, передбаченому [Цивільним кодексом України](#).

Якщо на утриманні особи, зниклої безвісти за особливих обставин, були повнолітні особи, які за станом здоров'я не можуть самостійно здійснювати свої права і виконувати обов'язки, над такими особами встановлюється опіка.

{Частина третя статті 8 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2191-IX від 14.04.2022}

4. Набуття правового статусу особи, зниклої безвісти за особливих обставин, не змінює її сімейного стану до моменту розірвання шлюбу за заявою другого з подружжя внаслідок визнання особи безвісно відсутньою або до моменту оголошення такої особи померлою.

{Частина четверта статті 8 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2191-IX від 14.04.2022}

5. За особою, зниклою безвісти за особливих обставин, зберігаються місце роботи та займана посада, але не більш як до моменту визнання її безвісно відсутньою чи оголошення померлою у порядку, встановленому законодавством.

{Частина п'ята статті 8 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2191-IX від 14.04.2022}

Стаття 9. Особливості правового статусу осіб, уповноважених на виконання функцій держави, які зникли безвісти за особливих обставин

{Назва статті 9 в редакції Закону № 2191-IX від 14.04.2022}

1. За особою, уповноваженою на виконання функцій держави, яка зникла безвісти за особливих обставин, зберігаються місце роботи, займана посада та середній заробіток на підприємстві, в установі, організації, незалежно від підпорядкування, але не більш як до моменту оголошення такої особи померлою в порядку, встановленому законодавством.

{Частина перша статті 9 в редакції Закону № 2191-IX від 14.04.2022}

2. Особам, які зникли безвісти за особливих обставин під час проходження військової служби, надаються гарантії, передбачені [Законом України](#) "Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей" та іншими актами законодавства України.

{Частина друга статті 9 в редакції Закону № 2191-IX від 14.04.2022}

3. Виплати в межах середнього заробітку у випадках, передбачених цією статтею, здійснюються за рахунок коштів державного бюджету в [порядку](#), визначеному Кабінетом Міністрів України.

Розділ III

УПОВНОВАЖЕНИЙ З ПИТАНЬ ОСІБ, ЗНИКЛИХ БЕЗВІСТИ ЗА ОСОБЛИВИХ ОБСТАВИН

{Назва розділу III в редакції Закону № 2191-IX від 14.04.2022}

Стаття 10. Уповноважений з питань осіб, зниклих безвісти за особливих обставин

1. Уповноважений з питань осіб, зниклих безвісти за особливих обставин (далі - Уповноважений), є посадовою особою центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері дотримання норм міжнародного гуманітарного права на всій території України (далі - відповідальний орган виконавчої влади), на яку покладено повноваження щодо координації розшуку осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, та вирішення інших питань, пов'язаних з цим.

2. Діяльність Уповноваженого забезпечує Секретаріат Уповноваженого з питань осіб, зниклих безвісти за особливих обставин (далі - Секретаріат Уповноваженого), який утворюється у складі відповідального органу виконавчої влади.

3. [Положення про Уповноваженого](#) затверджує Кабінет Міністрів України за поданням керівника відповідального органу виконавчої влади.

4. Фінансування діяльності Уповноваженого та Секретаріату Уповноваженого здійснюється за рахунок видатків, передбачених відповідальному органу виконавчої влади.

5. Працівники Секретаріату Уповноваженого є державними службовцями.

{Стаття 10 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 113-IX від 19.09.2019](#); в редакції Закону [№ 2191-IX від 14.04.2022](#)}

Стаття 11. Основні повноваження Уповноваженого

1. Основними повноваженнями Уповноваженого є:

1) взаємодія з органами державної влади, допоміжними органами і службами, утвореними Президентом України, тимчасовими консультативними, дорадчими та іншими допоміжними органами, утвореними Кабінетом Міністрів України, органами місцевого самоврядування, громадськими об'єднаннями, професійними спілками, організаціями роботодавців, відповідними органами іноземних держав і міжнародних організацій, а також з підприємствами, установами та організаціями щодо розшуку осіб, зниклих безвісти за особливих обставин;

2) отримання інформації (включаючи персональні дані) в межах повноважень, визначених цим Законом, від органів державної влади, у тому числі шляхом інформаційної взаємодії між Єдиним реєстром осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, та іншими державними інформаційними ресурсами в електронній формі інформаційно-комунікаційними засобами з використанням засобів технічного та криптографічного захисту інформації відповідно до вимог законодавства з питань захисту інформації;

3) підготовка і подання відповідальному органу виконавчої влади аналітичних матеріалів та пропозицій щодо заходів з удосконалення системи розшуку осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, у тому числі проектів стратегічних та програмних документів Кабінету Міністрів України із зазначених питань, а також планів заходів;

4) підготовка рекомендацій органам державної влади щодо виконання міжнародних зобов'язань України стосовно осіб, зниклих безвісти за особливих обставин;

5) участь у розробленні проектів нормативно-правових актів з питань розшуку осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, та їх правового статусу;

6) обробка інформації, що може сприяти розшуку осіб, зниклих безвісти за особливих обставин;

7) організація обміну інформацією, що може сприяти розшуку осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, між Уповноваженим та державними органами, уповноваженими на їх облік та/або розшук;

8) утворення за погодженням з Національною поліцією України, Службою безпеки України, Державною службою України з надзвичайних ситуацій, Об'єднаним оперативним штабом Збройних Сил України та координація роботи пошукових груп (гуманітарних місій), діяльність яких спрямована на пошук осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, їх останків, розшук і фіксацію місць поховання таких осіб, проведення вилучення тіл (останків) померлих (загиблих) осіб та вивезення їх останків, здійснення пошукових дій в районі здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, районах проведення заходів, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, та на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях, Автономній Республіці Крим та місті Севастополі, інших тимчасово окупованих територіях України;

9) ведення переговорів з гуманітарними місіями, громадськими об'єднаннями та фізичними особами, які провадять діяльність та/або перебувають на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях, Автономній Республіці Крим та місті Севастополі, інших тимчасово окупованих територіях України, з метою розшуку осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, у встановленому законодавством порядку;

10) сприяння поверненню останків та особистих речей особи, зниклої безвісти за особливих обставин, її родичам;

11) здійснення комунікації з родичами осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, та надання їм у межах, визначених законодавством, інформації про стан розшуку та його результати;

12) вжиття заходів для забезпечення надання близьким родичам та/або членам сім'ї осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, необхідної інформації щодо звіту про ідентифікацію або результати розслідування зникнення особи.

{Стаття 11 в редакції Закону [№ 2191-IX від 14.04.2022](#)}

Розділ IV

ЄДИНИЙ РЕЄСТР ОСІБ, ЗНИКЛИХ БЕЗВІСТИ ЗА ОСОБЛИВИХ ОБСТАВИН

Стаття 12. Єдиний реєстр осіб, зниклих безвісти за особливих обставин

1. Єдиний реєстр осіб, зниклих безвісти за особливих обставин (далі - Реєстр), створюється для накопичення та централізації відомостей та даних про таких осіб, а також обліку інформації, необхідної для їх ефективного розшуку.

2. Відомості в Реєстрі накопичуються та зберігаються з метою обліку інформації, необхідної для розшуку осіб, зниклих безвісти за особливих обставин.

3. Держателем Реєстру є Міністерство внутрішніх справ України.

Держатель має право доступу до відомостей, внесених до Реєстру, у повному обсязі.

Держатель у межах повноважень, визначених цим Законом, має право отримувати інформацію (включаючи персональні дані) від інших органів державної влади, у тому числі шляхом інформаційної взаємодії між Реєстром та іншими державними інформаційними ресурсами в електронній формі інформаційно-комунікаційними засобами з використанням засобів технічного та криптографічного захисту інформації відповідно до вимог законодавства з питань захисту інформації.

4. Адміністратором Реєстру є державне підприємство, що належить до сфери управління Міністерства внутрішніх справ України.

5. Адміністратор Реєстру здійснює заходи щодо створення і супроводження програмного забезпечення Реєстру, збереження та захисту бази даних, відповідає за його функціонування, надає доступ до його розділів у порядку, визначеному положенням про Реєстр.

6. Структура та порядок ведення Реєстру визначаються положенням, яке затверджується наказом Міністерства внутрішніх справ України.

{Стаття 12 в редакції Закону [№ 2191-IX від 14.04.2022](#)}

Стаття 13. *{Статтю 13 виключено на підставі Закону [№ 2191-IX від 14.04.2022](#)}*

Стаття 14. *{Статтю 14 виключено на підставі Закону [№ 2191-IX від 14.04.2022](#)}*

Стаття 15. *{Статтю 15 виключено на підставі Закону [№ 2191-IX від 14.04.2022](#)}*

Стаття 16. Захист персональних даних

1. Метою обробки персональних даних, що зберігаються у Реєстрі, є забезпечення реалізації відносин, пов'язаних з набуттям правового статусу осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, та виконання органами, визначеними цим Законом, повноважень, спрямованих на встановлення місця перебування осіб, зниклих безвісти за особливих обставин.

2. Обробка персональних даних здійснюється виключно для досягнення мети, визначеної цим Законом, з урахуванням вимог законодавства про захист персональних даних.

3. Персональні дані, що зберігаються у Реєстрі, можуть бути поширені або передані особам та органам у порядку, встановленому законом.

{Частина третя статті 16 в редакції Закону [№ 2191-IX від 14.04.2022](#)}

Розділ V

РОЗШУК ОСІБ, ЗНИКЛИХ БЕЗВІСТИ ЗА ОСОБЛИВИХ ОБСТАВИН

{Назва розділу V в редакції Закону [№ 2191-IX від 14.04.2022](#)}

Стаття 17. Органи, уповноважені на облік та/або розшук осіб, зниклих безвісти за особливих обставин

{Назва статті 17 в редакції Закону [№ 2191-IX від 14.04.2022](#)}

{Частина першу статті 17 виключено на підставі Закону [№ 2191-IX від 14.04.2022](#)}

2. До органів, уповноважених на облік осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, а також на виконання інших функцій, пов'язаних з реалізацією цього Закону, належать:

{Пункт 1 частини другої статті 17 виключено на підставі Закону [№ 2191-IX від 14.04.2022](#)}

2) Міністерство оборони України;

3) центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я;

4) центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сферах міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів;

5) центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері виконання кримінальних покарань та пробації;

6) центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню;

7) центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну регіональну політику і політику у сфері будівництва, архітектури, містобудування, житлово-комунального господарства;

8) центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері дотримання норм міжнародного гуманітарного права на всій території України;

{Пункт 8 частини другої статті 17 в редакції Закону [№ 2191-IX від 14.04.2022](#)}

9) центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони державного кордону;

10) Національна гвардія України;

11) Національна поліція України;

12) Служба безпеки України;

13) органи прокуратури;

14) місцеві органи виконавчої влади.

3. До органів, уповноважених на розшук осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, а також на виконання інших функцій, пов'язаних з реалізацією цього Закону, належать Національна поліція України та органи, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, визначені [Законом України](#) "Про оперативно-розшукову діяльність".

{Частина третя статті 17 в редакції Закону [№ 2191-IX від 14.04.2022](#)}

Стаття 18. Заява про розшук особи, зниклої безвісти за особливих обставин

{Назва статті 18 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 2191-IX від 14.04.2022](#)}

1. Заява про розшук особи, зниклої безвісти за особливих обставин, подається до відповідного територіального органу Національної поліції України.

Заява про розшук особи, зниклої безвісти за особливих обставин, може бути подана родичем такої особи, представником військового формування, органом державної влади, органом місцевого самоврядування, громадським об'єднанням або будь-якою іншою особою, якій стало відомо про зникнення.

{Абзац другий частини першої статті 18 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 2191-IX від 14.04.2022](#)}

Заява про розшук особи, зниклої безвісти за особливих обставин, може бути подана Уповноваженим, якщо зазначені в абзаці другому цієї частини особи звернулися до неї з повідомленням про зникнення особи.

У заяві про розшук особи, зниклої безвісти за особливих обставин, зазначається інформація, що може сприяти розшуку такої особи.

{Частина перша статті 18 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 2191-IX від 14.04.2022](#)}

2. У разі отримання інформації про зникнення особи за особливих обставин або заяви про розшук такої особи Національна поліція України зобов'язана інформувати Уповноваженого протягом трьох днів з моменту отримання такої інформації або заяви.

3. Відомості, зазначені у заяві про розшук особи, зниклої безвісти за особливих обставин, підлягають внесенню до Реєстру в порядку, передбаченому цим Законом, протягом 24 годин

після отримання Уповноваженим від Національної поліції України інформації про зникнення особи за особливих обставин або інформації про отримання заяви про розшук такої особи.

Стаття 19. Розшук особи, зниклої безвісти за особливих обставин

1. З метою отримання інформації, що може сприяти розшуку особи, зниклої безвісти за особливих обставин, Уповноважений надсилає запити на отримання інформації до органів державної влади (зокрема органів, уповноважених на облік та/або розшук осіб, зниклих безвісти за особливих обставин), органів місцевого самоврядування, їх посадових чи службових осіб, громадських об'єднань та міжнародних гуманітарних організацій, що можуть володіти необхідною інформацією.

Керівники органів державної влади (зокрема органів, уповноважених на облік та/або розшук осіб, зниклих безвісти за особливих обставин), органів місцевого самоврядування, їх посадові чи службові особи, а також керівники громадських об'єднань, до яких надійшов запит Уповноваженого на отримання інформації, зобов'язані повідомити Уповноваженого в письмовій формі про результати розгляду такого запиту в триденний строк з дня його одержання.

Якщо запит Уповноваженого про отримання інформації з об'єктивних причин не може бути розглянуто у встановлений строк, керівник відповідного органу державної влади (зокрема органу, уповноваженого на облік та/або розшук осіб, зниклих безвісти за особливих обставин), органу місцевого самоврядування, його посадова чи службова особа, керівник громадського об'єднання, до якого надійшов запит, зобов'язаний письмово повідомити про це Уповноваженого та розглянути запит в інший строк, що не перевищує одного місяця з дня одержання запиту.

Якщо запит Уповноваженого про отримання інформації з об'єктивних причин не може бути розглянуто протягом одного місяця з дня його одержання, керівник відповідного органу державної влади (зокрема органу, уповноваженого на облік та/або розшук осіб, зниклих безвісти за особливих обставин), органу місцевого самоврядування, його посадова чи службова особа, керівник громадського об'єднання, до якого надійшов запит, продовжує вживати всіх можливих заходів з метою отримання інформації, що може сприяти розшуку особи, зниклої безвісти за особливих обставин, та повідомляє про це Уповноваженого із зазначенням причин, що унеможливають надання інформації у встановлений строк.

Ненадання керівником органу державної влади (зокрема органу, уповноваженого на облік та/або розшук осіб, зниклих безвісти за особливих обставин), органу місцевого самоврядування, громадського об'єднання відповіді на запит Уповноваженого тягне за собою адміністративну відповідальність у порядку, визначеному законом.

2. Органи, уповноважені на облік та/або розшук осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, під час виконання запитів (звернень) заінтересованих організацій, установ, громадян щодо інформування про стан розшуку (ідентифікації) особи (трупа) не повідомляють результати проведення негласних слідчих (розшукових) дій, оперативних заходів, не розкривають методи та способи розшукової роботи.

3. Уповноважений узагальнює отриману інформацію та у триденний строк передає її до відповідного територіального органу Національної поліції України для вжиття заходів з розшуку особи, зниклої безвісти за особливих обставин, про що повідомляє заявнику.

4. Уповноважений здійснює моніторинг виконання заходів щодо розшуку осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, і має право витребувати у відповідного територіального органу Національної поліції України інформацію про результати виконання таких заходів на будь-якій стадії їх проведення на підставі запиту від заявника або за власною ініціативою.

5. Після закриття кримінального провадження щодо розшуку особи, зниклої безвісти за особливих обставин, відповідний територіальний орган Національної поліції України повідомляє про це Уповноваженого не пізніше ніж у триденний строк із зазначенням підстав для прийняття такого рішення.

{Стаття 19 в редакції Закону [№ 2191-IX від 14.04.2022](#)}

Стаття 20. Припинення розшуку особи, зниклої безвісти за особливих обставин

1. Розшук особи, зниклої безвісти за особливих обставин, припиняється не пізніше ніж через три дні з дня встановлення місця перебування особи, зниклої безвісти за особливих

обставин, місця поховання чи місцезнаходження останків такої особи з повідомленням про це її близьких родичів та членів сім'ї, а також заявника, якщо заявник не є близьким родичем та членом сім'ї. Про припинення розшуку особи, зниклої безвісти за особливих обставин, невідкладно робиться відмітка в Реєстрі.

2. Рішення суду про визнання особи безвісно відсутньою не є підставою для припинення її розшуку.

Якщо особа, зникла безвісти за особливих обставин, оголошена померлою, але її останки не знайдено, проведення розшуку не припиняється до встановлення її місцеперебування, місця поховання чи місцезнаходження останків такої особи.

{Стаття 20 в редакції Закону [№ 2191-IX від 14.04.2022](#)}

Розділ VI

РОЗШУК ЛЮДСЬКИХ ОСТАНКІВ, ВИЛУЧЕННЯ ТІЛ (ОСТАНКІВ) ПОМЕРЛИХ (ЗАГИБЛИХ) ОСІБ, ЕКСГУМАЦІЯ ТА ПОВОДЖЕННЯ З ЛЮДСЬКИМИ ОСТАНКАМИ

Стаття 21. Встановлення наявності обставин, що свідчать про смерть особи

1. У разі наявності достовірної інформації про те, що особа, яка зникла безвісти за особливих обставин, померла, Уповноважений надає висновок про наявність обставин, що свідчать про смерть цієї особи, та направляє його її родичам.

Достовірною інформацією про смерть особи є результати аналізу і зіставлення інформації про вилучення людських останків, наданої пошуковими групами, посмертної інформації про такі останки, наданої бюро судово-медичної експертизи, інформації про профілі ДНК та результати зіставлення ДНК, надані ДНК-лабораторіями, з інформацією, що відома про особу, зниклу безвісти за особливих обставин. Ця інформація міститься у комплексному звіті про ідентифікацію.

{Абзац другий частини першої статті 21 в редакції Закону [№ 2191-IX від 14.04.2022](#)}

Достовірність цієї інформації підтверджується Уповноваженим в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

2. Висновок Уповноваженого про наявність обставин, що свідчать про смерть особи, не є фактом, від якого залежить виникнення, зміна або припинення особистих чи майнових прав фізичних осіб, що встановлюються в судовому порядку.

Стаття 22. Поховання, вилучення та ексгумація тіл (останків) померлих (загиблих) осіб з числа осіб, зниклих безвісти за особливих обставин

{Назва статті 22 в редакції Закону [№ 2191-IX від 14.04.2022](#)}

1. Порядок проведення процедури поховання, належного ставлення до людського тіла (останків, праху) та збереження місця поховання встановлюється законодавством, що визначає загальні правові засади здійснення в Україні діяльності з поховання померлих, та міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

2. Людські останки мають бути ідентифіковані та поховані в індивідуально позначених могилах у визначених та зареєстрованих місцях поховань відповідно до ритуальних (релігійних) обрядів.

Позначення місць поховання здійснюється в порядку, встановленому законодавством.

{Абзац другий частини другої статті 22 в редакції Закону [№ 2191-IX від 14.04.2022](#)}

3. У разі неможливості ідентифікації людських останків інформація, що може сприяти її здійсненню, зокрема дата та місце знайдення людських останків, дані повного посмертного вивчення, у тому числі особливі прикмети, вік, статура тощо, одяг і особисті речі, зразки та профілі ДНК, отримані в ДНК-лабораторіях, фіксується у межах компетенції, визначеної законодавством, центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я, та відповідними підрозділами Міністерства внутрішніх справ України і вноситься до Реєстру.

Поховання невпізнаних останків здійснюється після фіксації інформації, що може сприяти здійсненню ідентифікації людських останків.

Інформація, що може сприяти здійсненню ідентифікації людських останків, оприлюднюється в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

У разі поховання невідомих останків у книзі реєстрації поховань та перепоховань померлих відповідно до [Закону України](#) "Про поховання та похоронну справу" зазначаються стать померлої особи, дата виявлення її останків, дата і місце поховання останків, причина смерті та номер свідоцтва про смерть.

На місці поховання невідомих останків встановлюється табличка, на якій зазначаються номери ділянки, ряду і могили, реєстраційний номер і дата поховання останків.

4. У разі проведення ексгумації ідентифікація тіл (останків) померлих (загиблих) осіб та встановлення причин смерті здійснюються в порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я.

Інформація про невідомі останки, отримана за результатами ідентифікації, вноситься до розділу Реєстру, що містить відомості про невідомі останки та пов'язані з ними речі.

Розділ VII

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Стаття 23. Міжнародне співробітництво у сфері розшуку осіб, зниклих безвісти за особливих обставин

{Назва статті 23 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 2191-IX від 14.04.2022](#)}

1. Україна здійснює міжнародне співробітництво у сфері розшуку осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, з іноземними державами, Міжнародним Комітетом Червоного Хреста та міжнародними організаціями, до статутних завдань яких належить сприяння національним органам влади у розшуку осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, відповідно до законодавства та міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

{Текст статті 23 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 2191-IX від 14.04.2022](#)}

Стаття 24. Міжнародний обмін інформацією у сфері розшуку осіб, зниклих безвісти за особливих обставин

{Назва статті 24 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 2191-IX від 14.04.2022](#)}

1. Органи, уповноважені на облік та/або розшук осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, можуть надавати відповідним органам іноземних держав та одержувати від них інформацію, у тому числі з обмеженим доступом, з питань розшуку таких осіб з дотриманням вимог законодавства та міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

{Частина перша статті 24 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 2191-IX від 14.04.2022](#)}

2. Надання органам іноземних держав інформації з питань, пов'язаних з розшуком осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, можливе лише у разі, якщо ці органи та відповідний компетентний орган України можуть установити такий режим доступу до інформації, який унеможливує розкриття інформації для інших цілей чи її розголошення в будь-який спосіб, у тому числі шляхом несанкціонованого доступу.

{Частина друга статті 24 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 2191-IX від 14.04.2022](#)}

Розділ VIII

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ РОЗШУКУ ОСІБ, ЗНИКЛИХ БЕЗВІСТИ ЗА ОСОБЛИВИХ ОБСТАВИН

Стаття 25. Відповідальність за порушення законодавства у сфері розшуку осіб, зниклих безвісти за особливих обставин

1. Особи, винні у порушенні законодавства у сфері розшуку осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, несуть відповідальність, встановлену законом.

{Розділ VIII в редакції Закону [№ 2191-IX від 14.04.2022](#)}

Розділ IX

ПРИКІНЦЕВІ ТА ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

1. З метою забезпечення функціонування Реєстру його держатель має право використовувати інформацію баз даних, утворених неурядовими організаціями.

{Розділ IX доповнено пунктом 1¹ згідно із Законом № 2191-IX від 14.04.2022}

2. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

1) у [Кодексі України про адміністративні правопорушення](#) (Відомості Верховної Ради УРСР, 1984 р., додаток до № 51, ст. 1122):

а) доповнити статтею 188⁵¹ такого змісту:

"Стаття 188⁵¹. Невиконання законних вимог Комісії з питань осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, члена Комісії з питань осіб, зниклих безвісти за особливих обставин

Невиконання законних вимог Комісії з питань осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, Голови Комісії з питань осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, члена Комісії з питань осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, перешкоджання здійсненню ними своїх повноважень, надання неправдивої або неповної інформації або ненадання інформації у строк, встановлений законом, -

тягнуть за собою накладення штрафу на посадових осіб від ста до двохсот п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Повторне протягом року вчинення порушення, передбаченого частиною першою цієї статті, за яке особу вже було піддано адміністративному стягненню, -

тягне за собою накладення штрафу на посадових осіб від двохсот п'ятдесяти до чотирьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян";

б) у [пункті 1](#) частини першої статті 255 після абзацу "центрального органу виконавчої влади з питань цивільної авіації ([частина друга статті 112](#), [частина третя статті 133](#))" доповнити новим абзацом такого змісту:

"Комісії з питань осіб, зниклих безвісти за особливих обставин (стаття 188⁵¹)";

2) [Кримінальний кодекс України](#) (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., № 25-26, ст. 131) доповнити статтею 146¹ такого змісту:

"Стаття 146¹. Насильницьке зникнення

1. Арешт, затримання, викрадення або позбавлення волі людини в будь-якій іншій формі, вчинене представником держави, в тому числі іноземної, з подальшою відмовою визнати факт такого арешту, затримання, викрадення або позбавлення волі людини в будь-якій іншій формі або приховуванням даних про долю такої людини чи місце перебування -

караються позбавленням волі на строк від трьох до п'яти років.

2. Видання наказу або розпорядження про вчинення дій, зазначених у частині першій цієї статті, або невжиття керівником, якому стало відомо про вчинення дій, зазначених у частині першій цієї статті, його підлеглими заходів для їх припинення та повідомлення компетентних органів про злочин -

караються позбавленням волі на строк від п'яти до семи років.

Примітка. 1. Під представником держави в цій статті слід розуміти службову особу, а також особу або групу осіб, які діють з дозволу, за підтримки чи за згодою держави.

2. Під представниками іноземної держави в цій статті слід розуміти осіб, які діють як державні службовці іноземної держави або проходять військову службу у збройних силах, органах поліції, органах державної безпеки, розвідувальних органах, або осіб, які займають посади в зазначених або будь-яких інших державних органах чи органах місцевого самоврядування іноземної держави, утворених відповідно до її законодавства, або які діють за наказом таких осіб, а також представників іррегулярних незаконних збройних формувань, озброєних банд та груп найманців, створених, підпорядкованих, керованих та фінансованих Російською Федерацією, а також представників окупаційної адміністрації Російської Федерації, яку складають її державні органи і структури, функціонально відповідальні за управління тимчасово окупованими територіями України, та представників підконтрольних Російській Федерації самопроголошених органів, які узурпували виконання владних функцій на тимчасово окупованих територіях України";

3) у [Цивільному кодексі України](#) (Відомості Верховної Ради України, 2003 р., №№ 40-44, ст. 356):

а) у [статті 44](#):

у назві слова "фізичної особи, місце перебування якої невідоме" замінити словами "особи, зниклої безвісти";

у [частинах другій - четвертій](#) слова "фізичної особи, місце перебування якої невідоме" замінити словами "особи, зниклої безвісти";

у [частині п'ятій](#) слова "фізичної особи, місце перебування якої було невідомим" замінити словами "особи, зниклої безвісти";

б) частини [другу](#) і [третю](#) статті 46 після слів "воєнними діями" доповнити словами "збройним конфліктом";

4) [пункт 3](#) частини першої статті 9¹ Закону України "Про оперативно-розшукову діяльність" (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., № 22, ст. 303 із наступними змінами) викласти в такій редакції:

"3) щодо осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, у тому числі у зв'язку зі збройним конфліктом, воєнними діями, заворушеннями всередині держави або у зв'язку з надзвичайними ситуаціями природного чи техногенного характеру або іншими подіями, що можуть спричинити масову загибель людей, - до встановлення їх місця перебування, місця поховання чи місцезнаходження останків";

5) [статтю 24](#) Закону України "Про Службу безпеки України" (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., № 27, ст. 382 із наступними змінами) доповнити пунктом 18 такого змісту:

"18) забезпечувати внесення відомостей до Єдиного реєстру осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, та підтримання таких відомостей в актуальному стані у межах, визначених законодавством";

б) [частину першу](#) статті 36 Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" (Відомості Верховної Ради України, 2003 р., №№ 49-51, ст. 376 із наступними змінами) доповнити абзацом третім такого змісту:

"Непрацездатні члени сім'ї особи, зниклої безвісти, у порядку, передбаченому Законом України "Про правовий статус осіб, зниклих безвісти", які були на її утриманні, незалежно від тривалості страхового стажу годувальника, мають право на пенсію у зв'язку з втратою годувальника у порядку, встановленому цим Законом, якщо інше не передбачено Законом України "Про правовий статус осіб, зниклих безвісти";

7) [частину першу](#) статті 2 Закону України "Про Національну гвардію України" (Відомості Верховної Ради України, 2014 р., № 17, ст. 594; 2016 р., № 3, ст. 35) доповнити пунктом 20 такого змісту:

"20) забезпечення внесення відомостей до Єдиного реєстру осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, та підтримання таких відомостей в актуальному стані у межах, визначених законодавством";

8) у [Законі України](#) "Про Національну поліцію" (Відомості Верховної Ради України, 2015 р., № 40-41, ст. 379 із наступними змінами):

а) [частину першу](#) статті 23 доповнити пунктом 28 такого змісту:

"28) забезпечує інформування Комісії з питань осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, про хід досудового розслідування, вжиття заходів для розшуку осіб, зниклих безвісти, у тому числі осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, для внесення даних до Єдиного реєстру осіб, зниклих безвісти за особливих обставин";

б) у [статті 26](#):

[пункт 4](#) частини першої викласти в такій редакції:

"4) розшуку осіб, зниклих безвісти";

доповнити частиною третьою такого змісту:

"3. Поліція забезпечує внесення відомостей до Єдиного реєстру осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, та здійснює підтримання таких відомостей в актуальному стані в межах, визначених законодавством".

3. Кабінету Міністрів України протягом трьох місяців з дня набрання чинності цим Законом:

створити Комісію з питань осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, та затвердити положення про цю Комісію;

забезпечити створення Єдиного реєстру осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, та затвердити положення про порядок його ведення;
привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;
забезпечити перегляд та приведення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.

Президент України
м. Київ
12 липня 2018 року
№ 2505-VIII

П.ПОРОШЕНКО